

Necati Tuncer _ İhtilali Onleme Derneği

MİZAH TİRYAKİLERİNE

Şaka şamata, izah mizah lâtife!.. Hayatın tuzu biberi, çeşnisi bunlar. Mizahsız hayat çok kuru kalıyor.

Eğer espri sahibi bir insan değilseniz, çok yavan kalıyorsunuz toplum içinde. Kuru yavan diye bir tâbir var ya hani, aynen öyle oluyor işte insan, espriden yoksun kalınca.

Esprî, ince nükte, bazen batıcı olabilir ama, insan haysiyetini rencide etmemesi kaydıyla kaçınılmaz şeyler bunlar.

Bizim Necati Tuncer, Bu kaçınılmazlıklar içinde yıllardır verimli bir mizah piyasası arayıp duruyor. "Duruyor"u lâfın gelişi tabii, durduğu filân yok, devam ediyor. Millî Gazete'nin mizah tiryakileri her pazarı iple çekiyorlar onu okumak için.

Şimdi sıra sizlerde. İnsanlar olumlu ya da olumsuz yönde yönlendirme gücüne sahip olan Mizah Borsası'na girebilmek için, bu işin piyasasını da canlandırmak lâzım vesselââââm.

Mustafa Özdamar

Beşiktaş/Ocak 1996

İÇİNDEKİLER

İhtilali Onleme Derneği 7
İçinde Bomba Olan Yazı 15
Diktatörler Dik Duramaz 23
Teröristin Var Mı Derdin Var 28
Uğraşmayın Terimle-Türümle 38
Alo! Arz Edeyim Efendim 43
Sel Alıp Götürmüşse Bir Şehri 46
İşe Gel Vatandaş! İşe Gel! 53
Bölük Pörçük Evrensel Anılardan 59
Suçlu Ayağa Kalk 62
Abramowitz Geliyor/Milleti Yara Yara 72
Mektup Yazdım Yaz İdi 78
Hep Artistlik mi Yapıyoruz 82

Ne Yapayım Böyle Demokrasiyi? 91
İş Bilenin Değil mi? 96
Bir Cinayet Var 103
Baba Deyip Geçme 110
Biz Çocuklarımızı Satarken 114
Kuveyt Gitti Nitekim 120
Örgüte Gel Vatandaş Örgüte 125
O Kadar Şey Kaldırdık/Bari Bir Ödül Koyalım 130
Bir Doktor Olarak 137
Ben Sporcunun İlk Turda Elenenini Severim 143
Huzurumuz İçin Huzurevi 145
Bir Cami Elli Lira 152
Adayımız Kazansın 157
Biz Figüranlar 161
Dün Akşamdan Kalanlar 167

İHTİLALİ ÖNLEME DERNEĞİ

Olmasın annem olmasın! Bir daha ihtilal olmasın. Baksana şu halime annem. Kırılmadık kemiğim kalmadı. Aman istemem! Daha ihtilal olmadan böyle yaparlarsa bizi, ihtilal günü külümüzü savururlar annem!
Yediğim dayaklara bakıp da annem, döve döve vazgeçirdiler ihtilali istemekten deme be annem. Ben ihtilali hiç istemedim ki. Neden isteyeyim be annem? Olmuşlarından ne gördük ki, olacağından ne görelim?
Adamların eli çok ağırmiş, nerden bilebilirdim ihtilal isteyenlerden olduklarını be annem. Ben onların gazetelerini pek okumam; kuponlarını keserdim sadece.
Şöyle biraz dönebilsem annem, anlatacağım sana herşeyi. Fakat bu alçıkların içinde kırırdanamıyorum. Doktor bey dedi ki annem: Kamyonun altında mı kaldın? Yaya geçidi

dir, yeşil yandı deyip yürünür mü?
Memleket bölünmüş annem, paramparça olmuşuz da ağlayanımız yok. Ben kendime ağlıyorum annem. Ağlamasam olur mu? Doktor sayamadı vücudumda kaç kırık olduğunu. Alçımın içinde yuvarladılar annem. Sonra getirip yatırdılar. Ağırmadık bir yerimi sen görebiliyor musun be annem.

İlk iki gün annem, umduğumdan da iyi gitmişti. Görüştüğüm herkesi memnun etmiştim annem. Sen zaten hiçbir işte üç günü dolduramadın deme be annem. İnsan olursa, benim kadar talihsiz olur. Bunu sen de biliyorsun annem! Sandöviç sat dedin, satmadım mı? Sabaha kadar yapmıştım, peynirli, yumurtalı, sosisli sandöviçleri annem. Sonra ne oldu? Sabahleyin polisler gelmedi mi annem evimize; ihtilal oldu diyerek. Alıp götürmediler mi annem o kadar sandöviçimizi; örgütün sandöviçcisi yakalandı diye yazmadı mı annem gazeteler. İçerdekiler çıktı, kapatılanlar açıldı, bizim sandöviçleri vermediler be annem. Halbuki ne kadar meşhur olmuşlardı, televizyondan örgütün sandöviçleri diye gösterildiklerinde. Unuttun mu annem!

Eskiciliği de sen sokmuştun annem kafama. Gerçi biliyorum, ilk birkaç gün iyi para kazandığımı ama, nerden bilebilirdim annem, eskiye özlem duymakla, eskiye dönmekle suçlanacağımı. Nerden bilebilirdim annem, herkesin sorgudan geçip sıranın eskicilere geldiğini. Bunu sen de biliyordun değil mi annem? Eski eser sınıfına sokmuşlardı annem, omuzunun altından iki kurşun girmiş ceketi.

Kemiklerim çok ağrıyor be annem. Biraz olsun unutturum belki diye annem, herşeyi baştan konuşuyorum. Bana kızmadın değil mi annem. Kemiklerimi kıran adamlar o kadar kızmıştı ki...

8

İlk çaldığım kapı annem, bir ihracat şirketiymiş. İyi günler dedim annem. Hemen kapıda karşıladılar. Zaten iki kişiydiler annem. Masanın yanındaki koltuğa oturdum annem, bond çantam kucağımda. Bütün ezberlediklerimi annem, akşam TV'de haberleri izlemiştim ya... Bütün ezberlediklerimi saydım, döktüm be annem. Birlik ve beraberliğe çok muhtaç olduğumuzu annem, hükümetimizin ülkede hiçbir şey olmamış gibi yoluna devam ettiğini annem, her bir şeylerin daha bir düzeleceğini annem, yatırım yapmanın ve fabrika satın almanın çok karlı olduğunu annem, eşkiyadan hesap sorulacağını, bakkal defterlerinin kontrol edileceğini annem, hep söyledim.

Adamlar o kadar zevkle dinlediler ki beni annem, dedim onlara: "Siz hiç TV dinleyip, gazete okumuyor musunuz?" Cevaplarını duyunca, mazeretlerini geçerli saydım annem.

Fatura uydurmaktan okuyamıyorlarmış annem. Sonra hemen lafı getirdim annem, benim niye orada olduğuma. "İhtilal olacak, sizin haliniz ne olacak? Hangi gecenin yarısı alınıp götürüleceğinizi biliyor musunuz? Tankların park ettiği sokaklara siz nasıl park edeceksiniz arabalarınızı?" Telaşlarımı bir görecektin annem. Hemen uçak bileti filan almaya kalktılar ama, ben tuttum onları annem. "Sizin gibi biz de bu memleket için çalışıyoruz. Kurduğumuz ihtilali önleme derneğine, böyle dolaşarak hem üye kaydediyoruz, hem de halkımızı bilinçlendiriyoruz," deyince biraz rahatladılar. Ayakta duran annem, dedi ki: "Sizin böyle çalışma yapmanız çok iyi. Görüyorsun biz ancak ihracaat filan yapıyoruz. Memleketin her işine de biz yetişemeyiz ya." İlk aidatlarımı aldım annem, birazda bilinçlendirdim onları ihtilale karşı. Yapacakları ilk işin, evlerine en yakın köşeyi tutmuş tankın üstüne çıkmak olduğunu söyledim annem. Gazeteciler, televizyoncular gelecek hemen dedim an-

9

nem. Koltukta oturanı bir sevindi ki: "O gece traş olurum, safari kıyafetimi giyerim sabahleyin," dedi. Sonra annem bütün çarşığı dolaştım işte. Halkımız ne kadar da seviyormuş demokrasiyi be annem. Konuştuğum herkes, istisnasız herkes annem, ben ayrıldıktan sonra yanlarımdan, dört gözle bekler oldular ihtilal gününü. Biliyorlar annem demokrasiyi savunmanın kolay olmadığını. Birçokları tankların üstüne çıkacaktı annem, hayatlarında ilk defa. İhtilali önleme derneğine üye yaptıklarımdan annem bazen öyle güzel fikirler, buluşlar çıkıyordu ki, şaşar kalırsın annem. İstanbul'un haritasını açıverdi önüme annem, koca bir şirketin pazarlama müdürü. Bir kaç semti işaretleyiverdi hemen. Buralar dedi annem, roman turist kadınların çok olduğu semtler. Buralara sokmayalım tankları annem. Ülkelerinde çok tank gördüklerinden yıllarca, onlar için ilginç olmaz annem. Barikatları nasıl kuracağımızı anlattı sonra. Tabii ki ondan aldım annem barikatlarda kullanacağımız kerestelerin parasını. Ona söz verdim annem, kerestelerin üstüne onun şirketinin adını yazacağımı. Reklam meselesi, gazetelerde barikatların fotoğrafı yayınlanınca, patron terfi ettirmiş onu annem.

İkinci gün annem. İşe çıktığımın ikinci günü annem, ne zaman duyulmuş koskoca şehirde annem, ihtilali önleme derneğinin adı annem, çaldığım her kapının ardındakileri beni bekler buldum. Boynuma sarılıp şapur şupur öpenleri mi ararsın annem, yoksa önceki ihtilallerde nerelerdediniz, sizi çok bekledik diyenleri mi annem?

"Ay! Vallahi çok iyi olur. Ah, bir ihtilal olsa, tankın üstüne çıkıp şarkı söyleyen ilk şarkıcı ben olurum. O zaman ayağıma kendileri gelir, benim her gün şöyle bir uğradığım kasetçiler."

10

Şarkıcı olduğunu söyleyen kadın bunları dedi annem. Sizi tanımayan mı var, sizin ihtiyacımız yok böyle şöhret olmaya; Paris'ten getirdiğiniz elbiseleriniz yeter dedim ona annem, adını neydi bilmiyorum. Deftere bakmam gerek annem. Üye olmayı kabul etmeyen gazinocunun adının oraya yazmıştım annem. "İster olsun, ister olmasın! Bana ne!" demişti gazinocu annem. İnsanların bir araya gelmesinin yasak olmadığı tek yer, onun gazinosu olurmuş annem. Zaten alıştım demişti annem. İstedikleri şarkıcı kadınları, istedikleri otellere götürmeye.

Oğle yemeği için girdiğim lokanta patronunun dedikleri de yabana atılır gibi değil annem. "Sadece tankın üstüne çıkmakla kalmayalım" dedi. "İcabında önünde yatanlar dahi olsun." Belki de hayatında ilk defa, garsonun biri itiraz etti patronuna annem. "Kim yatar ağbi" dedi, annem. "Kolay mı tankın önüne yatmak". Doğrusu annem, patron fikrini açıklayıncaya kadar, ben de sanmıyordum bu ihtimalin gerçekleşeceğini.

Lakin annem, adam haklı, söyledikleri bir uygulanırsa hem onlar da kahraman olacaklarından annem, kurtulurlar.

Sakın yanlış anlama annem. Ben ölü kahramanlardan bahsetmiyorum. Lokanta patronu öyle dedi annem.

"Biz mi yatacağız tankın altına? Sokaklarda o kadar kimsesiz var; kaldırımlara uzanıp yatan. Onları yatırırız işte. Hem tankın önüne yatmakla, sırtları da rüzgardan korunmuş olur. Adamlar yaz günü ihtilal yapacak değil ya."

Lokanta patronunun böyle demesi annem, müşterilerinin de aklına yattı. Ben kasanın orada biraz bekledim annem, her müşteriden yemek parası kadar da üyelik aidatı kesip bana verdi kasadaki çocuk. İtiraz eden olmadı mı annem?

Sadece bir kişi nazlanır gibi olunca annem, ona herkes öyle bir baktı ki, demokrasi düşmanına nasıl bakılırsa annem, çaresiz ödedi aidatını adam. Hem sonra annem, zaten

II

alışkın milletimiz annem, girdiği her resmi dairede yardım makbuzları ödemeye. Öyle değil mi annem?

Her yerden annem, böyle güzel moralle çıkar da bir insan, ertesi günü yine işe çıkmaz mı annem? Ben de öyle

yaptım. Keşke yapmasaydım annem. Görüyorsun şimdi halimi.

Acaba hangi kemiğim sağlam, sen biliyor musun annem?

Hiç aklıma gelmemişti annem, milletimizdeki bu demokrasi aşkını görünce, aralarında ihtilal isteyenlerin de bulunabileceği annem. Memleket parçalanmış be annem. Birlik ve beraberliğimiz bozulmuş.

Nasıl anlamadım bilmem annem? Levhasına bakmadan girdiğim yerin gazeteciler derneği olduğunu. Halbuki TV 'de görürdüm arasına, mezarlıktan bir önceki uğrak yerlerinin orası olduğunu bilirdim annem. Oturmuşlar haber yazıyorlardı annem. Hem de bağıra bağıra konuşarak yazıyorlardı.

"Güney Doğu'da katliam olmuş"

"Geç onu oğlum! Sen May kıl hakkında ne biliyorsun?

Aşçısını kiminle basmışlar duydun mu? Haber bu işte."

"FİFA Başkanı demiş ki: Beşiktaş'ı final oynarken görmek istiyoruz."

"Bu mümkün değil aslanım. Beşiktaş ilk turdan dönme geleneğine çok bağlıdır."

"Malı götüren işadamlarımın listesi açıklanmış"

"Yok yahu! Aralarında bizim patron varsa, gider bir röportaj daha patlatırım onunla."

Keşke dönseydim geri annem. Adamlar çok meşgul deyip dönseydim annem, şimdi sağlam olurdu bütün kemikle-

12

rim. İşi ilerlettin, gazetelere haber olmak istediğin için gittin oraya deme be annem. Ben kim, haber olmak kim? Hiç birşeyi olmayan zavallı çocukların annem, televizyon kanalları dururken.

Daha ben annem, ihtilali önleme derneği filan demeden, hepsi birden çullandılar üstüme annem. Demokrasimizin kana ihtiyacı var diyorlardı annem. Biz ne zaman yazdık ihtilalin

kötü olduğunu diyorlardı annem. Sonraki dediklerini pek duyamadım annem, kulağımın içindeki o küçük örs kemiğine annem, eli telefonlu gazeteci Çekiç- Güç gibi bir yumruk indirmişti annem. İhtilal olmazsa hanedanlığı nasıl kurarız sonra dediğini duydum en son annem.

Gelip beni toplamalarını beklerken annem, açık olan gözümle gördüm, kendi aralarında da kavga ettiklerini. Sabahleyin hemşire söyledi annem. Şiddetli tartışmalar yapmışlar, herkes kendi paşasının daha iyi ihtilal yapacağını iddia edince annem. Gerçi bana ne annem, ben böyle olduktan sonra...

Benim derdime neydi be annem, bana mı düşmüştü ihtilali önleme çalışmaları yapmak. Diyeceksin ki annem, sen de yolunu buldun böylece. Haklısın annem ama bir ben miyim, başımızda yollu bir parti varken, yolunu bulan annem. Bu uğurda kemiklerimiz kırılmış annem, herhalde memleketimi çok sevdiğimden olacak. Ben razıyım bu kadarına annem, eğer bir katkı olmuşsa, ihtilali önleme hususunda memleketime, bu bana yetmez mi annem.

Üçüncü günün hasılatını yağmalamasaydı onlar annem, hemşirenin dediğine göre hastane masrafım karşılanmış ama, ben ne yapayım annem, adamlar alışmış bir kere yağmalamacılara çok yakın yaşadıklarından, yağmalamaya annem.

13

Haydi sen artık git annem, ihtilalin olmadığı her günün sabahında annem; ben kendime pay çıkarırım bu yattığım yerde. Bu kadarı hakkım değil mi annem?

14

İÇİNDE BOMBA OLAN YAZI

Bir yazar daha öldürülmüştü. Öldürülen son yazarlar gibi o da bomba ile öldürülmüştü. Yazarları bomba ile öldürmek moda mı, yoksa bir gelenek mi olmuştu? Bu sorunun cevabını herhalde ben verecek değilim. Meraklı bir vatandaş idiysek de sosyolog değilim ki.

Alışkanlık mıdır nedir? TV seyrederken gözüm hep ekranın altında goo'lü telefon ilanlarından sonra, filan yazar bomba ile öldürüldü yazısını arıyorum. Bazı günler fazla beklemiyorum.

Bir yazarın öldürülmesi kime ne kazandırır, sorusu ta-

kıldığında aklıma, nedense ilk önce devlet televizyoncuları canlanır gözümün önünde. Ve tabii biraz sonra da ekranda. En kazançlı çıkan onlarmış gibi bir his, ilk bombalanan yazardan sonra, geldi oturdu içime. Sonra bombalanan yazar törenlerinden sonra ise, daha bir yerleşti. Adamlar bu konuda o kadar ihtisas sahibi oldular ki, yani bombalanmış yazar hayatları ve cenazeleri konusunda, neredeyse, yazar bombayla uçarken başlayacaklar programa.

Yaptıkları programlar makas yiye yiye aylar sonrasına gün alması mı onları böyle canlandırıp ateş gibi yapıyor, bilemem. Cenazenin yanında naklen yayın kamerasının önüne geçen spiker, öyle bir döktürüyor ki kelimeleri, gözlerinden yaş geliyor icabında. Meclis kürsüsündeki aşırı laik milletvekilleri, yıllardır çare bulamadıkları kekelemeleri için neden bu spikerlerden ders almazlar?

Şunu bilirim, devlet televizyonu her programı denetler, hatta maç naklen yayınlarını da. Siz hiç seyretmediniz mi? Kırkbin kişilik stadda, kırkbin kişinin sesi bastırılır, hakemin resmi sözcüsü konumundaki spiker, sizin gördüklerinizi öyle bir yorumlar ki, hakem haklıymış deyip, göz doktoru arardınız kendinize.

Devlet televizyoncuları da insan, her ne kadar onlar, kafalara laikliği çakmaya meraklı yöneticilerle doğrudan temasta olsalar dahi. Onlar da tatmin ederler elbet, ellerine bir fırsat geçtiğinde, kendilerini gösterme komplekslerini. Hatta bombalı yazar cenazelerinde hep olduğu gibi, gözyaşları dahi iştirak eder, onların bu sevincine.

Ekranın altında bir yazar daha öldürüldü bombayla, yazısını okur okumaz, hemen çıktım dışarı. Verilen adres bizim sokağa fazla uzak değildi. Devlet televizyoncularımdan daha çabuk varacaktım oraya. Bakkala uğradım, önce yedek sigara paketimi aldım, nereye gittiğimi haykırır gibi.

16

- Birkaç mum versene, dedim.

- Hıh! dedi bakkal. Bu saatte mum kalır mı? İstersen pastacıya uğra, belki onlarda vardır. Gerçi onlar, pastasız satmazlar mumu.

Tekrar eve dönüp gaz lambasını âjdım. İlla mum olacak

diye bir şart mı vardı? Maksat ortafik aydınlansın, delil toplayan polise yardımcı olunsun.

İki banka şubesi ve önlerindeki polis otolarını geçtikten sonra, soldaki polis noktasının ordan daldım sokağa. Verilen adres bu sokaktı ve bu sokak bir çıkmaz sokaktı.

Elimdeki lambanın camını kollayarak olay yerine vardığımda, benden sonra gelenlerin dediklerini dedim ben de.

- Oho! Herkes buradaymış.

Sokağın en dibinde bir grup çayda çıra mı oynuyordu gecenin bu vakti? Birbirlerinin koluna girmişler birbirlerine yaslanarak sallanıp duruyorlardı. Onların hemen yanında, ayaktaki bir kız, düğün salonundan yeni çıkmış havasını düşürmeden, bir şarkı söylüyordu ki, sanırdımız FM Kanalı yayını yapıyor orda.

- Ben de bu dağların nesine geldim?

Bizim yaylalarımızda da kuzular vardı. Dinlediğim türkünün etkisinden olacak, köyümü özlemiştim. Burnum sızlaya sızlaya elimde gaz lambası dolaşıyorum işte. Bir ben miydim ortada dolaşıp duran? Hayır bir de çiçekçi kadınlar?

- Demedi bin lira hanım! Haydi karanfil isteyen...

Sonunda gördüm, bombalanan yazarın arabasını. Yani tekerlerini gördüm. Kesmeye çalışıyordu, ellerinde küçük çıkıllar olan insanlar.

- Hey ne yapıyorsunuz?

17

Ben de sanmıştım ki bombanın arabada patlamasıyla bu dört teker kalmış geriye. Halbuki değilmiş. Bir çocuk anlattı.

- Herkes bir parça aldı ağbi. Sen de tekerden al.

-Neden aldılar?

Ülkede o kadar bombalı yazar suikasti olmuştu ve ben hepsini devlet televizyonundan naklen izlememe rağmen, bilmiyordum bazı şeyleri. Soruma muhatap olan çocuk aydınlattı; ben senden çok biliyorum övüncü vardı, kalınlaştırdığı ses tonunda.

- Uğurmuş ağbi, Bombalı yazardan geriye kalan ne olursa ondan bir parça almak uğurmuş. Şimdi herkes buna inanıyor.

Neden sonra gördüm devlet televizyoncularını. Birisi yanıma gelip mikrofonu dayatmasaydı farketmeyecektim

onları.

- Siz ne düşünüyorsunuz?

- Devletimiz güçlüdür, failler yakalanacaktır, bir yazar bombalanır, bir yazar- daha bombalanır, yazarlar bitmez.

- Laiklik konusunda ne diyeceksiniz?

- Yazarlar bomba ile uçurulabilir ama, laiklik bomba ile uçmaz.

Hiç bu kadar alkışlanacağımı sanmıyordum. Bağıra çağıra şiirler okuduğum ilkokul yıllarımın kurtuluş bayramlarında bile bu kadar alkışlanmamıştım. Ancak yeni anlaşıyorum havasının hakimiyetinden düşüncelerime, ben gülümserken kendi kendime.biraz önce sorularıma cevap veren münasebetsiz çocuk demesin mi?

- Seni alkışlamıyorlar ağbi. Olayı protesto ediyorlar.

18

Sanki herşeyi o biliyor. Hemen uzaklaştım yanından.

Yanaştığım bir kümeye, elimdeki lambayı tutarak soruyorum.

- Polis gelmeyecek mi?

Soruyu böyle sormamışım da, bombayı siz mi koydunuz diye sormuşum. Biraz ters ters baktılar gibi.

- Devlet televizyoncuları var ya.

- Ama onlar naklen yayın yapıyorlar. Cinayeti kimin işlediğini ne bilsinler?

- Bilmez olurlar mı? Şimdiye kadar hep bildiler.

- Peki ama polis niye gelmiyor?

-Telefonlardan vakit bulamamışlardır. Belki de hangi vilayette hangi hücre evi var, onu araştırıyorlardır.

İnadına inadına sorduğum sorulara, sırayla cevap vermeleri kuşkulandırdı beni. Herkes bu kadar şeyi nasıl biliyordu.

- Bakanlardan gelen "Katilleri buldunuz mu?" sorusuna mı cevap veriyorlar?

Sorularla canlarımı sıkılmıştım. Biri geldi omuzuma vurdu hafifçe.

- Bak anam! Dedi. Şimdi örgütler polisi arıyorlardır.

Bombayı biz koyduk hesabı. Anladım mı anam?

Adamın bu cevabının hadi uzaklaş burdan manasına geldiğini anlamıştım. Bir iş yapıyor olmak için yanımdan koşarak geçen çocuğu tuttum.

- Koşma yavrum düşersin! ^

Lambanın ışığında dikkatli bakine ^ , çocılığui başındaki

bandaja takıldı gözlerim. Akranları, İstanbul takımlarının adı yazılı bandajlar takarlarken, onun yeşil renkli bandajında Arapça yazılar vardı.

- Bu nedir ulan?

- Burda buldum ağbi. Patlayan otomobilin yanındaydı.

- Yavrurum, neden aldın bunu? Bir delil olabilir.

- Olsun! Nasıl olsa poliste bunlardan çok vardır.

Koşarak uzaklaşan çocuğu takip ettim. İz üzerinde olduğum gibi bir his vardı içimde. Bir apartmanın bodrum kat penceresi dibinde ateş yakan çocukların yanına vardı. Çocuklar önlerinde yanan gazete parçalarına ellerini tutarak ısınıyorlardı. Elebaşları konumundaki, ikisini görevlendirdi.

- Hadi lan! Biraz daha gazete getirin.

Ansiklopedi kuponları için alınmış gazeteler, şimdi çocukları ısıtıyorlar diye düşünecektim ki, çocukların getirdiği gazeteleri görünce vaz geçtim. Çünkü bu gazetelerin yazıları da resimleri de farklıydı. Sakallı va sarıklı adam resimleri vardı gazetelerde.

- Nerden getirdiniz bu gazeteleri?

- Bombalanan arabanın ordan.

' (• ; * : • : ' . • l ir;t

- O yazar mı okuyormuş bunları?

Çocukların hepsi güldü. :] ıı* ••i •••• ><«••wîmo<s

- Ne gülüyorsunuz ulan. Belki de adam, bu gazetelerde irtica ile ilgili bir ipucu bulmuştu.

Çocukların elebaşısı, çok fazla sordun der gibi cevapladı sorumu.

- Bombayı koyanlar bırakmışlardır. Başka örgütler de sahip çıkıyor ya.

- Peki bunlar delil değil mi? Niçin yakıyorsunuz?

- Poliste daha da çok vardır bunlardan. Hem gazetecilerin hepsi resimlerini çekti bunların.

Polis gelir, beni tutar götürür, delilleri yoketmekle filan suçlar korkusu düşünce içime, bir başka apartmanın önüne doğru yürüdüm. İki kadın, giriş merdivenlerine oturmuş ağlıyorlar.

- Bizimkinin ne suçu vardı?

- Neden tabanca ile öldürdünüz? Bombanız yok muydu?

Kadınların bu ağıtlarıyla, olay arasında bir ilgi kuramadığım için, orda dikelip duran adama sordum sessizce.

- Kim bunlar?

- Ha! Bunlar mı? Daha önce tabancayla öldürülen yazarların yakınları. Bombayla ölümlen yazar avantajım görünce, üzölmüş olmalılar.

Artık gideyim, lambanın gazı bitmek üzere; hem devlet televizyoncuları da toplanıyorlar derken, sokağın başından yansıyan mavi ışıklar, polislerin olay yerine geldiğinin müjdecisiydi. Herkes apartmanların kenarına dizilmiş, sokağı polislere bırakmıştı. Arabalarından atlaya atlaya inen polisler, bir dedektif titizliğiyle baktılar etrafa. Sonra, yanlarında getirdikleri süpürgelerle bir iyice süpürdüler sokağı. Daha da sonra, süpürdüklerini bir çuvala doldurdular.

- Dağılım lan? diyerek kalabalığa, arabalarına binip uzaklaştılar.

21

Elimde sönmüş lamba, ben de yöneldim sokağın başına doğru. İşte tam o sırada, yani ben bir apartmanın ordan geçerken, arabasıyla gelen biri, çöp kovalarını devirerek durdu.

- Katil!

Yanımda yürüyen eli sönmüş mumlu kadın, yavaşça böyle demişti. Döndüm adama baktım. Demek ki katiller ellerini kollarını sallaya sallaya değil de, arabalarıyla çöp kovalarını devire devire dolaşıyorlardı. Kadının katil dediği, elinde iki tavukla inerken arabadan.

- Cafer! diye bağırdı.

Cafer, katille adamları arasında bir parolamıydı? Herkes yürüyüp giderken ben dikilip kalmıştım orda. Üçüncü katın açılan penceresinden, ağzı sigaralı saçı sakalı birbirine karışmış bir baş uzandı. Günlerdir saklanmak zorunda olduğu nasıl da belli. Cafer bu olmalıydı herhalde.

- Duydun mu? Bizim sokakta bir yazar bombalandı.

- Bombalanır sayın abicim! Vatandaş yaşasın!

Hiçbir şey anlamadım, penceredeki Manisa tarzını kılıklı herifle, eli tavuklu adamın konuşmasından. Eli tavuklu adam hâlâ,

- Cafer! diye bağıırken, yanımdan geçenlerin yorumu aydınlattı beni.

- Devlet televizyonu bu, boru değil. Baksana milleti nasıl da eğitmiş. , <,, •. , ; • s , l , . > ,

DİKTATÖRLER DİK DURAMAZ ÇEVREMİZDE

Geçtiğimiz hafta Romanya diktatörünü devirdi, Şah'ın devrilişini izleyen TV'nin, canlı görüntüleriyle hep beraber izledik olayı.

Bilmem Çavuşesku'nun Şah'tan ne farkı vardı? Gerçi diyeceksiniz ki: "Alt tarafları diktatör değil mi? Gerisini boş ver." Peki ama, acaba üst tarafları neydi bunların? Gerilerinin boş olduğu bir yana. Amerika ya da Rusya mı? Aklıma takıldığı için soruyorum. Yoksa ne üstüme vazife, Dışişlerimizin dahi ilgi duymadığı konularla uğraşmak. Hem biz büyük ve talihli bir milletiz. Bizim hiç diktatörümüz olmadı ki, şöyle karnımızı kaşıya kaşıya rahatça devirebileceğimiz. Yoksa katılmıyor musunuz bu söylediklerime? Demek ki aranızda hâlâ hainler var, kafaları ezilmekten kurtulmuş. Biz de kalktık gittik bir Ege kasabasına. Birilerinin gidip gidip elini öptüğü o zatı bulalım da söyleyeceklerini okuyucularımıza iletelim dedik. Belki okurlar da hizaya gelirler diye. Nerden bilebilirdim aranızda Romenler'den daha cesur olduğunu sanan yahut hissedenler olduğunu? Gerçi çok sürmez, içinizde bu hissettikleriniz, başınızda böyle bir hükümet varken, çabuk söner yani.

Eli öpülen bu zat, bir şeyh değildir, bir anti-şeyh olduğunu da herkes biliyor, şeyhleri birtakım yerlerde ağırlamasına rağmen. Belki hocaoğlu olabilir. Dolayısıyla söylediklerine bir kulak verin de, tahammül katsayımız biraz irtifa kaybetsin. Ne yani, o kadar yıl söylediklerini dinlediniz hasta olmadığımız da, bu sayfada okuyunca, mı hasta olacaksınız?

Laf...

GÖZÜMÜZÜN ONUNDE BURNUMUZUN DİBİNDE

"Ben ona o zaman demiştim. Öyle yapma, aşırı gidiyorsun demiştim. Biliyorsunuz ben aşırıları sevmem. Hatırlayacaksınız bütün aşırıları, aşırı aşırı verdim nitekim. Sakın ola ki, sayın ekselans majeste hazretleri dedim. Sakın ola ki, aşırı gitme dedim. İstersen beni örnek alabilirsin dedim. Hiç

kimse almıyor, bari sen al dedim. Bunu orada o zaman ısrarla söyledim nitekim. Siz bakmayın, o zaman o günkü gazetelerin başka türlü yazdıklarına. Dışişlerindeki memur çocuk, "Efedim bunu okursanız yeter" demişti. Ben de "Aman fazla olmasın, yemek soğuyabilir" demiştim. Yemek soğuyunca, yağı tabağa donuyor nitekim. Bunu herkes bilir. Bazıları inkar etse de. Tabii onların niyeti başka. Diyecekler ki: "Herifte ne mide varmış? donmuşu da yedi, yanmış da..." Öyle diyecekler nitekim.

Lakin sayın eksalans majeste hazretleri beni dinlemedi. Ağzım alışmış bir kere. Ölüp gitse de öyle diyorum. Ölüye saygı duymak gerek. Hem dinimizde bu var nitekim. Niye dinlemedi bilmem? Duymamış olamaz, çünkü bizzat kulağına fısıldadım. O gün, bunu başka şekilde yorumlamışlardı. Tabii başka gazeteciler değil de, onları okuyanlar. Gazeteciler buna cesaret edemez nitekim. Ara sıra davet edip, karınlarını doyuruyorduk ya. Ayrıca koltuklarının altında ihale dosyalarıyla, belediye belediye dolaşmalarına da ses çıkar-

24

mıyorduk. Demişler ki: birbirimizin kulağına yani, ben yaptım sen de yap demişiz. Hiç öyle şey olur mu aziz Zeytinburunlular? Lakin diyorum ki: Beni dinleseydi iyi olurdu. Romanya'nın Karadeniz kıyısında bir kasabası mı yok? Geç otur nitekim. Haritaya baktım varmış. Koskoca haritayı yanlış çizmediler ya. Siz de görüyorsunuz aziz Vizeliler, yani Rizeliler. Benim sözümü dinleyen ne oldu? Çıktı kayanın başına oturdu nitekim. Silip süpürüyor. Dünya böyledir işte aziz dünyalılar, yani Konyalılar. Kimi siler-süpürür, kiminin de ölüsü yerlerde sürünür.

Şimdi burada oturup, "Getti koskoca Çavuşesku getti" diye ağıt yakmaya lüzum yok. Yanan yanmış zaten. Lakin ben ona demiştim: "Sen kim oluyorsun da böyle yapıyorsun?" demiştim. "Sen ki bir Çavuş eskisisin. Ne kadar saklamaya çalışsan da hakkında hergün koruma kanunları çıkarsan

da sen bir Çavuşsun. General bile değilsin," dedim. Adamın adında meymenet yok bir kere. Çavuşesku... Paşaeski bile değil. Sen istediğin kadar sıfat koy önüne nitekim. Sayın majeste eksalans hazretleri gibi... Bakın görüyorsunuz. General Nuriaga bile gitti. Koskaca

Nuri aa gider de, dünya eski avuşlara mı kalır? Kalmaz nitekim. Analar hergün neler doğuruyor. Ben bile burada dokuz doğurduktan sonra. Oyle değil mi ama aziz Dokuzyollular? Bir misal vereyim. "Kırşehir'e niçin gelmedin?" Őiirini okumayacağım. Korkmayın aziz ankırılılar. Bir misal vereceğim nitekim. Gezilerimin birinde, Dağ Türkleri'nin olduğu bir yere gitmiŐtim. Adını Şimdi hatırlamıyorum. stnden çok seneler geçti nitekim. Çok üzerinize afiyet, kafamda bir zafiyet filan yok. Bir sürü kadın çıktı karşıma. KarŐılamaya gelmişler nitekim. Orada okul olmadığından, okul çocukları yoktu karşılayan. Oteki Şehirlerde olduğu gi-

25

bi yol kenarına dizilsinler diye nitekim. Diyorlar ki kadınlar: "Su isteriz. Suyumuz yok." Ben de onlara döndüm ve nutkumu okudum: "Eğer baŐınızı amazsanız, size su yok." O gün oyle dedim nitekim. Yanımdakilere de "Sakın ola ki" dedim, "Bunlara su vermeyin." "Aman efendim" dediler, "Biz koca koca Şehirlerde bulamıyoruz suyu, lağımdan gelenlerle idare ediyoruz, bu dağ başında bunlara nerden bulalım suyu? Ya bir de başlarını açarlar sa..." Neyse ki kadınlar dağıldılar nitekim. O gün o kadınlara niye oyle dedim? Bir sebebi var. Hiç sebepsiz iş olur mu? Bir kere sebebi var ki, biz geldik. "Sebep olanların gözü çıksın" diyormuş aranızdan bazıları. Kulağıma kadar geldi nitekim. Çağdaş yaŐamacı kadınlar ziyaretime gelmişti, ben o geziye çıkmadan önce. Dediler ki: "Aman efendim! Şu kadınların başlarını bir atırın hele. Gerisi arkadan gelir." Yani başka açılacak yerleri demek istiyorlar. "Biz utanıyoruz, onlar böyle kapalı olunca; aędaŐçı yaşamaya utanıyoruz. Çağdaş yaŐamacılıęın adının, aykırı yaŐamacılık olarak kalmasından korkuyoruz," filan dediler. Ben de kendilerine hak verdim nitekim. İŞte gördünüz sebebi. Her Şeyin bir sebebi, bir hikmeti var. Oyle değil mi aziz Karamürsel sepetliler? Lakin her ülkenin bir avuşeskusu olacak diye birşey olamaz. Olsa da ben karışmam nitekim. Ben ne yapayım sonu böyle olan diktatörü?

Bu misali niye verdim? Yani Çavuşesku'nun orda oyle bir Şey olmuşsa, adam, su isteyen bütün kadınları kurşuna dizdirmiŐtir. Ben yapmadım ama, o yapar mı yapar. Çünkü

adamın aslı diktatör nitekim. Üstelik eski bir Çavuş. Çavuş'a emir verirsin, yap dersin yapar. O da öyle yapmıştır nitekim. O öyle yapınca, berikiler de böyle yapmıştır. Fizik Kanunundan öyle yazıyormuş. Bilmem hangi Prof. yazdıysa, iyi yazmış nitekim.

26

Lafı şuraya getireceğim aziz Şırnaklılar. Uyanık olmak lazım. Diktatöre karşı uyanık olmak lazım nitekim. Diktatör deyip geçmeyin, ne yaptığını bilmez bunlar. Bakın kulağıma kadar geldi nitekim. Panama diktatörü Nuriaga, gitmiş Amerika'ya teslim olmuş. Belki de bir asker sözü almıştır. Biliyorsunuz, Amerika'nın asker sözü meşhurdur. General ağası bunu yaparsa. Çavuşu neler yapmaz? Lakin çavuş filan ama, Çavuşesku beni dinleseydi iyi olurdu. Sakın ola ki, yandığımı sanmayın. Kafa ezici, kurşuna dizici herifin biriydi nitekim. Nesine yanayım? Gerçi bana ne elin Çavuşundan? Biz paşa paşa oturup keyfimize bakalım, değil mi ama aziz Kocamustafapaşahlar?

27

TERORİSTİN VAR MI?

DERDİN VAR!

İstanbul yedi tepeli şehir. Seni çok seviyorum. Sana borçluyum ta derinden: Ruh sağlığımı, eğlence hayatımı, hâlâ yaşıyor olmamı.

Doğduğum kentte olsaydım şimdi, ben ne yapardım sıkıntıdan.

Eğlencen hiç bitmez senin İstanbul. Festivallerin, sinema günlerin varmış; çılgın ışık ve müzikler eşliğinde tepişirmiş gençler, sabahlara kadar modern discolarında. Bunlardan bana ne? Bunu sen de biliyorsun İstanbul. Bizimki biraz fukara işi. Kanlı-Canlı, kanlı-Ölülüdür eğlencemiz.

İstanbul yedi tepeli, yedi tepenin yamaçlarında, yedi çukurunu yedi ovanı tutmuş evlerde, benim dostlarımın olması ne güzel. Hemen haberdar ederler beni. Eğer bir eğlence başlamak üzereyse...

Zil çalıyor. Karnım zil çalıyor, yorgun bir günü sende bırakıp geldiğim evimde, birazdan akşam yemeği yiyeceğim.

Zil çalıyor, zil çalıyor!.. Çocuklar baksanıza!

28

- Baba! Seni istiyorlar.

Daha ben alo derken, karşıda esen heyecan fırtanasını

hissediyorum.

- Ağbi koş! Bizim mahallenin teröristleri basıldı. Ana baba günü burası. Sonra yer bulamazsan karışmam. Tetöristlerden bizim İçişleri Bakanı da şikayetçi. O da illallah diyor.

- Yine mi bey? Hiç birlikte yemeyecek miyiz akşam yemeklerini. Bari bu gün gitmesen... Kuru fasulyenin içine kemik de atmıştım.

Bir koluma ceketimi giyerken, bir elimle ayakkabımı bağıyorum. Birlik ve beraberliğe çok muhtaç olduğumuz şu günde, onlara nasıl anlatırım gitmem gerektiğini.

- Burnuma kan kokusu geliyor hanım. Kuru fasulyenin kemiği ne ki?

Aksaray'a kadar koşuyorum. Biliyorum her yere ordan kalkar dolmuşlar, otobüsler ya da en çağdaş tramvay... Artık hangisi olursa. Allah vere de zamanında yetişsem. • -

- Baskına, baskına! Baskına! ı =

- Köprüden baskına! Köprüden baskına!

Ne çabuk öğrenmiş bu dolmuşçular? Bunların da mı arabalarında telefon, baskın mahallinde arkadaşları var. Ne zaman bir baskına yetişmek için gelsem, bunlar dünden hazır. En öndekine dalıyorum. ;

- Geç ağbi geç! Oraya kadar araba bulduğuna şükret.

Koltuğu nerden bulalım, önce gelseydin. ;

Sanki her gün işe giderken oturarak gidiyorum. Sanki her akşam işten dönerken oturarak geliyorum. Benimki de

29

laf yani. Muavin haklı. Biz yine araba bulduk. Bunu da bulamayanlar var.

Dolmuşumuz Saraçhane'ye doğru kıvrıldığında, muavinin "paralar beyler" demesi herkesi hareketlendirirken ceplerine doğru, şoför durdurdu.

- Bir dakika yavrurum. Önce öğrenelim hangi semte gidiyoruz. Yani hangi baskına?..

Hiç kimse cevap vermedi şoföre. Sessizliği en arkadan gelen bir ses bozdu neden sonra. Hemen çıkmasam da diğer arkadaşlardan gelecek telefonları mı bekleseydim. Acaba en büyük baskın neredeydi?

- Sen baskın var dedin biz de bindik. Nerden bilelim

nerde olduğunu. Polis radyosu emmioğlu'nu çalıyordu. Baskın yerini söylemedi ki.

Biraz rahatladım bu konuşmalardan sonra. Köstebeklerden çok şüphelenmiştim. Yollar böyle kazılır kazılır bırakılırsa, elbette köstebekler haber verir dolmuşçulara baskınları diye düşünmüştüm. Neyse ki yanılmışım. Üstelik dolmuşta telefon bile yokmuş. Bunu şoför söyledi.

- Ben nereden bileyim aslanım. Arabamda telefon var da telefon mu ettiler. Bakırköy, Bakırköy diye bağırarak gelen olmadı. Haliylen biz de baskına, baskına dedik. Hemen doluştunuz.

- Yani şimdi baskın yok mu?

Bu soruyu birkaç kişi birden sordu. Bazıları da inmeye hazırlandı.

- Vardır ağbicum vardır! Burası İstanbul. Bir yerde mutlaka vardır. Teröristlerin köküne kıran girmedi ya.

İşte bu sırada görev bana düşüyordu. Vatandaşların ara-

30
sında ikilik çıkmak üzereydi. Onları yatıştırmak, birlik ve beraberliği temin etmek bana düşerdi şimdi. Çünkü bir ben biliyordum baskının adresini. En güvenilir ses tonumla konuştum:

- Bir dakika beyler! Merak etmeyin baskın var. Şoför bey, siz de biraz basar mısınız gaza. Alkışlamaya yetişelim bari.

- Yetişiriz sayın ağbicum! Sen bize nereye gideceğimizi söyle.

- Bağlıbahçeliköy'e, en kısa yoldan oraya.

- Tamam be ağbi. Orası zaten yolumuzun üstü. Allah inandırсын, bu gün öğlen geçtim ordan, gayet sakindi. Herşey normal görünüyordu.

Şoförün bu yorumu itiraz götürür. Bir bakışta anlaşılır mı koca semtte teröristin olup olmadığı. Ücrete itiraz eden yolcu atıldı hemen:

" • : i [; •••••.

- İyi ki memleketin güvenlik işlerini size bırakmıyorlar.

Yoksa yanmıştık. Her yeri terörist götürürdü valla!

-He ya!

- Doğru dedin be ağbi!

- Terörist bu, geceleri çıkar ortaya. Gündüz bakmakla görülmez.

Bu durumda şoföre biraz arka çıkmalıyım. Arkasmdakilerin hepsinin karşısına geçmesi moralini olumsuz etkileyebilir.

Biz de geç kalırız baskına.

- Yani şoför bey diyor ki: Baskın için gündüzden bir hazırlık yoktu. Ani bir baskın oluyor, öyle değil mi?

- Elbette ağbicum, öyle demek istiyorum yani. Sen gel

31

motorun üstüne otur. Kimseyi almam buraya ama, sen bu işleri bilen birine benziyorsun. Sohbetin tatlı gibi.

O kadar ayaktaki yolcu arasından, motorun üstüne oturtmak için şoförün beni seçmesi içimdeki geç kalabiliriz korkusunu unutturdu biraz. Şoför de konuşmak meraklısı.

Eliyle dizime vuruyor.

- Geçen pazar, Allah seni inandırsın ağbicum, işe çıkmışız, maça maça habire bağırıyoruz, ne gelen var ne giden.

- N'apsın millet maçı. Nasıl olsa sonucunu biliyor.

- Derken ağbicum, baskına, baskına diye bir bağırдық, Allah seni inandırsın ağbicum, otuz iki kişi bindi, bu ondört kişilik minibüse. ,, * » ,1

- Ee! Sonra ne oldu?

- Ne olacak be ağbi? Yıktım hepsini stadın önüne. Dedim hadi burdan başlayın hakeme bağarmaya da baskın olsun; herif bir iyice sasırsın.

- Yani memleketin sporuna da katkı oldu.

Şoförün yüzünde bir gülümseme. İşin bu yönünü hiç

düşünmemiş garibim.

- Sen bilirsin be ağbi! Bu baskını kim ihbar etmiş acaba?

İngilizler mi, Suriyeliler mi, yoksa San Marinolular mı?

Aklı sıra o da beni onore etmek istiyor. Herşeyi bildiğimi hemen belli etmemeliyim.

- Bilmem ki? Bir söylentiye göre, Japon işadamları ihbar etmiş.

- Demek o kadar şeffaf olduk ha! , > ,,

;.••.:, Bir yolcunun bu hayretine, diğerleri de katıldı,]

32

- Vay anasına! Gerçekten sözünde durdu bu hükümet.

- Ne sandın aslanım. Çilli zilli ama, taş gibi hükümet var başımızda.

- Öyle, öyle! Ummadığım taş baş yarar.
- Bu kadar şeffaf olmak iyi birşey mi be ağbicum?
Soruyu soran şoför, anladığım kadarıyla yolcularına beni lanse etmek istiyor.
- Nasıl yani? Şeffaf olunca demokrasiye geçilmiyor mu? Ne kadar şeffaflık, o kadar demokrasi...
- Yok yani, ben diyorum ki ağbicum! Biz böyle şeffaf olduk ya.. Adamlar bize bir bakıyorlar, nerde teröristimiz var, hemen görüp ihbar ediyorlar. Yani ağbicum, adamlar başka şeylerimizi de görürlerse... İyi olmaz o zaman değil mi?
- Biz adam olmayız kardeşim. Ne kadar uğraşsak boşuna. Şoförün hemen arkasındaki bu kötümser yolcunun itirazına bozulduğumu belli etmemeye çalışarak soruyorum. Herif böyle bir günde birlik ve beraberliğimizi bozmak mı istiyor?
- Biz neden adam olmaz mışız?
- Nedeni var mı? Hem sen ne soruyorsun? Motor kaputunun üstüne oturunca kendini sorgu savcısı mı sandın? Sen benim kim olduğumu biliyor musun? Adam olmayız tabii. Kendi teröristimizi kendimiz ihbar edemiyoruz hâlâ. Bu işi de İngilizlere, Suriyelilere, Amerikalılara, Japonlara bırakıyoruz. Metro inşaatı mı bu?
Hayda! Motor kaputunun üstüne oturduk, suçlu olduk. Sanki biz para vermedik. Yine de sakin olup yatıştırmalıyım

adamı.

- Beyefendi! Bu sorun, ulusal beceriksizliğimizden kaynaklanmıyor. San Marinoyla milli maç meselesi değil. Bunun böyle olmadığını siz de biliyorsunuz. Mesele şeffaflık meselesi. Biz içerde olduğumuz için göremiyoruz. Ama onlar, yani İngilizler, Amerikalılar filan dışarda olduklarından hemen görüyorlar.
Anladığım kadarıyla yolcuların bir kısmı, ilk defa bir baskın göreceklerdi. Bunu şoföre sorularıyla belli ediyorlardı.
- Daha çok var mı?
- Dönüşte de çalışıyor musunuz?
Şoför, işini bilen havasında. Bir kulağı dışarıda. Kurşun sesi duyduğunda müjdeyi verecek.
- Aslında ben, baskının nerde olduğunu arkadaşından öğrendim

ama, şöyle bir kaç tur atsak şehirde, yine bir baskın yerine varırdık. Sen baskının Bağbahçeliköy'de olduğundan eminsin değil mi ağbicum.

- Elbette! Yoksa benim istihbaratımdan şüphemiz mi var?

Bu cümleyi nasıl söyledim bilmiyorum. Herkes biraz toparlandı. Hatta beni motofTcaputunun üstüne oturarak, yolculara karşı yandaş kazanmış olan şoför dahi toparlandı. Elini çekti dizimin üstünden.

..•'•••'. Vi, O Y ; •..••:-

- Geçen seferki baskına katılan var mı? . •... 1,,.,.,, ;

Şoförün bu sorusuna birkaç kişi olumlu cevap Verdi.

Ben başımı sallamakla yetindim. Katıldım diyenlerden biri aldı sözü:

- Helal olsun güvenlikçilerimize. Bir bakışta anlamışlar,
34

onların terörist olduğunu. Düşünebiliyor musunuz, silahsızmış bu terörist gençler.

- Silahsız terörist olur mu?

- Olmaz da yalan mı söylüyor güvenlikçiler. Terörist bu! Hemen güvenlikçinin silahına sarılmış.

- Vay uyanık vay! Güvenlikçi niye vermiş silahını.

- O vermemiştir ki, terörist almış. Belki de bir bakayım ağbi diye kandırmıştır. İki güvenlikçi yaralanmış.

- Kendi silahlarıyla mı?

- Hayır! Koşarken düşmüş biri, dizi sıyrılmış. Biri de elektrik direğine çarpmış kafasını.

- Sonra ne olmuş?

-Teröriste ne olur? Ölü ele geçirilmişler. Sığındıkları evde iki de kadın varmış.

- Anaları ya da bacılarıdır.

- Amma terörist anası bunlar. Onlar da aynı terörist gibi.

- Peki sonra ne olmuş?

- Güvenlikçiler bir araştırma yapmışlar, ne yapmışlarsa bir bir öğrenmişler.

- Günlük mü tutuyormuş bu teröristler? Yahut ölü ele geçirildikten sonra öttüler.

- Orasını ben bilmem. Bir bankadan bir buçuk milyar lira soymuşlar.

- Desene işadamlarımızdan erken gitmişler bankaya.

- Orasını da bilmem. Yüz araba çalmışlar ayrıca.

35

- Oto galerisi mi açacaklarmış. Çalınan yüz arabanın sahipleri teşhis etmiştir herhalde.

- Gayri bilmem. Üzerlerinde sürücü belgesi çıkmış.

- İyi baksalardı ya, belki Tahran'dan bir telefon numarası da çıkmıştır. Peki bunlar yüz araba çalarken nerdeymiş senin güvenlikçilerin?

Bir önceki baskını gören ve anlatan çocuğa devamlı soru soran bu delikanlıyı hiç gözüm tutmadı. Hele sorduğu son soruyu. Böyle soru mu olur? Baskını gören çocuk hiç bir şey demedi. Dolmuşun içindeki soğuk hava herkesi rahatsız ederken, kulağımıza gelen silah sesleri, şoförün koyduğu kesetteki müziğe karıştırdı.

- Ben de bu dağların nesine geldim?

Ah bu sesler, bu silah sesleri, insan sağlığına ne kadar faydalı. Baraj açılışlarında güpegündüz patlatılan havai fişeklerin, bölgede, bin doktor tedavisinden daha iyi netice verdiğini bir gazetede okumuştum.

O ne kalabalıktı öyle. İstanbul'un her yerinden gelmişlerdi.

Bizim şoför, diğerleri gibi cesur olmadığından, baskın mahalline kadar sokulmamıştı ama olsun, baskına yetişmiştik ya.

Çömeldiğim duvarın dibinde, yanımdaki sormasın mı hemen bana:

-Bu gece iş bitecek değil mi? Yarına bırakmazlar!

- Tabii! İş yarına kalırsa büyür.

- Nasıl yani?

- Nasılı var mı canım. Bfr sürü ziyaretçi filan gelebilir.

Hem sonra herkesin işi gücü var gündüzün.

36

İ Bana telefon ederek mahallelerindeki teröristlerin basıldığını haber veren arkadaşım dediği gibi ortalık ana-baba günüydü. Neden sahip olmazlar çocuklarına bu analarbabalar bilmem. Hepsi de yana yakıla çocuğunu arıyor. Artist olmak için evden kaçan kızların analarını bir göreceksiniz, her taşın altına bakıyorlar. Bir baba orada yakaladığı çocuğunu kulağından tutmuş götürüyor.

- Ne işin var burda. Televizyondaki Amerikan filmleri

neyine yetmiyor?

Ben sigaramı yakmışım, kurşun seslerine ritim tutarak bir şarkı söylüyorum. Değmeyin keyfime. Birazdan silahlar susacak, ölü ele geçirilenlerin resmini çekecek gazeteciler. Ve biz alkışlayacağız güvenlikçilerimizi. Sonra bir geçit töreni yapılacak. Zaten ben bu finali çok seviyorum. Onun için bırakıp gelmedim mi kemikli kuru fasulyeyi. Kanlı canlı, kanlı-ölülü bir baskını daha yaşamış olacağım. Ah param olsa dönerken hususi bir taksi tutar, takımı tur atlayan taraftar gibi şehrin caddelerinde dolaşırdım amma, param yok işte. Tekrar dolmuşa koşacağız çaresiz. Bu baskını da sağ-salim atlattık mı bu gözünü sevdiğimin İstanbul'unda. Çok şükür demez miyim gayri, yaşadığı şehri çok seven bir İstanbullu olarak.

'...)*••*:••

UĞRAŞMAYIN

TERİMLE -

TÜRÜMLE

Başbakanların "Terziyle, türlüyle" uğraştığı bir yaz mevsiminde, birileri ihtilalcilerin hesaba çekilebileceği ihtimaliyle ümitlenmesinler mi?

Biliyorsunuz şimdi ağustos ayındayız. Ağustos ayı çok sıcak olur nitekim. Bu bizim zamanımızda da böyleydi, şimdi de böyle. Ağustos ayında insanlar terler, yani ben de terlerim. Lakin benim terlememi bir takım gazeteler hesap vereceğim korkusuyla olduğunu yazmışlar. Kulağıma kadar geldi nitekim.

Ben bunu yazan gazetecileri tanıyorum. İhtilal yaptığımız gecenin sabahı, hepsi bizim eşiğe başlarını koymuş olarak bekliyorlardı.

"Ne bekliyor sunuz?" dediğimi hatırlıyorum. Onlar da, "Sizi bekliyorduk efendim. İyi ki geldiniz." demişlerdi

38

hep bir ağızdan. Aralarından bir kaçını ise, sanki ben kendimi bilmiyormuşum gibi, "Çok genç ve yakışıklı olduğumu" filan

söylemişlerdi. Fakat ben aldırmamıştım nitekim.

Sonra ne oldu? Ben nereye gidersem, oraya gelir oldu bu gazeteciler. Tabii geleceklerdi. Çünkü tam pansiyon her şey bedava. Aslında benim karakterime hiç uymaz, ama bu millet, onlara yaptığım iyilikleri sürekli tekrarlamazsam çabuk unutacağından, hemen her gün bir şehir dolaşarak o zamanlar, "sizi ben kurtardım" nutukları atmıştım.

Hatta bu gazeteciler, yani şimdi beni ağustos sıcağı altında terlerken resmimi çekip, altına "hesap sorulacağından korktuğu için terliyor" yazan bu gazeteciler, bana o vakitler çok yardımcı olmuşlardı nitekim. Hangi şehrin kadınları en çok başörtülü, hangi şehirlerde en çok sakallı var, hangilerini asalım; bunları bana hep onlar söylemişlerdi. Bir de benden sürekli istedikleri bir şey daha vardı. Diyorlardı ki:

"Yurt dışı gezileri düzenleyin. Sizi dünya dahi tanımak mutluluğuna erişsin."

Meğer adamlar benimle beraber yurt dışına çıkıp, bedava tatil yapmak istiyorlarmış. Ben bunu nereden bileyim. İhtilal değil ki bu, hangi saatte nerede yapacağımızı hemen söyleyelim.

Elçiliklerimize birer yazı gönderdik. Dedik ki:

"Bulduğunuz ülkeleri ziyaret etmek istiyoruz. Yani ülkemizi dışarda tanıtıyoruz ayağı icabında. Beni davet ettirin."

Gelen cevap yazılarından anladığım şeydi: Bir ihtilal de elçiliklerimizde yapmamız gerek. Çünkü adamlar, bir davet bile ayarlayamadılar. Bu kadar olur mu? İnsan biraz sorumluluk filan taşır değil mi ama... Hasılı kelam, elçiliklerde

39

yapacağımız ihtilalden vazgeçmek zorunda kaldık. Çünkü adamlar işi sıkı tutuyorlar. Bizi davet etmek bir yana, turist gibi gitmemizi dahi istemiyorlar. Gördünüz mü politikacıların marifetlerini? Ülkemizi ne hale getirmişler?

Ben böyle deyince bazıları, hâlâ bu adam politikacılardan bahsediyor diyerek beni suçlamayı akıllarımdan geçirebilirler.

Onlara şunu derim: Köşesine çekilmiş anılarını yazıp duran bir kurtarıcının heykelini niçin dikmezler. Heykeli dikilmeyen kurtarıcı olur mu? Ne yapayım ben böyle heykelsiz kurtarıcıyı?

Madem öyle, fırsat eline geçmişken kendin dikseydin

diyeceksiniz? Haklısınız ama, o kadar da değil.. Yani benim poz vermeye zamanım mı vardı? Bu duruma gazeteciler şahit. Ağustos sıcağı dedik, nerelere geldik. Neyse ki ağustosdan sonra eylül geliyor. Eylül, ağustosdan daha meşhur bir aydır. "Eylül'de gel" diye bir şarkı dahi var nitekim. Ölenler hatırlamaz ama, yaşıyanlar gayet iyi bilir ki, biz de eylülde gelmiştik.

Ben de entel oldum galiba. Arasına "Ne günlerdi, o günler..." filan diyorum. O zaman millet çakı gibi esas duruş gösterirdi karşımızda. Arama mı var, tarama mı var hiç itiraz etmezdi. Bu gün de itiraz etmiyorlar ama, bu itiraz etmemeleri, bizim zamanımızdan kalma alışkanlıktan dolayıdır.

Bir şey alışkanlık halini alınca pek tadı olmuyor.

Geçenlerde kulağıma kadar geldi. Biri demiş ki: "Bunların ihtilali, alışkanlık ihtilalidir." Alışkanlık dedim de, o adamın, her kimse işte onun bu sözü geldi aklıma. Peki size niye söylüyorum? Belki tarih kitaplarına filan yazarlar diye söylüyorum. Bilmem ki kim inanır? İnanmayacaksınız, ne yapayım ben böyle ihtilali?

40

Bu yaştan sonra tarihe merak sardım.'Nitekim Hamurabi diye biri varmış. Adam öyle kanunlar yapmış ki, delinmesi mümkün değil. O zamanlar nasıl görmedim bilmem? Bizimkini kevgire çevirdikleri bir yana, terlememizi dahi hesap korkusundan diye yazıyorlar. Ha bir de Deli Petro varmış. Adamın astığı astık, kestiği kestik yani. Bizim yaptığımız gibi kitabına uyduracağım diye uğraşmıyormuş. Biz az mı zaman kaybettik? Kitabı açacaksın iyice okuyacaksın, adamın durumuna, yani asacağımız adamın durumuna veya göz rengine uygun maddeyi bulacaksın; yoksa ona uygun bir maddeyi ısmarlayıp yazdıracaksın. Tabii ki bunlar zaman alıyor. Adam ise dışarda bekleyip durur, asılmak için nitekim. Şimdi ben burada oturuyorum ya. Bura halkı, güya ben geleli iyice esprili konuşmaya başlamış. Geçen gün çeşme başında iki kadın konuşuyordu. Biri diyor ki diğerine: "Ben çocuğumu Eczacılık mektebine göndereceğim.

Gelsin burada eczane açsın."

"Kız Anam" dedi öteki, "Daha çok para kazanacağı bir iş mektebine salsan olmaz mı?"

Bu kadın çok uyanık. Akli sıra herhalde ihtilalci filan

olsun demek istiyor. Ben ordan geçerken, beni gördü ya. Sonra öteki kadın ne dese beğenirsiniz.

"Eczacılıkta da iyi para var. Sadece korku ilaçları satsa, gül gibi geçinir gider," dedi. Yani bana kinaye yapıyor. İkindiden sonra elimde çantalarla eczane eczane dolaşmışım, ne kadar korku ilacı varsa almışım, bunu demek istiyor nitekim. Gecelerin neye gebe olduğunu, hangi kurşunun ne tarafa yol aldığını ne bilsin kadın; ama espri yapmaktan da geri kalmıyor; ben oradan geçiyorken nitekim.

Eski bir atasözü vardır. Zaten eski bir söz olduğu için

41

atasözü olmuştur. O atasözü şöyle diyor kendi kendine:

"Kurt kocayınca gazetecilerin maskarası olur." Ben o zaman arkadaşlara ne kadar dedim. Gelin buraya bir madde daha yazalım dedim. Bizimle eğlenmek yasak diyelim dedim.

"Ne gereği var?" dediler. "Milletde eğlenecek hal mi bıraktık, sen korkma," dediler. Şimdi görüyorsunuz, ben haklı çıktım nitekim. Adamlar terlememizi dahi nasıl yazıyorlar. Ağustos ayında yaşıyoruz, terlemeyip de ne yapayım nitekim. Halbuki yazsaydık "terimizle türümüzle dalga geçmek yasaktır" diye, böyle olur muydu? Benimle ne uğraşıyorsunuz.. Benim terimle ne uğraşıyorsunuz? Gidin başkasının terzisiyle-türzüsüyle uğraşın.

Radyoyu bir açtım, Durun canım heyecanlaıp korkmayın.

"Yine bir ihtilal oldu" diye anons okumadılar. Ya ne okudular? Zeybek havası çalıyordu saz çalgıcıları. Ben de odanın içinde şöyle bir dönüverdim, zeybek oynar gibi yaparak yani. Biri camdan görmüş beni, "zavallı adam korkudan oynattı" demiş. Kulağıma kadar geldi nitekim. Şehirde hep konuşuluyormuş. "Adam oynadı" deseler anlayacağım ama, "oylattı" demişler. Yahu biz eskiden oynatıyorduk, milleti az mı oynatmıştık; içeri girmek yasak, dışarı çıkmak yasak diyerek bunu anlarım. Fakat nerde şimdi bizde oynatacak kuvvet. Arasına kendimiz oynuyoruz işte.

Şu ağustos ayı bir geçse... Eylül gelince belki bu kadar terlemem. Bütün soğutucu klimalar çalışıyor. Duvardaki derece odanın sıcaklığını üç beş derece filan gösteriyor şimdi. Ben yine de terliyorum. Herhalde bu terlemem, ağustos ayından olsa gerek. Yani ben öyle diyorum nitekim.

- ALO! ARZ EDEYİM EFENDİM

- Alo! Yıldırım sen misin? Hayrola!

- Hayırdır efendim. Yani evettir. Buyurduğunuz gibi ben olduğum kanaatindeyim.

- Tamam anladık. Niye aradım bu saatte?

- Bir emriniz olup olmadığını sormak arzusundayım efendim. Belki Başbakanlık ışıklarının yandığı Çankaya'dan görünmüyordur, dolayısıyla benim bu saatlere kadar çalıştığımı öğrenmek arzusunda olduğunuzu sanıyorum efendim. Hanımefendiye hürmetlerimi arz ederim efendim. Lütfen kabul buyursunlar.

- Yıldırım! Sen ne diyorsun yahu?

- Ne zaman, nerede ve kime ne dediğimi mi soruyorsunuz efendim?

- Yahu saat kaç?

- Duvardaki, üçü beş geçtiğini gösteriyor. Kolumdaki ise, pardon yani masanın üstündeki, biliyor musunuz bilmem? Ben çalışırken kol saatimi çıkarır masanın üstüne koyarım. Şu anda üçe on var efendim.

- Yıldırım, Yıldırım! Yıldırımlar çarpsın seni. Bunları söylemek için mi uyandırdın beni?

- Bana öyle demeyin efendim. Ben çocukken, yani o zamanlar küçüktüm. Komşumuzun oğlu bir gün bana, aynen sizin buyurduğunuz gibi yıldırımlar çarpsın demişti de, ninem de ona: Sen de kamyonların altında kal, kurşunlara rast git demişti. Sonra da beni azarlamıştı. Dediklerimi tekrar et diye. Ben de tekrar ettiğim kanaatindeyim.

- Yıldırım! Yıldırım!

- Nerden bildiniz efendim. Evet aynen öyle demiş. Yıllar sonra Erzincan asfaltında, eşkıyanın kurşunundan kaçayım derken, kamyonun altında kalıp ezilmeden önce, aynen büyüdüğünüz gibi, yıldırım yıldırım demiş. Raporuna da, sırtına yedi kurşun saplanmış olup, kamyon altında kaldığından öldü diye yazmışlar efendim.

- Sen ne diyorsun yahu? Eşkıyalar Erzincan'ı mı basmış? Kamyonlar yine kaza mı yapmışlar?

- Siz benden iyi bildiniz kanaatindeyim efendim. Sizden

fazla bilmek bana yakışmaz. Zaten sizden daha boylu posluyum diye nerdeyse nazar değecek. ı ' ,, ; (> . >

- Nasır mı gelecek? O ölmedi mi?

- Ölmüşse, ölmüştür, ölmemişse ölmemiştir.

- Bu üslupda nerden çıktı?

- Birden aklıma geldiğini arz edeyim efendim. Ölmüşse ne olmuş, yaşasaydı ne olacaktı? Benim işçim, benim köy-

44

lüm, benim memurum, benim patronum...

- Yeter! Çıldıracağım artık...

- Özür dilerim efendim. Lütfen yüksek sesle bağırmayınız.

Uyuyanları da düşünmek zorunda olduğumuzu sanıyorum.

Önümdeki kağıtlar karışmış da... Çıldır'a gideceğinizi

duymuş bulunuyorum. Asfaltçılara haber salıp, yollarına asfalt döktürmek benim görevim. Siz rahat uyuyun efendim.

- Yıldırım! Bak aslanım! Sen önemli adamsın. Seni takdir ediyorum. Git artık yat. Beni de rahat bırak.

- Beni bir tek sizin takdir etmeniz, beni sevindirecek kanaatindeyim.

Bazan düşünüyorum da, Erzincan Hali'nde bir

hamal vardı. O derdi ki: Yıldırım'ı herkes çekemez. Arkasında kaya var. Çok doğru olduğu kanaatindeyim.

- Başlatma kanaatine Yıldırım. Neredeyse sabah oluyor, artık git yat.

- Biliyor musunuz efendim? Okumaya çok meraklıyım.

Bizim Erzincan'da bir cadde vardı, oradaki dükkanların levhalarını

hep okurdum. Kanaat Helvacısı, Kanaat Hırdavatçısı,

Kanaat Terzisi, Kanaat Bakkalı.. Yani diyorum ki efendim,

bende levhamızı "Kanaat Başbakanlıkçısı" diye yazdırsam daha iyi olur kanaatindeyim.

- Kanaat, kanaat... yeter yahu! Kanıma da ettin canıma da ettin.

İşte bu sırada bayılmışlardı, telefon dinleme memurları.

Nöbeti devralmaya gelen arkadaşları, ne kadar uğraşıtlarsa

da başaramadılar, konuşmaların devamını dinlemeyi; telefon

kabloları ile dinleyici memurların sınırları birbirine o kadar

çok dolaşmıştı ki...

SEL ALIP GÖTÜRÜMÜŞSE

BİR ŞEHİRİ

Felaket insanları öldürür ama, samimi olarak söylemem

gerekirse, Şu sel felaketi geldi de ben kurtuldum. Yoksa am ırası gibi Őakır Őakır pardon cayır cayır yanıyordum.

Şu sıralar herkesin mutfağında olduğu gibi bizim mutfakta da yangın vardı da evin diğer b6l6mlerine sirayet etti de ben onun için yanıyordum sanmayın. Yok 6yle bir Şey! Ben tedbirimi çoktan almışım. Soğutucularımızın ii TV reklamlarındaki gibi tıklım tıklım dolu. Ayrıca raflarda deseniz, konservenin envai eŐidi. Hatta ithal ayŐe kadın fasulyesi bile var. Bizimkiler biraz kılçıklı oluyorda..

Demokrasi oğulculuk rejimidir derler. İşte ben buna inansaydım, Şimdi benim mutfağım da sizin mutfağınız gibi olur; her yanından yanık kokuları y6kselirdi. Fakat ben çoğulculuğa da, çoğunluğa da inanmam. 6nk6 bilirim çoğunluğu kandırmak kolay. Adam her seçiliŐinde "ucuzluk getireceğim," demekten bıktı, çoğunluk bıkmadı adamı seçip durmaktan. Halbuki adam, ucuzluğun ne olduğunu unutalı yıllar olmuştu.

Şu anda başımıza 6reklenen bir baŐbakandan adam diye bahsetmeme alınmayın. Basının değişti demesine inanıp kadın mı deseydim yani. Hem bu deđiŐimi ne zaman yaŐadı-

46
đı da meçhul. Herkes ayrı bir tarih s6yl6yor. Tıp o kadar ilerledi mi, ben bilmiyorum. Bug6n s6nnet, yarım deniz hızlılığına mı girdi, adamların bu değişme hadisesi? Doğrusu oraları beni pek ilgilendirmiyor. Ben adamın yukarılarına bakarım.

Her ne kadar bu sel felaketini bazıları adamın icraatı saymasalar da, biraz insaf sahibi olanlar, felaketin onbeŐinci g6n6 helikopterle sel b6lgesine gidip, helikopterden sarkarak, yani bir nev'i canını tehlikeye atarak, aşağıdaki 6l6lere rahmet, h6l6 6lmemiŐ canlılara baŐsađlıđı dilemesini icraat saymak zorunda değiller mi? Yani ben her ne kadar bu adama oy vermemiŐsem de ortağına verdiğimden dolayı, yine de severim adamı. 6nk6 felaketsiz varacak kadar icraat yapıyor!. Vatan demişiz, millet demişiz, evsizler ev sahibi olsun demişiz, kooperatifler kurmuŐuz. Nasıl olsa kredi veriyor devlet. "6len oğlum gelin! Girin Şu kooperatife.. Sonunda eviniz olmasa bile, bankalara kredi borcunuz olsun," diye gırtlak patlatmıŐız g6nlerce.. Sebep ne? Kendimizi bir kere aydın saymıŐız ya, halka iyilik etmeden duramıyoruz işte.

Sayısını ben bile unutmuştum kurduğum kooperatiflerin. Şimdi mahkemeden davetiyeler geldikçe hatırlamakta güçlük çekiyorum çoğunu. Yalvar yakar üye kaydettiklerim, adliyenin önünde geceler olmuşlar, benim tarafımdan kandırıldıklarını iddia ederek. Nerede bende o talih? Keşke kandıra bilseydim. Şimdi hepsinin altında birer daire olacaktı. O kadar dil dökmeme rağmen, onların iddialarının aksine hiçbirini kandıramadım o zamanlar. Ah! Bir dediklerimi tutsalardı. "Gelin arkadaşlar!" dedim. Aramızdaki başkanüye protokolünü kaldırarak, gayet samimiyetle "Gelin arkadaşlar!" dedim. "Demir çok pahalı, çimento çok pahalı. Üstelik alacağımız arsanın oraya taşımak da çok pahalı. Biz evlerimizi bu malzemeleri kullanmadan yapalım," dedim.

47

Müteahhitlerimiz de bu hususta birer uzman. Lakin kime anlatıyorsun. Tutturdular, bir deprem olursa hemen yıkılır, bir sel olursa hemen yıkılır, diye. Yıkılana kadar içine gir otur bakalım. Niye hep sokakta yatıp kalkıyorsun ki. Yani evleri benim dediğim gibi yapsalarmış, sokakta yatıp kalkmak mecburiyetinde olurlarmış. Sanki bu ülkede ilk defa ben teklif ediyorum, demirsiz, çimentosuz inşaatlar yaptırmayı. Alın işte gördünüz! Sel felaketi olan şehirde binalar suyu görünce nasıl eriyiverdi toz şeker gibi. Demek ki, bu usûlde ev yapmak değil, şehir kurmak bile varmış.

Baktım olacak gibi değil, madem ki benim teklifime karşı çıkıyorlar, sözümün geçmediği yerde dururmuyum? O kooperatifi bırakıp, bir yenisini kurmaya başladım. Bu böyle bir kaç yıl sürdü. Fakat inanın, kooperatife üye olanlar, sanki bir kalıptan çıkmış, standartlar enstitüsünün kaşesini yemiş alnıma. Her yerde aynı itirazlar.

"Sayın arkadaşlar!" diyorum. "Kooperatifçilik işini ciddiye alın, aidat yatırmakla, kredi temin etmekle bu iş olmaz," diyorum. "Maliyeti düşürmemiz için, demir ve çimento kullanmayalım. Hem milli ekonomiye zarardır. İnşaatın içindeki demirin kimseye faydası yok. O demirin kamyon olma ihtimali var. Zıyan etmeyelim," diyorum ama anlayan kim?

Postacı kapıyı iki kere çalar derler. Bizim mahallenin

ki, kültürsüz biri galiba. Neredeyse evinde durduğundan daha çok, zile basıp bizim kapının önünde duruyor. Gidiyor, ama yarım/saat geçmeden çantasını doldurup geliyor. Bir keresinde ne dese beğenirsiniz? "Sizin özel postacınız oldum!" Güya espiri yapıyor kültürsüz adam.

O kadar mahkeme davetiyesi gelirse, tabii ki kim olursa

48

yanar diye düşünmeyin. Benim yanmam ondan değil. Çünkü ben, haklı olduğuna inanmış hem sosyal hem demokrat bir aydın olarak, halka hizmet yolunun dikenli tellerle, mahkeme davetiyeleriyle dolu olduğunu biliyorum. Benim yandığım nokta şu: Günlerim adliyede geçmeye başlamıştı. Sabah kalk, taksiye bin. Adliyede in. Akşama kadar o mahkeme senin, bu mahkeme benim diyerek, ayakta bekle, sonra atla taksiye eve gel. İnanır mısınız, bazı öğlenleri bir hamburgercide doyurdum karnımı. Lokantada garsonların kebab listesini saymasına bile hasret kaldım. Ben sevmem öyle işi. Sıkar biraz. Hep aynı yere git gel. Davacılar değişse de hep aynı hakimleri gör karşımda. Bana göre değil bu iş. Bu durumda ben yanmayayım da kimler yansın? Bizim eski üyelere kalsak, yan diyorlar. Biz yandık, sen de yan diyorlar. El-insaf yahu!

Haberlerde o şehrin sel felaketine uğradığını duyunca bir üzüldüm, bir üzüldüm ki, sormayın. Sabahlara kadar uyuyamadım. Onlara nasıl bir yardımda bulunabilirim diyerek. Gerçi resmi televizyon, felaket hakkında ayrıntı vermiyordu ama, kafamda binbir düşünce. Acaba resmi televizyoncular, felaket bölgesine ulaşamadık, ne irtibat kurabiliyoruz, ne de oraya gidebiliyoruz derken, bizde gidersek selin altında kalabiliriz korkusundan mı gidemediler? Yoksa hiç canlı kalmadığından o şehirde, çalan telefonlara cevap alınmadığı için mi irtibat kuramıyorlar? Bu durumda ben ne yapabilirim? Bütün düşüncem buydu.

Sel felaketi geldi, ben yanmaktan kurtuldum ya, kurtulma sırası onlardaydı. Yani sel felaketine uğrayanlarda. Çünkü sabahleyin, kafamın içinde müthiş yardım fikirleriyle uyandım. Ve hemen yardım toplama icraatına başladım. Şurasını övünerek söyleyebilirim ki, ben bu hususta icraatçı başbakan adama fark attım. Sel felaketinden resmi televizyonun üç gün sonra haberi olmuştu. Çay molası vermek için

49

o şehre girmek isteyen kamyon şoförü de gelip haber vermese, daha çok üç gün haberleri olmayacaktı ya.. Adam saf saf gelip demiş: O şehri hükümet ortadan kaldırıp, oraya göl yapması hiç iyi olmadı. Yolumuz düştüğünde uğrayıp çay içiyordum.

Benim yardım toplama işinde dördüncü günü doldurduğumda, başbakanımız adama ancak duyurabilmişler felaketi.

Kulağı pilli değil, çok üzülür diye saklama işi de değil.

Adam telefon konuşmasına hiç ara vermiyormuş ki. Milletle çok konuşursan böyle olur işte. Halbuki kendisinden öncekileri örnek alıp, sadece Amerika ile görüşmekle yetinseydi, felaketin dördüncü günü oraya gidebilirdi demeyin. Gidemezdi. Çünkü, o şehrin yeri pek belli değilmiş. Nereye gitsin adamcağız?

Nihayet helikoptere atlayıp, selin alıp götürdüğü insanların oraya gitti de, yardım kampanyama biraz canlılık geldi.

O güne kadar her gün uğradığım bizim mahallenin bakkalı, direnmekten vazgeçip yardım etmeye karar verdi. Benim iki aydır ödemediğim borçları siliverdi sağolsun.

Bakmayın sel felaketine uğrayanların ikidebir resmi televizyonun kenarından "yardım alamadık!" diye sızlanmalarına.

Göndereceğiz elbet. Ama nereye? Ortada şehir yok.

hâlâ tesbit edilemedi, helikopterle onca dolaşılmasına rağmen.

Bu durumda selin götürüp de canlı bıraktıkları, o şehirli bile sayılmazlar. Çünkü buldukları yer, başka vilayetin topraklarıymış. Yine de diyorlar ki, yardım gelsin. Göndereceğiz dedik ya. Biz gece gündüz kime topladık onca yardımı değil mi?

Bilmem bilimin ilerlemesi de öyle mi oluyor? Neredeyse bir ay geçti sel felaketinin üstünden, ama hâlâ ben topladığım yardımlardan onları en iyi şekilde yararlandırmak için fikir üretiyorum. Sel felaketi olmasaydı, bu parlak düşünce-

50
ler nereden gelecekti aklıma.

Helikopterlerden, uçakjardan çadır atma işini görünce, bakın benim aklıma ne geldi? Mezar taşı atmak. İnsanlar yersiz, yurtsuz kalıyorlar, bari ölümler mezarsız kalmasınlar. Hem o bölgede geniş bir mezarlık oluşur ki, içine icabında selvi ağaçlan bile dikilir.

Benim bu fikrimi, kooperatiflerimden birine kaydettiğim üyelere biri duysa, adım gibi biliyorum, şöyle diyecek: Kooperatifimize sattığı taşları değerlendirmek istiyor. Ben niye sattım vaktiyle o taşları? Sağlam sağlam taştan evler yapmak için. Demir-çimento diye tutturmasalardı, şimdi o taşlar onar katlı apartman olacaktı. Kafasız üyeler ne olacak? Demirsiz- çimentosuz taş, taş üstünde durmazmış. Peki dağlar nasıl duruyor? Taş taş üstünde değil mi? Sanki aralarında ince kumdan bol çimentolu harç var. Hem sonra ölümler itiraz etmezler. Adam yattığı yerden, sıkıştığı kayanın altından, oraya nasıl girmişse gayri, habire bağıyor: "Ben çadır alamadım!" diyerek. Kalk da al babam! Sana alma diyen mi var? Görüyorsun işte kapış kapış gidiyor çadırlar. Bizim pazarda bile.. Deniz kenarında kamp kurarsın icabında. Çadır yardımı yapan hükümet, her taşın altına bakmaya mecbur mu? Hem de hangi taşı kaldırdığında altından neyin ve kimin çıkacağı meçhul olan bir ülkede. Kime anlatacağın bütün bunları? Adam canlı kaldığına sevinmiyor da, yattığı yerden çadır istiyor. Neylersin ki felakete, yoksa böyle dili uzunların dilini sağıcağın. Bir büyüğümüzün dediği gibi. Asmayalım da besleyelim mi? Asmak dedim de aklıma geldi. Topladığım yardım paraları ile ne yapılabilecek bir örnek işte. O şehrin bulunduğu iki dağın arasına teleferik kurmak. En tepelerine birer direk dikilir, sonra direkler arasına bir hat çekilir içi bir başbakan, birkaç da gazeteci alacak kadar bir kabin sallandırıldı mı

51

hatta, çünkü başbakanların yanında gazeteci taşınması modadır, al sana sel felaketini izlemek için güzel bir mekan. Ondan sonra resmi TV diyemez, ulaşamadık diye. Gir içine, istediğin kadar film çek. Hükümet icraat olarak benim bu fikrimi gerçekleştirir mi bilmem?

Benim çok gelişmiş bir düşüncem daha var. Topladığım yardım paralarını değerlendirmek hususunda. Hele yatırdığım hisse senetleri bir fırlasın.

En iyisi oradakilere, her ebatta bol bol naylon poşet dağıtmak. Düşünebiliyor musunuz herkes kabını kaçağını, yattığı yorganını kullanmadığı zamanlarda bu naylon poşetlere koyacak. Yine bir sel felaketi olduğunda, bu poşetlerin içindekiler

ıslanmayacağından, sonra rahat toplanabilirler. Böylece o kadar eşyanın yok olmasını önleriz ki, bu da ekonomimize büyük bir katkı demektir.

Hatta evlerdeki yatalak ihtiyarlar dahi konabilir bu poşetlere.

Eğer sel olana kadar ölmezlerse, gölde lastik botla gezinti yapar gibi giderler, suyun götürdüğü yere.

Çocuklar için poşet olmaz. Onlara daha gelişmiş birşey lazım. Mesela sahil çocuklarının yüzerken bellerine taktığı ördek simit. Annesi kucağından indirdiğinde hemen beline takar ki, sel gelirse boğulmasın.

Şimdi bazılarının aklına şöyle bir şey gelebilir. Sen batmak üzere olan bir plastik torba fabrikasını satın aldım yardım paralarıyla, poşet üretip üretip ödeşmek istiyorsun. Bakın bu dediğiniz, o fabrikayı almam doğru olsa da, yanlış.

Çünkü ben o adam değilim. Bu selin beni yanmaktan kurtardığını daha başta söyledim. Hiç poşet dağıtılarak ödeşilir mi? Bir kere ben alacaklı olurum. Ki, yardım için o kadar gün dolaşmamı, uğraşmamı, bir genel müdür harcırahı üstünden hesaplamama rağmen...

52

İŞE GEL VATANDAŞ! İŞE GEL!..

Gençler...

v ..- .-ir. İşsiz gençler...

İntihar eden gençler...

Ve af örgütüne başvurduğu için,devle tin pazarlık yaptığı gençler...

Gazetenin haberini ben de okudum. Otobüste oturarak gitmek bahtiyarlığına ermiş birinin önüne açtığı gazetede gördüm ilkin o haberi, "işsizlik intihar ettiriyor" diye başlık atmışlardı.

"Çalışmak için memleketinden kalkıp İstanbul'a gelen genç, cebindeki son binliğe bir simit alıp yedikten sonra, uzun uzun denizi seyretti ve boğazın azgın dalgalarına kendisini bırakıverdi."

Sanırsınız ki o gazetenin muhabiri o anda oradaydı. Ya da uzun süredir yani İstanbul'a iş bulmak için gelen genci, Topkapı'da otobüsten indiği andan itibaren takip ediyordu. Gazetecilik zor meslek; öyle olmasa adamlar, ihtilalin gelişini dadikası dakikasına bilebilirler miydi? Diyenleriniz olabilir. İyi ama, intihar eden gencin haberini yazan diğer

gazeteler de aynı ağzı kullanmışlar.

53

"Uykusu kaçan vatandaşlar, sabaha karşı sahilde tur atarlarken, uzun süredir işsiz dolaşan gencin, ani bir kararla denize atladığını gördüler. Hemen soyundu birkaç kişi, -yanda resimlerini görüyorsunuz- Mesai saatine kadar aradılar boğazın her yanını. Fakat nafile..."

Orada o kadar kişi varsa ve bunların da bir kısmı gazeteci ise, neden kurtarmadılar genci? Ki beklediler, mesainin başlayıp, polislerin olaya el koymasını.

- Burada ne oldu?

- Bir genç denize atladı. Herhalde intihar etti.

- Nerden biliyorsun? Tanıyor muydun?

- Burası İstanbul beyim! Çocuk babasını tanımıyor ki. Biz nereden tanıyalım?..

- O saatte burada ne işiniz vardı?

- Memur bey! Sen bizi ne sanıyorsunuz? Yani biz mi intihar ettirdik çocuğu!..

- Orasını öğreniriz. Hele merkeze gelin bakalım.

Olayın gerisini tahmin etmişsindir. İtfaiyeye telefon edilmiş, öğleye doğru personelini ancak toplayan itfaiye, sirenlerini çala çala müezzinlerin ezan için minareleri tırmandığı bir vakitte olay yerine gelerek, boğazın o bölgesindeki suyunu biraz boşaltmışlar ve daha dün dökülen inşaat harfiyatlarının arasından çocuğu çıkarmışlardır. Tabi hemen cebleri aranarak, kimliği tesbit edilmiş, üzerinde herhangi bir suç unsurunun bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Benim kafama "İşsizlik intihar ettiriyor" başlığıydı takılan. Onun için paraya kıyarak, en çok resimli gazeteden bir tane aldım. Aklımın almadığı nasıl olur da bu devirde işsiz kalmır. İnsan istese bile işsiz kalamaz, iş gelir onu bulur.

54

- Kimliğini ver!..

- Buyrun! Birine mi benzettiniz yoksa bilmeden bir iş mi yaptık?

- Ben devlet memuruyum; konuşmam, konuştururum!..

- Ya, öyle mi? Verin kimliğimi de gideyim. İşim var!

- İşiniz vardı da beyim, ne dolaşıyorsunuz? Biraz önce yukarı gidiyordunuz, şimdi ise geliyorsunuz. Acaba ne iş?

Tabi bilmezseniz giderken ve gelirken aynı caddede yürümemenin gerektiğini, başınıza iş alırsınız.

Anlamıyorum bir türlü; bu gençler nasıl işsiz kalabiliyorlar?

Hele üniversite bitirmiş olanları...Haydi diyelim sürekli ihtilal günlerinde okuduklarımdan, kafalarına vurula vurula kafaları çalışmaz oldu; öyle olsa bile insan, okutan hocalarını, proflarını örnek alır, onların yaptığı gibi yapmaya çalışır. Ekmek elden su gölden gibi yani.

Ben iyi ki üniversitede okumadım. Ama sanmıyorum işsizliğin ne olduğunu bilmememe etkin olsun bu durum.

Bir kere bu memlekette iş çok? Yeter ki insanın çalışmak ve terleye terleye para kazanmak gibi bir azmi olsun.

Aç gazeteyi oku!.. İşçi arayanlar sayfasını değil canım.

Ama illede asgari ücret diyorsan, o başka. Gazetenin birinci sayfasını oku ve o gün ne iş yapacağına karar ver. Benim yaptığım gibi...

İşsizlikten intihar eden gencin haberinin yanında bir haber daha vardı, okuyanlar bilirler: "Bankalara para kaptıran vatandaşlar feryad ediyor: Devlet bize sahip çıksın." Al sana iş! Adamlar her ne kadar bankalara kaptırmışlarsa da paralarını, yine de bir kısmını saklamışlardır yastık altlarında. Sen de git onları al. Bundan güzel iş mi olur?

55

Ütülü pantolon, lacivert ceket, beyaz gömlek ve kravat...

Bütün sermayem bu. Ha bir de çanta, bond tipi. Sonra başla adresini tesbit ettiğin bankazedeleri, bir bir dolaşmaya.

Yalnız burada şuna dikkat etmek gerek. Depremzedeleri, yangınzedeleri, eşkiyazedeleri rahatsız etmek yok. Zedelenmiş insanların arasından bankazedeleri bulup çıkarmak zordur bilirim ama, müsadenezle bu işin de bu kadar zorluğu olsun.

- Ben geldim!..

- Buyrun ne istiyorsunuz?

- Siz bir bankazedesiniz değil mi?..

- Pek sayılmaz. Çünkü benim hesabım küçük bir hesaptı.

- Olsun!.. Devlet bize sahip çıksın demiştiniz ya.. İşte onun için geldim.

Birazdan bankazedenin dili çözülür ve sizin tahmin etmeyeceğiniz miktarı söyler. Renk vermeden kaydedin çantanızın üstüne koyduğunuz kâğıda. Sonra da deyin ki:

- Miktar bayağı büyükmüş. Sizin bu kadar parayı kısa zamanda işlemiş faiziyle birlikte geri almanızı kolaylaştırmak için, galiba sizi birinci sıraya yazıp, bizzat kendim takip etmek durumunda kalacağım.. Bu arada sizden sık sık yardım istememi yanlış anlamayın!..

Servetini bankadan esirgememiş adam, sizin aklınızdan geçen rakamın iki mislini esirger mi? Hemen gidip getirmiştir içerden. Alacağım işlemiş faizleri şimdiden versem, kaptırdığım paranın geri gelmesi beni zarardan kurtarır hesabını çoktan yapmıştır. Devlet bana sahip çıktı morali de cabadan...

56

Fazla değil, akşama kadar beş tane bankazede 1 nız altı aylık yiyeceğiniz çıkmış demektir. Fakat bu a* içinde siz bu parayı yerken "memlekette işsizlik var laflar etmek yasak? Bırakın kafasını çalıştırmayanlar 1 sahillerde dolaşsın.

İyi ama diyeceksiniz, bankazedelerin üremesi her iktidarda bir kere olur. Biz yetişememişsek yahut kafamızı kullanamamışsak ne yapalım? İşsiz işsiz dolaşalım mı?

Hayır, hayır! Diyorum ya bu memleket bir iş cenneti diye.

İlla bankazede mevsimini beklemek olmaz. Hem siz mevsimlik işçi misiniz?

Aynı gazetede, işsizikten intihar eden gencin haberinin ve bankazedelerin devletten yardım istedikleri haberin yanında bir haber daha vardı; dikkatinizi çekmedi mi?

"Geçen ay gözaltına alınan gençler, poliste işkence gördüklerini söylediler. Sırtlarındaki, bacaklarındaki ve kafalarındaki yaraları, bereleri, kırıkları gösteren gençler, doktorlardan ömür boyu iş göremez raporu almışlar."

Gazeteci yazmış ama, kendi de inanmıyor bu habere.

Gençleri bilmez mi adamlar? Doğru durmazlar, mutlaka bir gençlik yaparlar, sonra da gelsin ihtilaller. Öyle değil mi?

Hem ne malum o gençlerin takımlarının şampiyonluk maçına gidip öyle dönmedikleri? Ya da yolda yürürken düşmedikleri filan. Memlekette doğru dürüst yürünecek yol kalmadığını herkes biliyorken...

Belki de işsizlikten dolayı intihar etmekten korktukları için gittiler, ömür boyu iş göremez raporu aldılar. Olamaz mı? Maksat işten kaçmak değil mi? Fakat işte bu noktada, işsizlikten kaçarlarken, başlarına iş aldıklarının farkında değiller.

Çünkü artık iş size düşüyor. Varırsınız karşılarma dersiniz ki:

57

- Avrupa'da imzalanan anlaşmalar... İnsan hakları...

Mandela ödülü... Af örgütü... Falan filan derken efendim gelsin tazminatlar.

- Bu mümkün mü?

- Neden olmasın? Ülkemiz demokrasiye geçiyor. Hem ben bunun için buradayım. Yalnız şu var: Sizin bana biraz yardımcı olmanızı istiyorum... Ki çabuk netice alalım yani..

Boş boş oturup da boşuna bankazedeleri kaçırdığımıza yanacağımıza kalkın bu işi görün. Her yerde, her zaman bulabilirsiniz. Eğer maksadınız kendinize iş aramak ise, ve sahillerde dolaşmıyorsanız!..

58

BÖLÜK, PÖRÇÜK

EVRENSEL ANILARDAN

"O gün geldi nitekim. Kalktık giyindik. İlk defa milli olmanın heyecanı gibi bir his var içimizde. Kolay değil haddizatında. Tecrübemiz filan yok. Tarihte var böyle şeyler ama, biz ilk defa yapıyoruz. İhtilali yani. Onun için çok heyecanlıyız. Üstelik işin bir ucunda, milleti kurtarmak gibi bir durum var nitekim.

Bizim Şahin benden de heyecanlı. Ha bire soruyor, parmaklarıyla para sayar gibi yaparak, "Bankalardaki paralar ne olacak?" Kolay dedim. Onun da icabına bakarız. Sonra vazgeçtik tabi. Bunu bazıları, maaşlarını hesap ettirince vazgeçmişler diye yorumlamışlar. Kulağıma kadar geldi nitekim.

Fakat işin aslı öyle değil tabi. O sırada Turgut uğramıştı.

Ordan şöyle geçiyormuş. Sağolsun çocukluğundan beri her gördüğünde ellerimi öper. Çok saygılıdır bizim Turgut.

O dedi ki bana. Aman milletin parasına karışmayın. Canlarını almanıza birşey demezler ama, paralarına göz koyan oldu mu, işler bozulur nitekim. Fakat dedi Turgut, onların elinden parayı almanın başka yolu var. Ben size öğretim dedi. Adına enflasyon mu diyorlarmış ne? Sonra çok istifade ettik bu Turgut'tan. İlerde anlatacağım nitekim."

"Gelip oturduğumuzun kaçınıcı günüyü bilmem? Koltuklardan filan pek rahatsızlığımız yok da, özellikle sakallı-

lan aramalardan filan pek birşey çıkmıyor. Bu duruma canımız sıkılıyor tabi. Acaba ne yapalım da bir şeyler yapmış olalım diye düşünürken, Boğaz'da ucuz dairelerin olduğunu öğrendim nitekim. Dedim ki hiç değilse daire alayım bari. Az buçuk elimizde birikmiş birşeyler var. Düğünde konu komşunun, hısım akrabanın taktığı... Sonra, babamdan bana intikal eden tasarruf bonusu kuponları filan var. Benim babam çok ileri görüşlü bir hocaydı. Benim için ta o zamandan tasarruf bonusu kuponları saklamış nitekim. Şimdiki hocalar olsa, bu işe faiz bulaşmış filan derler. Faiz dedim de aklıma geldi. Bizim Turgut diyor ki: Faizleri yükseltelimki herkesin başı dönsün. Hem sizinle uğraşmayı filan da bırakırlar dedi. İşin aslı böyle. Yoksa birilerinin dediği gibi, bizim bankada paramız çokmuş da, daha da çoğaltmak için faizleri yükseltmişiz. Yok öyle birşey nitekim. Hatta o zaman böyle ferdi kredi filan yoktu. Şahin sıkışmış biraz borç alayım demiş. O kadar inşaat işi var çocuğun. Ondan bile kefil istemişler. Nitekim ona da ben kefil oldum.

Bir gün dediler ki Rumlar Maraş'ı istiyorlar. Önce sevinmedim değil hani. Geldiğimiz günden beri kimse bizden birşey istememişti. Birkaç tane vefalı işadamımız hariç. Çıkıp soruyorum şehirlerde. Benden bir isteğiniz var mı diye. Hemen hemen hepsi heykel istiyoruz diyorlar, sonra da sağlığımız, başımızdan eksik olma filan diyorlar. Seviniyorum tabi milletin bu kadar alçak gönüllü olmasına. Gerçi gazeteler, benim sağlığımı isteyen her vatandaşın arkasında bir korkutucu vardı diye yazdılar amma, aslı yok tabi. Bunun böyle olmadığını televizyonda herkes gördü nitekim. Ben heyecanla verelim gitsin demişim hemen. Sevincimden tabii. Sonra birde gördüm ki bizim sevincimizi ta Yunanistandan bile paylaşanlar çıkıyor da, mahalle bakkalımız sahip çıkmıyor. Sağda solda ne demiş biliyor musunuz?

60

Bu adam Maraş'ı, Maraş dondurması mı sanıyor yoksa?. Canım sıkıldı nitekim. Yakala getir şu adamı, at Maraş dondurmasının içine, bir iyice dunsun. İçimden öyle geçiyor ama, yapamadım tabii. Bilmem başkaları yaptı mı? Hiç araştırmadım nitekim. Zaten birkaç gün sonra, mahalle bakkalımız

değişmişti. Eskisinin nereye gittiğini bile sormadım.
O kadar işimin arasında onunla mı uğraşacaktım yani. O sırada Şahin, Amerika'dan telefon etmişti. Çok güzel bir çiftlik aldım diye. Daha ona kutlama telgrafı bile çekemedim. İşlerimin çokluğundan, o günlerde Saddam'la görüşmemiştim. Şimdi diyorum ki: Ben görüşseydim onunla, ona öyle bir sert bakardım ki, bütün bildiklerini itiraf ederdi. Örgütün diğer üyelerini filan ihbar ederdi. Ortadoğu'da bu günkü gibi olmazdı. Kader işte. Ben kadere inanırım. Yoksa benim suçum değil böyle olması nitekim. Vaktinde sert bakmazsan, sonraki sert bakmaklar, pek işe yaramıyor. Atalarımız demiş ki, Saddam'a sert baka baka karartılır. Bazıları diyorlar ki, Saddam zaten kara, yani Arap. Bu durumda ne oluyor? Ortadoğu böyle oluyor nitekim? Bunda bizim ne suçumuz var?"

61

SUÇLU!

AYAĞA KALK

BİR GAZETE HABERİ

Olaya bakalım. ' ,

Nazmiye D. adındaki yaşlı hanımı köpek ısırıyor.

Nazmiye Hanım'ın bizim aşuların kalitesini bilen ve

Amerika'da oturan kızı Pakize E. oradan aşı göndermek istiyor.

İlgililer yetkililer ve devletliler bunu kabul etmiyorlar.

Türkiye'de aşı var ya diyorlar.

Sonra da kadıncağız kudurup ölüyor.

Ölmeden evvel bizim yokuşçu bürokratları ısırma fırsatı da bulamıyor.

Kızı tazminat davasını açıyor.

Ama Amerika'daki ölçülerle değil. Bir milyon dolar istemiyor?

1 lira talep ediyor!

Bu "1 liralık tazminat" bizim devletin hizmet kalitesine ve bürokratlarımızın insana verdiği değere çok daha uygun düşüyor.

62

TEHLİKELİ Mİ? BOŞVER h

- Sıraya geçin. Böyle hep birden olmaz. Sıraya geçin.

Kiminin elinde dilekçe vardı, kiminin kartvizit. Genellikle orta yaşın üstündeki insanlardan oluşuyordu; kapı

önünde bekleyen ve bir zabıta memurunun sıraya sokmak istediği kalabalık. Kapının yanındaki levhada: "Basın-Yayın ve halkla ilişkiler müdürlüğü" yazıyordu. Dar koridorda birbirine iyice sokulmuş olarak bekleyenler, sonunda görüşme umudunun doğmasıyla, hem sevindiler, hem dertlerini konuştular.

- Bu üçüncü gelişim. Lağım patlamıştı bizim sokakta.

Dilekçene hıfzıssıha raporu koyacaksın dediler. Dün onu aldım. Herhalde bu sefer kabul ederler.

- Sokaktaki lağımdan sana ne bey amca. Üstünüze düşmeyen iş peşinde koşuyorsunuz. Bize de sıra gelmiyor. Git get oluyor yani. Bir haftadır, bir kömür ruhsatı alamadım.

- İnşaat kazısında kömür mü buldun?

- İnşaat kazısında kömür mü çıkar? Çıksa çıksa ölü kemikleri filan çıkar. Yok yani, bizim orada bir çocuk parkı var. Ben de bir kenarında kömür satsam diyorum. Malûm, önümüz kış.

Müracaatları sıraya koymakla görevli memur, kalabalığa umutsuzca bakarak seslendi.

- İçinizde basın yayından gelen var mı? Yani gazeteci filan...

Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nün geniş odasında, geniş bir masanın arkasında oturan; bu gün de kendisiyle röportaj yapmaya gelen olmamasının verdiği moral bozulduğuyla, karşısına gelenleri kısa cevaplarla başım-

63

dan savuruyordu. Oysa vereceği demeç, günlerdir ezberindeydi. Halkla elele vererek, güzel ve temiz bir şehir yaşantısı vaad ediyordu.

- Benim ki şahsi bir iş değil. Diyorumki, şehirde başıboş hayvanlar, bilhassa köpekler çoğaldı. Acaba siz belediye olarak birşey yapamaz mısınız? Malumunuz bunlarda hastalık filan olabilir.

- Beyamca! Dilekçesiz geldiğin bir yana, şikayet konusu da bana göre gayet şahsi. Kaçamayacağımızı bildiğiniz için, yani bir köpek sizi ısırmasına kalkarsa... Siz de o zaman elinizdeki bastonu kullanın.

- Aman efendim.. Halk için tehlikeli değil mi?

- Bu işler senin bildiğin gibi değil beyamca. Memlekette hayvanları koruma dernekleri var, basın var. Yani gazeteler.

Hemen yazıverirler hayvan katliamı yapılıyor diye. O zaman AT'a da giremeyiz. Ayrıca elimizde yeterince memur yok. Yeni kadro verilmiyor. Olanlarda, sizler de biliyorsunuz, simitçi peşinde, işportacı peşinde. Gerçi siz, haksız sayılmazsınız bu müracaatınızla... Lakin halk için her tehlikeli olan şeyle, takdir edersiniz ki, ilgilenenleyiz. Mesela ihtilal davetiyeleri yazanlara bir şey yapabiliyor muyuz? Şehrin köpeklerini şikayet eden adam, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürünün yanından ayrıldığında, bir büyük adamla konuşmuş olmanın gönül rahatlığı vardı içinde. Kendisine "Beyamca" diye hitap etse de, doğrusu biliyordu, köpeklerin altında yatanları...

DOĞRU KARANTİNAYA!

- Sıraya geçin. Böyle hep birden olmaz. Sıraya geçin.

64

Kiminin karnı burnundaydı. Kimi daha tazecikti. Genellikle orta yaş civarındaki kadınlardan oluşuyordu; kapı önünde bekleyen ve bir hasta bakıcının sıraya sokmak istediği kalabalık. Kapının yanındaki levhada "Kadın ve Doğum Hastalıkları Kliniği" yazıyordu. Gerçi o doğumla ilgili yaşı çoktan aşmıştı. Ama kadın olduğu için, bu kliniğin önünde bekliyordu. Diğer kadınların, geldiğinden beri, niçin kendisine manalı manalı baktıklarını anlayabilmiş değildi. Yoksa acısı yüzünden belli oluyor muydu? Yani o kadar dişini sıkmasına rağmen..

- Teyze sen ne bekliyorsun? Kızını filan mı getirdin?

- Hayır kızım yok. Kendim için geldim.

Sıra bekleyen kadınların gülüşmelerine aldırmadan, tekrar sordu hastabakıcı, yılların tecrübesiyle.

- Rahatsızlığın neydi acaba?

- Bacağımı ısırıldı. Biraz kanıyor.

Hastabakıcıda ve sıra bekleyen kadınlarda bir şaşkınlık.

Hep bir birlerinin yüzüne bakıyorlar.

- Bunlar değil canım. Şey yani bir köpek ısırıldı.

l-i

- Teyzeciğim sen karantinaya gitmelisin. Burası kürtaj servisi.

KLİNİK BİR VAK'A

O gün rapor defterine şöyle yazmıştı doktor.

"Kuduz teşhisi ile yatan hastaya, günlerdir aşı verilmesine

rağmen, hasta hiç bir olumlu gelişme göstermemiş olup, iyileşme umudu da kalmadığından, yaklaşan son için tedbir olarak hücreye kapatılmasına..."

65

MAHKEME KURULUYOR SUÇLU KİM?

Duruşma hakimi sordu:

- Suçlu kim?

Savcı, suçlu saydıklarının listesini mübaşire verdi. Mübaşir fonojenik sesiyle, kapıdan dışarıya doğru ünledi.

- Belediye başkanı..

Sanık sandalyesine oturan başkanın, zabıtlara geçen müdafası kendisinin suçlanamayacağı tezi üzerineydi.

- "Ben belediye başkanı olarak, temiz ve yaşanılır bir şehir için, bütün gayretimi gösterdim. Takdir edersiniz ki, beş yıllık süre yeterli olmadı. Ama tekrar seçildiğimde, edindiğim tecrübelerle dayanarak, sokaklardaki köpeklere plaka uygulaması yapmayı düşünüyoruz. Yani kuduz mikrobunu taşıyanlara, kırmızı bir yazıyla "tehlikelidir" yazıp boyunlarına takacağız.

Belediyenin yetersiz kadrosuyla şimdiye kadar, ancak gecekonduların yıkımlarını gerçekleştirebildik. Bir de işportacıları kovaladık sokaklardan. Şu anda benim burada değil de, kaldırımları yenileme ihalesinin başında olmam gerekir. Bir kadını köpek ısırды, o da kudurdu diye beni görev ihmalıyla suçlayamazsınız. Biz mi dedik o kadına. Sokağa çık da seni köpek ısırısın diye. Hem sonra, yaptığımız araştırmada, ısırık köpeğin belediyemizle bir ilgisinin olmadığı anlaşılmıştır.

Biz yine de, çalışmalarımızı çağdaş uygarlık yolunda sürdürüyoruz. Açacağımız köpek evleri için bağış kampanyası bile açtık. Artık gelecek günlerde, köpekler sokaklarda başıboş olarak değil, yanlarına katacağımız bir görevliyle birlikte dolaşacaklar. Ama şimdilik değil. Personel sıkıntısı-

66

mız var. Aldığımız harçlar için makbuz kesmeye fırsat bulamazken benim memurum, sokaktaki köpeklerin kimi ısırdığına istatistiğini mi yapsın yani? Şimdi müsadenizle."

Savcının listesinin ikinci sırasında bir gazeteci vardı.

Sanık sandalyesine otururken, en yakışıklı resimlerini çekti

mahkeme heyetinin. Sonra da kendini müdafaa etti.

- Biz aslında, belediyenin köpekleri öldürmesine karşı çıkarken, biliyor sunuz tüfeklerle vurarak öldürüyorlar. Yani yeni bir anarşi çıkmasını istemediğimiz için, gazetelerimize "Vahşet" diyerek başlık atıyoruz. Sizin anlayacağınız, adam kaldırmış tüfeği, bir köpek vuracak. Ya eli titrerse... Ya iyi nişan alamamışsa.. O zaman ne olur. Tüfekten çıkan kurşun gider, ordan geçmekte olan bir vatandaşa saplanır. Sokaklarda ölen olmaya başladı mı, bunun adını biliyorsunuz, anarşi denir. Sonra ihtilal olur.

Demek oluyor ki vatandaşın kurşunla ölmesinden daha iyidir, bir köpek tarafından ısırılması. Sonra, köpek illaki kuduz olacak diye bir kayıt da yok.

Haber olsun diye böyle hareket ettiğimizi sananlar yanılıyorlar. Yazacak oldukça bizde haber mi yok. Gider iki profesör konuşturur, ihtilal tarihlerini yazarız. Ya da yeni ihtilalin nasıl olması gerektiğini anlattırırız. Yoksa bize ne? Belediyenin köpekleri öldürmesi.

Yüce mahkemeniz takdir eder sanırım. Bizim haber yazarken, vatandaşlara eşit muamele yaptığımızı. Mesela bir vatandaşın kudurarak öldüğünü yazmışsak, bir başka vatandaşın da, Ege sahillerinde yapımı devam eden villalarını kontrol ettiğini de yazmışızdır. Yani her vatandaş bize haber olabilir. Şimdi müsadenizle gidip bir haber yazayım. Belediyenin sokak köpekleri arasında güzel köpek yarışması açacağı hakkında. Kapıda karşılaştığımızda söyledi sayın baş-

kanımız..."

Bu kez sanık sandalyesinde oturan, beyaz önlüklü bir doktordu. Müdafasına başlamadan, duruşmanın tansiyonunu ölçtü. Dışarda iken nabız yoklamıştı zaten.

"- Bizim görevimiz değildir. Kuduran hastanın kudurmasını

önlemek. Biz yazmış mıyız reçetemize kuduz aşısını?

Yazmışız. İlacı hastaya uygulamış mıyız? Uygulamışız.

Daha ne yapalım yani. Hastanın yerine biz mi kuduralım?

İlacın ilaç olmadığına dair bir açıklama, bir rapor yazıp

yazmadığım soruluyor. Şark hizmetinden daha yeni geldim.

Tekrar gitmeye niyetim yok. Eşkiyaların orada, öldürecek

çocuk bulamadıklarında, bize yönelmeyeceklerine kim garanti

verebilir.

İlaç, ilaç olsaydı da, hasta iyileşseydi. Beni çağırıp madalya mı takacaktınız? Kullanılan bu ilaç, Avrupa'nın bize denemek için gönderdiği ilaçlardan biri de olabilir. Yani ilaç burada daha uzun süre denenecek, iyileştirme özelliğinin olmadığı anlaşılacak ve ilacın dünya piyasasına çıkması önlenecek. Böylece biz de dünya barışına ve sağlığına bir katkıda bulunmuş olacağız. Dolayısıyla, ülkemizi dışarıda tanıtmış olacağız. Şimdi müsaadenizle gideyim. Hastane polikliniğinde kart dağıttığım hastalar, muayenehanemin önünde kuyruk oluşturmuşlardır."

Öğle tatiline daha çok vardı. Sanık sandalyesine, daha doğrusu sanık koltuğuna oturan, Sağlık Bakanlığı'nın bir görevlisiydi. Sandalye altına ufak geldiği için, savcı yanında getirdiği koltuğa oturmasına izin vermişti.

"- Bu duruşma, bu milletin fedakar millet olduğu tezine darbe vuran, talihsiz bir duruşmadır. Ne olmuş yani? Bir kadın kudurmuş da ölmüşse... Olay niçin büyütülüyor. Bizim milletimizin en belirgin özelliğidir. Olmeye gönüllü olması.

68

Bu kimi zaman anarşi adı altında olur, kimi zaman ihtilal altında. Bazen hastanelerde, şimdi stadlarda.

Bizi, tedavi özelliği olmayan ilaç üretilmesine izin vermekle suçlayamazsınız. Bilakis bu bir hizmettir. Sigara ihtilalini serbest bıraktık. Sonra, içmeyelim kampanyası açtık.

Millet içmeyi tercih etti. Şimdi bizim suçumuz mu? Nikotini en bol sigaraların ülkemizde olması.

Dışarıdan aşı getirilmesine müsaade etmemişiz. Etmeyiz tabi. Burada aşı varken, dışarıdan aşı getirmeye ne gerek var. Getirilecek olan AIDS filan olsa neyse... Ayrıca, madem ki biz aşı getirmeye izin vermemişiz, o zaman niçin hasta dışarıya gitmemiş? Bu hususta örnek olan büyüklerimiz var.

Onlar niçin dışarıya gidiyorlar? Tabi ki tedavi olmak için. Demek ki bizim hastanelerimizin tedavi maksatları yok. Yani kuduza yakalanmışsan kuduracaksın. Bunu mahkeme etmeye ne gerek var. Şimdi müsadenizle gidiyorum. Bir toplantıya katılacağım. AT heyetine göstermek istiyoruz, sağlık sorunu olmayan bir ülke olduğumuzu.

Mübaşir, sanık sandalyesine ilaç firması yetkilisini getirip oturttuğunda, mahkeme heyeti öğle tatili için duruşmayı

ertelemeyi hiç düşünmemişti.

"- Yüce mahkemenize önce, patronum hakkında bilgiler sunmak istiyorum. Kendisi şu anda burada olmayan patronum için bazı söylentiler çıkmış kamuoyunda. Belki sizin de kulağımıza kadar gelmiş olabilir. Güya patronum, hayali ihracatçı imiş, banka horzumlayıcısı pardon dolandırıcısı imiş. Hiç ilgisi yok efendim. Onun ilaç fabrikası var. Bunları niçin yapsın ki?

Ürettiğimiz kuduz aşısının tedavi edici özelliği olmadığı, dolayısıyla hastaların kudurduğu söyleniyor. Bu söylentidir. Biz inanmıyoruz. Ne malum, kudurarak ölen hastanın

69

başka derdinin olmadığı?

Yaptığımız araştırmada, aşılarımızın aranan vasıflara uyduğu anlaşılmıştır? Yani üzerinde "Kuduz aşısıdır" diye etiket var hepsinin. İçinde ne olduğuna gelince. İçi, dışarıdan görüldüğü gibi olmayabilir. Bunu da artık normal karşılamak gerek. Karpuzu kesiyorsunuz kırmızı çıkıyor. Halbuki dışı yeşildi. Yahut şöyle söyleyelim. Kurtarıma ihtilaline tabi tutuluyorsunuz. Tam seviniyorken birde bakıyorsunuz ki, ya içerdesiniz, yahut deniz kenarında yapılan villalarda inşaat işçisi.

Patronumun kuduz aşısı fabrikası kurması, bu ülkeye hizmettir. Bunun takdir edilmesi gerekirken ikide bir vergi memurlarının gelmesi bir yana, kuduran her hasta için patronumun suçlanması, olacak şey değil.

Bakanlıkla anlaşarak üretime devam ettiğimiz iddialarına ve belediyelerle anlaşarak köpeklerin şehirleri istila etmesine göz yummalarını istediğimiz iddialarına, şiddetle karşı çıkıyoruz. Kuduz aşısı üretmemiz yasaklansa bile, patronum fabrikayı hemen şişe suyu tesislerine çevirir. Yani bir zararı olmaz. Nasıl olsa, fabrikamız Terkos gölünün kıyısında." Akşamın karanlığı, mahkeme salonunu zeminine düşerken, yapılan duruşma sonunda, alınan kararı okudu duruşma hakimi.

"- Gereği düşünüldü. Yapılan duruşma sonunda anlaşılmıştır ki, hastanede kudurarak ölen kadın suçludur. Çünkü: Kendisi tedbirsiz olarak, yani yanına bir muhafız, bir koruyucu almadan, şehrin sokaklarına çıkmıştır.

Bir köpek tarafından ısırıldığını anladığında ise, bir hastaneye müracaat etmiştir. Yurt dışına gitmek gibi bir arzusu

70

ve müracaatı olmamıştır.

Köpek tarafından kendisine aktarılan kuduz miktoplarına karşı yeterli direnci göstermemiş, mücadeleyi aşı uygulaması bazında kabul etmiştir.

Yaşadığı yıllarda bilmeliydi: Böyle bir sonla her yerde her zaman ve herkes karşılaşabilir. Çünkü burası onun yaşadığı ülkedir.

Aslında kadının kudurarak ölmesi de gösteriyor ki: Suç, sahibi tarafından kabul edilmiştir. Dolayısıyla başka suçlu aramaya gerek yoktur. Herkes hayatını yaşamaya devam etsin." Duruşma hakiminin, karar sonunda kalemini kırdığı anda, sahillerdeki yalı inşaatlarında çökmeler oluyordu ama, artık hiç kimsenin umurunda değildi. Zaten herkes bu dünyaya, "Ölmeye ölmeye ölmeye" gelmişti.

• , : • ! ; • . * • . • ; • • • • . " • •

71

Abramowitz

Geliyor:

MİLLETİ YARA

YARA

Abramowitz adlı

Amerikan elçisi, ülkemize

tayin edildiğinde...

Doğrusunu isterseniz, ben ta başından beri karşı değildim.

Siz buna biraz sevinmek dahi diyebilirsiniz. Ama şimdiye

kadar hiç söylemedim bu fikrimi. Niçin? Ola ki birileri,

yapılan tayininin, onca karşı çıkmaya sağa sola siyah çelenkler

koymaya rağmen, benim ağırlığımdan dolayı onaylandığını

sanabilirdi. Hiç kimsenin, benim gücümün birtakım

güçlerin üstünde olduğunu bilsin istemiyorum. Yahut da

öyle sanmasınlar.

Konuya hangi yönden yaklaşırsak yaklaşalım, sonunda

bizim, yani ülkemizin kazançlı çıktığını görürüz. Koskoca

Amerika bu. Bizi tercih etmiş. Demek ki bir itibarımız var

yanlarında.

Morton İsaac Abromovitz'den bahsediyorum. Hani şu

ülkemize yeni tayin olunan Amerikan elçisinden. Bir kere adamda isim var. Kırk vagonlu motorlu tren gibi. Ağzını

72

doldura doldura sövüyorsun. Şey pardon, söylüyorsun diyecektim. Son günlerdeki propağandalardan biz de etkilendik galiba. Dilimiz sürçtü.

Gelişini, TV niçin naklen yayınlamadı bir türlü anlayamadım. Halbuki o gün TV'de haberleri okuyan kadın, Morton İsaac Abramowitz deyince, kahvedeki bütün başlar o yana dönmüştü. Adam boş değil. Adının bile bir korkutuculuğu var. TRT bu durumu iyi değerlendirmelidir. Her akşam haberlere onun ismiyle başlasalar çok iyi olur. Tabii haberleri millete dinletmek gibi bir derdi varsa TRT'nin. Onun adımın geçeceği haberler en azından Sayın Başbakanımızın yengeli demeçlerinden daha fazla dikkat çeker.

Her söylenene aldırma. Güya onu elçi olarak, hiç bir ülke kabul etmemiş. Saydıkları ülkelere bakın siz: Mozambik, Moritanya, Yeni Gine, Sri Lanka, Tango, Bango, Kongo, Trinidad, Madagaskar, Güney Pasifik Adaları filan... Siz hangisini tanıyorsunuz bunların? Hangisinin adını daha önce duydunuz? Adlan bir devlet isminden ziyade, ilkel kabileleri çağrıştırıyor. Tabii herkese devlet kurma izni verilirse böyle olur. Önüne gelen bir isim uydurarak ortaya çıkar. Gerçi onlara bu lütfü da Amerika göstermiştir ya neyse. Kim kadrini bilecek?

Eğer bu anlatılanlar doğru ise, sormak lazım. Siz kim oluyorsunuz da tayin edilen elçiyi kabul etmiyorsunuz? Siz kendinizi ne sanıyorsunuz? Hangi birinizin dünyada bir ağırlığı var? Hanginiz bir kıtayı işgal edecek kadar büyük devletsiniz? Yok efendim yok. Bütün bu sayılanlar, kıyıda köşede, birkaç tane şehri olan, atomik santrallere bile sahip olmayan devletçiklerdir. Söyleseler ya, bu saydıkları devletlerden hangisinin futbol takımı üçüncü tura yükseldi. Hangisinde devlet senfoni orkestrası var? Hangisinde her sene en az on beş kere güzellik yarışması düzenleniyor? Bu sorulara cevap

73

veremezler tabii. Bir de ortaya çıkıp biz devletiz derler. Niyetlerini anlamıyor değilim. Yani demek istiyorlar ki, o küçük devletçiklerin admı sayarlarken, Türkiye'de bunlar

gibi bir devlet işte. Sıralamada bunlardan biraz önce gelir. Adı az duyulan, geri kalmış bir ülke. Ellerine fırsat geçti tabii. Fransız İhtilali'nin 200. yılı kutlamalarına çağırılmadık ya.. Böyle düşünecekler. Ah bir bilseler, yetmiş milyon olunca, yapacağımız patlamayı. Fakat nerden bilecekler. Başbakanımızı dinlemeye, meydanlara gelmiyorlar ki, zahmet edip.

Ne olmuş yani? Fransızların ihtilal kutlamalarına çağırılmamışsak.

Bizim ihtilal kutlamalarına ihtiyacımız mı var?

Kutlayacak olduk da bizde ihtilal mi yok? O kadar ihtilal bayramımızdan hangisini kutluyoruz? Aslında kutlayacak olsak, hergün resmi geçit yapmamız gerek.

Gördüğümüz gibi, bazı başka niyetli kişiler, Morton Isaac Abromowitz'in gelişini, hep yanlış yorumluyorlar. Sanıyorlar ki, halk onlara inanacak. İşin doğrusunu ben söylüyorum. Siz sadece benim söylediklerime itibar edin. Her ne kadar, koltuğunun altına ihale dosyaları alarak bir takım kucaklarda oturan; ya da bir takım büyüklerimizi, çocukluğumda bizim komşumuzdu diye havası için kullanan gazetecilerden değilsem de bu ancak, yalnız bizim doğruları söylediğimizi ispatlar.

Amerika bir kere daha göstermiştir ki, bizim müttefikimizdir, dostumuzdur. Bizi bizden daha iyi tanır ve bilir. Oyle olmasaydı, bizim ihtilalimizi bir gün önceden ilan eder miydi radyosunda, TV'sinde. Falcılara sormadı ya. Hal böyle olunca, tabii ki bizim ülkemize, sıradan birini gönderemezdi. En azından biz razı olmazdık. Çünkü, biz sıradan bir ülke değiliz. Son yıllarda iyice benzedik, gerçek Avrupalılara.

74

Morton Isaac Abromowitz bir CIA ajanıymış. Bize ne?

Bu onun sorunu. CIA ajanı değil de, kamyon şoförü olsaydı daha mı iyi olacaktı? Onun CIA ajanı olması bizi niçin ilgilendiriyor?

Yani şunu mu demek istiyorlar? Efendim CIA

ajanlarının maaşı çok yüksek. Üstelik bu ajan bir de büyükelçi olursa, aldığı maaşı harcarken, bizim bürokratlarımıza kötü örnek olur. Dolayısıyla Kültür Bakanlığımızın tasarruf kampanyası sonuçsuz kalır. Eğer böyle düşünüyorlarsa, kolayı var. Söyleriz kendisine, maaşını yalnız kendisi harcamaz.

Bizden birilerine de verir. Bir kısmını da onlar harcar.

Mesele niçin büyütülüyor ki? Biliyorsunuz içimizde, dolar

harcamaya meraklı çok kişi var.

Morton İsaac Abromowitz çok önemli bir kişiymiş. Yani Amerika'da öyleymiş. Ne var bunda. Aslında sevinilecek bir durum. Koskoca Amerika, bizim gibi bir müttefikine, sıradan bir Amerikalıyı gönderecek değil ya. Demek ki başta da söylediğim gibi, bu bir itibar meselesi. Bize onu büyükelçi olarak göndermekle, bizi ne kadar tuttuğunu gösteriyor. Gerçi bu duruma bazıları, elimizi kolumuzu bağlamak diyor da, adamların huyu böyle. Tuttuklarını çok sıkı tutarlar. Ayrıca, Morton İsaac Abromowitz bize büyükelçi olarak gönderilmekle bizzat devleti tarafından, yani Amerika tarafından ödüllendirilmiş de olabilir. Düşünsenize, bu ihtimal dahi, daha birkaç ihtilale katlanmamıza yeter. Amerika bir ajanına, ödül olarak, bizdeki büyükelçiliği veriyor. Bu az şey mi? Yani biz başa konulan taç gibiyiz. Konuyu böyle düşünürseniz, sağlığımız bozulmaz hiç değilse. Ama bazıları, sirklerde gördükleri hayvanlara benzetiyorlar. Hani güzel bir atlayış yaptıklarında, sahipleri onlara çerez filan veriyor ya. Ödül olarak yani. Diyorlar ki: Adam ülkemize güzel bir atlayış yaptı.

75

Benim gözümde Amerika, bir kere daha büyüdü. Yani Abramowitz'i ödüllendirmekle. Ne de olsa büyük devlet canım. Adamını ödüllendirmesini biliyor. Bizim gibi fahri doktorlukla filan geçiştirmiyor.

Diıyorlar ki: Abramowitz'in her gittiği yerde ihtilal olur. Bu iddiaya gülerim. Bilmiyen de sanacak ki: Adam yıllardır Türkiye'de büyükelçi. Sanki bizim ülkemizde, daha önce hiç ihtilal olmamıştı. Ne yani biz ihtilalciliği onlardan mı öğreneceğiz. Madem kendileri o kadar biliyor da, niçin Amerika'da hiç ihtilal olmuyor?

Kim ne derse desin. Adamın burada olması gayet iyi oldu. Gelir gelmez hemen bir takım tedbirler alınmış, zaten ne gelmişse başımıza, tedbirsizlikten gelmemiş miydi? Hiç değilse bu sayede biraz tedbirimiz olur. Baksanıza tekbir alanlar gittikçe çoğalıyormuş.

Bu yıl beklediğimiz turist akınını sağlayamadık. Bunu Ege yöresindeki otellere bakarak, yahut o bölgeden gelen bulutların kirliliğinin azlığından da rahatça anlayabiliriz.

Ama daha entel olanlarımız gazetelere yansıyan, turiste tecavüz ettiği iddiasıyla yakalananların azlığından da anlayabilir bu durumu. İşte burada biraz kafamızı çalıştırsak, turizm zararımızı kurtarabiliriz. Abramowitz'i kullanarak yani. Önce bütün dünyaya ilan ederiz. Abramowitz'in bizde büyükelçi olduğunu. Niye saklıyoruz ki? TV adamın gelişini naklen yayınlamamakla, büyük bir propagandayı kaçırdı. Efendim mazeret değil, o sırada TV'mizin bir kiliseden naklen yayın yapması. Gerçi kilise filmlerini kesmekten çok korkar olduk ama... Arkamıza Abramowitz'i aldık ya.

Siz o zaman görün. Ülkemize akın akın gelenleri. Üstelik sadece Kuzey Avrupa'nın kokonaları değil, dünyanın her bir yanından gelenler olur. Neden mi? Meraktan efendim meraktan. Görmek ister herkes. Abramowitz'in büyükelçi

76

olduğu bir ülkenin halini.

Daha şimdiden iç turizmde bir hareket var. Amerika büyükelçiliğinin etrafını dört dönenler hergün artıyormuş. Hatta,

Amerika seyahatlerini iptal ettirmiş birçok işadamımız.

Oraya kadar zahmete gerek yok. Ayağımıza geldi diyorlarmış.

Sonuç olarak şöyle diyebilirim. Başta da söylediğim gibi ben bu konuda daha önce hiç konuşmadım. Yanlış anlaşılmaktan korktuğum için. Çünkü bu ülkeyi ve bu ülke insanını gayet iyi tanıyorum.

Her ne kadar yanlış anlama da bir anlama çeşidi ise de, halkımızın başına çok şey yanlış anlamasından dolayı gelmiştir. Mesela, ^ Sayın Özal'ı doğru anlasalardı yani bugünkü gibi anlasalardı, hiç onu seçerler miydi?

Eğer ben kalksam, ülkesini seven herkesin karşı çıktığı bir anda, deseydim ki: Abramowitz'in bize büyükelçi olarak tayin edilmesini istiyorum. Yukarıda saydığım gerçeklerden dolayı. O zaman zan altında kalmaz mıydım? Demezler miydi bizim için; bu adam, birtakım çevrelere çok yakın ve bir takım çevrelerden çok güçlü. Dediğini yaptırıyor. Bu durum benim mütevaziliğimle bağdaşmaz.

Hemen havama kapılmayın canım. Siz şunu hâlâ anlamadınız mı? Amerika aldığı karardan dönecek, bir takım itirazlar oluyor diye. Bu mümkün mü? Biliyorsunuz Amerika büyük devlet. Biz de küçük Amerika olarak, az büyük değiliz hani.

Yukarıda bir cümle geçti. Bazılarımızın aklına takılmasın diye söylüyorum. Ülkesini seven herkes derken, bu cümleye ben de dahilim. Çünkü ben de seviyorum bu ülkeyi. İki bin beş yüz lirası bir dolar ediyor. Nasıl sevmem?

77

MEKTUP
YAZDIM,
YAZ İDİ!..

Ey benim prezidantım,
Bush'um.

Ben sana vurulmuşum.

Bu mektubu yazarken, telefonla o tatlı alo deyişini duyar gibiyim. Bilmem, sen de beni özledin mi?

Clinton belasıyla uğraşıyorum şu sıra, seni düşünecek halim mi var? Diyebilirsin. Her zaman olduğu gibi yine sen haklısın.

Fakat beni niye dinlemediğini hala anlayabilmiş değilim.

İnsanın elinde CIA gibi bir teşkilatı varken, nasıl gelir böyle bir oyuna. Ki burda bile bize çok yardımcı oluyorlar.

Büyüğüm Bush'um!..

Size karşı ukalâlık etmek için yazmıyorum bu satırları.

Hani ben sizin eve geldiğimde, hani bana montunu vermiştin ya, işte ben o zaman size demememiş miydim, affınıza sığınarak? Şöyle bir bakın, gönlünde size karşı aday olmayı geçirenlere kulp takım demiştim.

78

Kaç gece oldu, saymadım kaç gece oldu, telefonun yanında sabahladığım.. Ne olurdu bir kere arasaydın.

Geldin buraya, altını sağladık gittin der gibi olduğunu duyuyorum. İnanın bildiğiniz gibi değil. Altımı tutmakta çok zorlanıyorum. Keşke o zaman Mesut'u da getirseydim

size. Hem elinizi öpmek şerefine nail olurdu, hem

onu da biraz sağladırırınız. Laf anlamıyor desem inanın.

Bizim buralardan soracak oursan, şimdilik bir şikayetimiz yok. Koyduğunuz kanunlar aynen yürürlükte. Kurşun değenler ölüyor, boyun eğenler yaşıyor. Hiç değişmedi bu durum.

Bizim şapgalıyı tanırısın. Hani sizin çocukların indiriverdiği bir zamanların keloğlanı. Şimdilerde kafayı bana taktı.

İkide bir gelip gidiyor, haydi indi-bindi oynayalım diyor. Gerekçesi ne biliyor musunuz? Açık seçik söyledi. Bush'umuzun indiği bir zamanda, ben inmesem ayıp olurmuş. Sanki biz bu kadarını düşünmüyoruz. Size saygıyı biz ondan öğreneceğiz. Ben kendim ineceğim dedim. Lakin yine de bir umut var içimde. Ziyaret ettiğim televizyonların falcıları da öyle söyledi. Benim gördüğüm rüyayı doğruladılar sizin anlayacağımız. O sabah Semira'ya da söyledim. Purosunun külünü yatağa dökmemesi için, elimi altına tutuyorken söyledim. "Bush'u gördüm düşümde. Al bir ata binmiş koşuyordu, sandıklara doğru. Derken karşısına Clinton çıktı. Yeleleri alevden Bush'umuz, çekti silahını. Ortalık, bizim eşkiyaların bastığı köy yerine döndü. Clinton yerde cansız yatarken, dedim ona ki: Sen kim, bizim Bush'umuza karşı çıkmak kim? Dua etki o öldürdü de kurtuldun. Ben olsam, öldürmez süründürürdüm."

79

Affınıza sığınarak söylüyorum. Eğer benim bu rüyama inanmıyorsanız, size başka bir teklifim var. Biliyorsun bizim burda bir atasözü var. On yıldır söylenip duruyor: "Taş taşa bağlı. Taş başa bağlı. Baş, Bush'a bağlı." Eğer siz, bizim Bush'umuz olmayı bırakırsanız, başını koparan her taş, benim başıma değer. Gerçi hangi taş kalksa, altından benim dikili ağacı olmayan zavallı çocuklarım çıkar. Lakin ben ister miyim, onların açıkta kalmasını. Şunu teklif edecektim size. Affınıza sığınarak teklif ettiğimi bilmem tekrar etmeme gerek var mı? Şu bizim yardımcısı İnönü'yü sizin Clinton'a göndersek diyorum. Çıksa iki meydana konuşsa, inanın Clinton Meksika'dan filan sığınma hakkı ister. Hele bir "Bu memlekete demokrasiyi getireceğiz" deyişi var ki, herkesin gözünde babasının kurduğu idam sehpaları canlanıyor. Siz hele bir he deyin. Gerisini ben hallederim. Eh'ne bir uçak bileti tutuşturup, havaalanına bıraktık mı, gerisi çok kolay. Amerika'da onu birkaç kişi karşılayıp, Clinton'un yardımcısı geldi dedi mi? O hemen inanır. Sonra çıksın meydanlara, bir iki de barış yürüyüşü yapıp dağlara doğru gitti mi, Clinton otursun haline ağlasın.

Efendim Bush!..

Kara haber tez duyulur derler. Affınıza sığınarak size akıllar vermemi hoş görün. Bizi bırakıp gitmenize gönlümüz razı olmadığından yazıyorum bu mektubu. Sadece Semira'nın ısrarı üzerine değil yani.

Bir de şu var: Bizi çekemeyenler, size gelip benim Clinton'cu olduğumu söyledilerse, sakın inanmayın. Ben sizinle kahvaltı etmiş biri olarak, sizin montunuzu giymiş biri olarak, nasıl Clinton'cu olurum. Hem onun kazanamayacağını biliyorum. Birazcık kazanma umudu olsa, neyse diyelim.

80

Hem onun montu bana uyar mı bakalım?

Ey benim prezidantım, Bush'um.

Çatalkaram, fidan boylum, kuş akıllım.

Mektubuma değil satırlarıma son verirken, size son defa yalvarıyorum.

"Ya beni de götür ya sen de gitme!.."

Hamiş: Bu mektup başkasının eline geçerse, ben yazmadım derim. Yani siz merak etmeyin. Onun bunun mektup yazdığı Bush'u biz ne yapalım dedirtmem ben Amerikalı kardeşlerime.

Şu anda halen telefonun başındayım.

İmza: Sahibi Bush'a yazan: Küçük Turgut'un sahibi Semira'nın yakını.

81

HEP ARTISLIK Mİ YAPIYORUZ?

Ülkenin en ünlü psikologuydu. Çok iyi bir psikolog olduğundan mı, yoksa hastalarının ünlü kişiler olmasından mı alıyordu ününü bilmiyorum. Fakat şurası da bir gerçek ki, muayene sandalyesine oturan kişiler, dışarı çıktıklarında hemen farkediliyorlardı. Yani nasıl desem, o güne kadar bilinmeyen ve takdir edilmeyen kıymetleri, sanki parıl parıl parlıyordu. Gerçi bunun için, psikologun sandalyesine oturanın da biraz gayreti gerekiyordu ama, o gayretlerini dahi, psikologun tedavi usulüne borçluydular.

Beni işe aldığında, fazla çalışacağımı sanmamıştım. Yani o sıralar kafamdaki iş, ticaret yapmaktı. Bir kaç kere de girişimde bulunmama rağmen tüccar olmak için, başarılı

olamamıştım. Param olduğunda, parama uygun mal bulamadım; malı buduşumda ise, müşteriye. Müşteriyi de buldum bir gün. Hani arayan bulur derler ya. Lakin o müşterimden sonra, bir daha param olmadı. Kaybettiğim paranın peşinde

82
müşteri izi sürerken bir gün, bu psikologun hastası olduğunu öğrenmiyeyim mi? Randevu filan dinlemeden hemen dalmışım içeri. O kadar Amerikan filmi seyretmişim, düşünün cesaretimin boyutlarını. Psikologu bir nevi sorgulayacağım; müşterim hakkında bildiklerini öğreneceğim; bu arada en zayıf noktasını da. Ondan sonra elimle koymuş gibi, şap diye bulacaktım kıymetli ve biricik müşterimi. Ben herkese kıymet veririm ama, müşterimin kıymeti, zimmetindeki benim paramdan ileri geliyordu.

- Size birşey soracaktım.

- Şöyle buyurun. .

Psikolog, gözlüklerinin altından yüzüme bakarken, meşhur muayene sandalyesini göstermişti. Sanki sıradan bir kahve sandalyesine benziyordu. Nereden bilebilirdim rahatlatan bir oturuşu olduğunu. Oturmayan bilmez. Ben de o gün oturup, hayatımı anlattıktan sonra öğrendim. Halbuki bir soru sormak için girmiştim içeri. Üstelik ayakta soracaktım. O gün orada bir şey daha öğrenmişim. Daha doğrusu, şimdiye kadar kendimin de farkına varmadığım bir özelliğimi keşfetmişim. Çok güzel konuşuyordum, yani anlatıyordum. Psikolog ağzı açık dinlemişti. Ağzımdan bal damlıyordu sanki. Bunu hissettim. Halbuki anlattığım, sıkıntılar içinde geçmiş, yaşamaktan sıkıldığım anları çok olan benim hayatımdı. Sıkıntılı bir hayatı, cazip bir şekilde anlatmak kaabiliyetim varmış da, benim o güne kadar haberim yokmuş.

Müşterim hakkında birşey öğrenemedim mi? Öğrenmişim elbette. Zaten oraya onun için gitmişim. Lakin öğrendiğim şey, yani benim müşterimin o psikologun da müşterisi olması, artık peşini bıraktırdı bana. Zaten o ana kadar psikologdan başka bir izini bulamamıştım. Aman kim uğra-

83

şacak psikopat bir hastayla dedim. Nasıl olsa ben yine kazanırım dedim. Bütün bu kararları almamda, hayatımı anlattığım psikologun hiç etkisi yok. Bana adamın peşini bırak filan

demedi. Sadece iş teklif etti. Ben de hemen kabul ettim. Çünkü adam, kıymetimi biliyordu. Ticari zekamın farkındaydı. Nice bey çocukları, nice paşa çocukları müracaat etmiş de oraya çalışmak için, o kabul etmemiş. Demek ki, bendeki değişikliğin yani cevherin farkında adam. Açıkça söylemedi ama, sohbetine doyum olmuyor der gibiydi, bunu anladım. Hem biraz da dinlenirim. Müşteri kovalamak ve iş aramaktan bayağı yorulmuştum. Otobüs biletlerine de zam kapıdaydı üstelik.

Yapacağım iş, yorucu bir iş değildi. Bizzat psikolog öyle söylemişti. Koskoca adam yalan söyleyecek değil ya. Hem benim gibi ticaret deneyimi olan birini elbette verimli olabileceği şekilde çalıştırmayı düşünürdü. Bunu ve daha başka şeyler söyledi, o söylemese de anlıyordum. Resmi ideoloji ile hiç ilişkim olmadığından, çok şükür ki, anlama kabiliyetim çok iyiydi. Karşımdakiler hep takdir ederlerdi. Hatta aradığım müşterim de bir ara, "çok anlayışlısın" demişti. Malı götürüp parayı sonra getiririm demesine ses çıkarmadığımda. İşe başladığım ilk sabah, bekleme salonunu ve muayenehaneyi sildim süpürdüm. Ortalığı temizlemek benim görevim değildi ama, benim orada işe başladığım belli olmalıydı. Gerçi başlarda biraz zoruma da gitti. Hele yerlere pas pas yaparken... Becermekte güçlük çekiyordum. Kolay değildi tabii. Ekonomik güçlükler nedeniyle ticareti bırakmaya zorlanmış birinin böyle işler yapması. Psikolog geldiğinde, neredeyse farkında değildi, ne benim, ne de yaptığım temizliğin.

- Ha! Sen işe başladın mı? dedi sadece.

84

Birden kızmıştım ama. Siz bilmezsiniz, benim kızmam da kötüdür. O anda bir şimşek çaktı kafamda. Sen dur dedim kendi kendime. Öyle çalışacağım ki değil varlığımın farkında olmaman, ben olmadığım da muayenehanene bile giremeyeceksin, Galiba karıştırdı beni, daha önce çalıştırdığı personelle. Şimdi akıl hastanesinde yatıyormuş. Bırakın psikologa etki etmeyi, kendisi etkilenmiş ünlülerin psikopatlığından. Herhalde zayıf karakterli biriydi. Artık randevu defteri tutmayı da öğrenmiştim. Kim ne zaman gelecek, kim ne zaman gelmeli, bunları hep ben ayarlıyordum. Psikologun işi ise, sadece dinlemektir. Bazen öyle hastalar geliyordu, sanki yıllardır susuyormuş da, dili birden

açılıvermiş gibi,bildikleri bütün kelimeleri sıralarlardı. Neler anlatmazlardı ki, ama hepsinin bir ortak hayali yan vardı anlattıklarında. Gençlik hayalleri hep artistlik üzerineydi. Kayıtlardan, sizin de tanıdığımız bazı kişilerin anlattıklarından parçalar okuyayım da görün. Dış görünüşü, çocukların ve eski başbakanların merakla okuduğu Red Kid kitaplarının kahramanlarından Avarel Bey'e benzeyen ünlü işadamımız demişti ki:

"Çocukluğumda hep artist olmak istemişimdir. Bunu babama hiç anlatamadım. Hoş, onun da dinlemek gibi bir sevdası yoktu. Banka açmaktan, fabrika satın almaktan, ne bizi görüyordu, ne de artistlik hayalimizden haberi vardı. Yoksul bir ailenin çocuğu olmayı çok istemişimdir. O zaman gider artist olurum. Babamın fabrikalarını beklemekten, doğru dürüst sinemaya bile gidemedim.

Şimdi bazan Amerika'ya gidiyorum. Ya yeni bir şirket kurmayı bahane ederek, ya da kalp ameliyatı filan olmak için. Çıkıp sinemacıların semtini dolaşıyorum ama, artist keşfediciler de haklı. Bu yaştan sonra beni ne yapsınlar. Hem yaşlı kovboylar, artık o kadar cazip değil. Con Vayne

85

abiden sonra, hâlâ yeri doldurulamadı. Bunda benim babamın da suçu var sanıyorum."

Psikolog, ünlü işadamımıza öyle bir tedavi uyguladı ki, artistlik sevdası olan işadamımızı, millet hergün TV'de seyretmekten, gezdiği yerlerde çektiği fotoromanları gazetelerde okumaktan iyice bıktı. Hatta bazı anneler karakollara müracaat etmişler. "Biz akraba evliliği de yapmadık, ama çocuğumuzun çenesi çok uzun. Üstelik Kayseri-Adana karışımı bir şiveyle konuşuyor. Sebebi ne ola ki" diye.

Psikologun hastaları arasında bir çok Prof. da vardı. İsimlerini versem, hemen hepsini tanırız. Zaten çoğu, psikologun tedavisinden geçtikten sonra meşhur oldular. Önceleri adlarını kimse bilmiyormuş, hatta fakülte'deki öğrencileri bile. Ben onların anlattıklarını kaydederken, önceleri biraz utanır biraz da kızardım. Lakin sonra alıştım. Bazan öyle oluyordu ki, ben kayda adamdan önce başlıyordum; o da sanki benim yazdıklarımı okuyor gibi anlatıyordu.

"Kader getirdi bizi üniversiteye Prof. yaptı. Halbuki

ben hep artist olmak istemişimdir. Gençliğimde, çevremdekilerin bakışları benim üzerimde toplanırdı. Douglas bıyık, biriyantinli saçlar, ipek gömlek, boğazımda bir fular filan. Galiba geri kalmış bir ülke olduğumuz için, sinema sanayimizde gelişmediğinden olacak, benim gibi nice kabiliyetler harcandı gitti. Şimdi kürsüde ders anlatırken, filimlerde gördüğümüz Amerikan senatörleri gibi konuşmaya çalışıyorum ama, bendeki sanat gücünü takdir edecek talebe nerede? Gerçi onlar da, artistler gibi giyiniyorlar ama onların ki; gençliğin verdiği zevksiz şeyler." Psikologun tedavisi, bu Prof'un üstünde de başarılı olmuştu. Herif bir daha ki geldiğinde, acayip gülüyordu. Neden gülmessin? Gazetelerde birkaç gün üstüste demeçleri ya-

86
yınlanmış, modern kılıklı kız öğrencilerle şakalaşırken renkli resimleri basılmıştı. "Üniversiteyi gericilere bırakmayız. Laiklik en büyük dayanağımızdır. İcabında kafaları ezilmeli, bunun için ise ihtilal dahil, bütün demokratik kurallar çalıştırılmalı" gibi cümlelerdi söyledikleri.

İlk maaşımı aldığım gündü. O günkü kayda değer hastamız, bir sinema artistiydi. Söylediklerini merakla kaydetmeye başlamıştım. Bir yandan da şaşırıyordum. Hayalleri gerçek olmuş, artist olmuştu. Daha ne istiyordu ki, psikologa düşmüştü?

"Bizim kıymetimiz bilinmiyor. Sinema tarihinde, belki de yoktur, benim gibi artist. Ne roller kıvrırım ama, rica minnet çevirdiğim filmler, TV'de oynayınca, halk tepki gösteriyormuş. Onlara bizim filmlerimizi göstermeden önce, sanat eğitimi yaptırmak gerek. Yolda yürürken ya da otobüse filan bindiğimde, tabii halkla birlikte olmak için otobüse biniyorum. Yoksa benim, kırmızı renkli arabam var. Yüzüme bakıp da, "Ooo! Filan artist abimiz, hürmetler ederim, şöyle buyurun" diyene rastlamadım. Herifler ayağımı paspas diye kullanıyorlar da, sonra bir teşekkür bile etmiyorlar."

Psikolog, sanatı bir türlü takdir edilmeyen artist abimize çok değişik bir tedavi şekli uyguladı. Aşağı yukarı ona şöyle şeyler söyledi, ama niçin öyle dediğini o gün bir türlü anlayamamıştım. "Halktan biri gibi konuşma, düşünme, davranma. Eğer öyle olursan, sana birbirlerine davrandıkları gibi davranırlar. Bu durumda da senin kıymetin bilinmez. Halktan biri, bir

başka halktan birine cazip gelseydi, birbirlerini çiğneme yarışına girmezlerdi, anlaşana..."

Bu cümlelerini psikologun, bir kaç gün sonra, tedaviye gelen artistin yıldızı parladığında ancak anladım. Boy boy
87

renkli resimleri basılmış, sanat kabiliyeti göklere çıkarılmıştı.

Resimlerin arasında ise, iri harflerle yazılmıştı evlilik hakkında söyledikleri

"Evlilik çağdışı bir kurumdur. Kişiler birbirlerine kağıt üzerinde bağlı kalmamalı, serbest yaşama hakkı, evlilik kurumunun baskısına terkedilmemeli."

İnanmakta güçlük çekiyorsunuz belki ama, maalesef anlattıklarımın hepsi doğru. Ben de şaşıyorum bazan, bu kadar hastası olan bir toplum, nasıl oluyor da bir arada yaşayabiliyor? Gerçi arada bir yapılan ihtilaller, insanları buna zorlasa da, yine de dayanmak çok zor gibi.

Hele eski ihtilalci bir hastayı dinlediğimde, bunu iyice anladım.

"İhtilal yaptık, sanki bu millete kötülük yaptık nitekim.

Bir değişiklik oldu. Hayata bir sıkılık girdi. Bazıları diyorlar ki, işsizliğin boyutlarını küçültmek için ihtilal yapmışız. Hapisaneler dolu ya... Halbuki biliyorlar, ihtilaller sırf hapisane doldurmak için yapılmaz, başka yerlerde doldurulur nitekim.

O kadar madalya aldım, şilt aldım. Şehirlerin altın anahtarlarını topladım. Fahri doktorluğum dahi var. Hiç kimse demiyor ki: Sen gel şu işi yap. Kekliği herkes avlayabilir nitekim. Halbuki benim ne hatıralarım var. Filmi bile çevrilebilir. Ama nerde bizim gibi kabiliyetlerden istifade edecek yönetmenler? Yok nitekim."

Hiç yapmadığı bir şeydi psikologun. Adamı hep hazırda durur gibi dinledi. Arada bir söylediği "Siz bilirsiniz efendim. Emredersiniz efendim" gibi cümleleri de anlayamamıştım. Sorduğumda, "Hastanın istediğini vermek, benim isimdir" gibi şeyler söyledi ama, bunu da pek anlamış değilim. Yalnız içimdeki korkunun farkındayım.

88

Neredeyse ikinci maaşımı alacağım gün gelmişti. Hâlâ her sabah muayenehanesine geldiğinde psikolog, hep aynı davranıyordu bana. Tıpkı ilk günkü gibi. Ne bir iltifatını duyuyordum,

ne de çalışmamdan memnun olduğunu belirten bir gülümsemesini. Bazen yeniden ticarete dönmek gibi bir fikir de geçiyodu aklımdan. Onun için ilk maaşımı mümkün olduğunca saklıyordum, sermeye meselesi yani.

Hiç hastanın olmadığı bir sabah, psikologa sordum. Belki sorularıyla ilgisini çekebilirim diye. Olur ya adam, sessizliğimi beğenmemiş olabilir. Hem biraz da yağ yaksam ne olur? Gerçi şimdiye kadar hiç becerememiştim ama, belki bir faydası olur.

- Maşaallah efendim. Allah artırsın. Hastalarımız oldukça çok. Galiba geri kalmış ülke olmamızdan. Tabii bunun yanında sizin ününüzün de etkisi var. Sizin hastanız olabilmek için, insan hasta olmayı bile göze alabilir.

- Oyle değil. Sen daha hiçbir şey öğrenememişsin. Geri kalmışlığımızın sebebi de, insanlarımızın hastalığının sebebi de hep artistlikten kaynaklanıyor.

- Anlayamadım efendim...

- Anlamadığınızı söylemiştim değil mi? Bizde herkes artist. İşadamımız artist, Prof. umuz artist, yöneticimiz artist, mebusumuz artist, bakanımız artist... Artistimiz de artist. Sen bile şu anda artistlik yapıyorsun.

Psikologun bu dediklerini hiç sineye çekmezdim ama, neyliye aldığım iki maaşı da kaybetmeseydim. Gerçi buna kayıp denemez, adamın her an çıkıp gelme ihtimali mevcut. Bakarsınız borsadan çok kazanmıştır, etek dolusu parayı önüne bırakıverir. "Al! Bütün bunlar senin. Benim hakkımda da sakın kötü düşünme," deyiverir. Ben hâlâ bu ihtimale inanıyorum. Eğer gelmezse, kaybettiği için utancından gele-

miyordur. Şeyden bahsediyorum. Hani tüccarlık deneyimim sırasında, malı götüren biri vardı ya. Hani psikoloğun hastası olduğunu söylemiştim. İşte o çıka geldi bir gün. Beni her yerde aradığımı, tüccarlığı bırakıp böyle bir işte çalışır gördüğüne çok üzüldüğünü filan söyledi. Ticari kabiliyetimin buralarda harcanmaması gerektiğini, ama bunun için ise sermayemin olmasını da söyledi. Ben de ona, iki aylık maaşımı biriktirdiğimi, yeniden ticarete dönmek istediğimi söyledim. Psikologun, artistlik suçlamasını ise söylemedim. İş ortağımın, borsadan çok para kazanıp geldiğinde bir

gün, psikolog efendiye göstereceğim gününü. Artistlik yapmak ne demekmiş görecek o. Beni nasıl karıştırır, içinde artistlik olup hep artistlik yapanlarla. Benim hiç artist olma hayalim olmadı. Çok kişi beni, kıyafetimden, davranışımından dolayı Amerikan artistlerine benzetse de, ben hiç artist olmak istemedim. Çocukluk yapıp, lisede okurken, birkaç yarışmaya resim göndermiştim sadece. İş olsun diye yani.

Büyük tüccar olduğumda bir gün, gazetelerde hatıralarımı okuyunca, o ünlü psikologun yanında çalıştığımı, ilk iş ortağımın onun hastalarından biri olduğunu okuyunca çok şaşıracağız. Hele ortağım bir gelsin, artistlik nasıl yapılmış görecekler.

; 3 t''t'

90

NE YAPAYIM

BÖYLE

DEMOKRASİYİ?

İnsanoğlunun gözü doymaz. Ne kadar verirsen ver, yine de yaranamazsın. Dünya kurulduğundan beri bu böyledir. Bizim milletimizi de, insanoğlu saymak zorunda olduğumuza göre, yani ne kadar verirseniz verin, onların da gözü doymuyor. Hep istiyorlar.

Bu milletin sürekli demokrasi istemesini o kadar ciddiye alıp, hasta olmanıza gerek yok efendim. Bizi de üzüyorsunuz. Halbuki yaptığımız programa göre, genç ve dinç görünmek zorundasınız. Hatta yılların size hiç koymadığını göstermek için, bir takım sporlar yapacaktınız. Ellerine viski bardağı tutuşturduğumuz gazetecilerin önünde, yay gerip ok atacaktınız. Bu sporu yapmanızın gerekçesini sanırım unutmadınız. Soya çekimi ispat etmek. Yani sizin atalarınızda Orta Asya'da ok atmışlardı.

Daha ertesi günü ise, gerçek bir Avrupalı gibi çim hokeyi oynayacaktınız. Sağolsun Dışişleri Bakanımız, olağanüstü gayret göstererek, çim hokeyi malzemesi ve antrenörü getirtti. İki de rakip oyuncu. Bu ülkede, çim hokeyi oynamada dahi, size rakip olabilecek kimse olmadığı için getirttik onları. Ben gazetecilere gerekli şeyleri her zaman olduğu gibi

91

yine söylerim. Onlar, rakiplerinizin, Avrupa'nın en hızlı çim

hokeycileri filan olduğunu yazarlar. Telaşlanmanıza gerek yok efendim, siz onları mutlaka yeneceksiniz. Bunun için ayrıca ücret ödemeyeceğiz. Zaten onlar da çim hokeyini o kadar bilmiyorlarmış.

Gençliğinizde çok iyi futbol oynadığınızı biliyorum efendim. Hatta bir keresinde, siz oniki kişi oynayarak yenmişsiniz karşı takımı. Bir şehrimizin kurtuluş gününde anlatmıştınız bunu. Güya o zaman da muhalifleriniz demiştiler ki: Bu adam kural filan tanımıyor. Oniki kişi oynadıkları bir yana, maçın hakemini de iptal etti. Yani her söylenene kulak asmamak lazım. Sonunda hep siz kazanıyorsunuz ya. Mühim olan o.

Lütfen itiraz etmeyiniz efendim. Çim hokeyini tercih etmek zorundasınız. Çünkü biz öyle karar verdik. Yani siz öyle istiyorsunuz demek istemiştım. Gazetecilere dahi yeterli açıklama yapıldı bu konuda. Milletimize, Avrupalı olmak hususunda da örnek olduğunuz için; gerçek bir Avrupalı'nın sporu olan çim hokeyini oynamayı tercih ettiniz. Futbol da oynayabilirdiniz ama, bunu ülkemizi tanıtmak açısından bazı mahzurlarının olduğunu hesap ettiğiniz için, çim hokeyi oynayarak haftalık olağan sporunuzu yapmış olacaksınız. Arjantin'in Devlet Başkanı, herkesin gözü önünde ve televizyona çıkıp futbol oynamıştır. Eğer siz de futbol oynarsanız, Avrupalılar o zaman: "Bunlar bizden daha da Batı'yı tercih ediyorlar" diye düşünebilir. Haritada da görüldüğü gibi Arjantin, Avrupa'nın hep batısında kalıyor.

Şu yastığı arkanıza koyalım. Sanırım şimdi daha rahatsınız. Hah şöyle. Nerde kalmıştım efendim. Evet evet size Arjantin'den anlatıyordum. Yani oranın devlet başkanından. Adına el-Türko mu diyorlar ne? Galiba elin Türkü demekmiş. Herhalde bizim Türklerle karıştırılmasın diye öyle di-

92

yorlar. Herif bir top oynuyor, bir top oynuyor. Görmeliydiniz efendim. Ben sizden daha iyi oynadığına inanmıyorum ama, çok iyi reklam yaptı diyorlar. Aslında tenkid edilecek çok yanı var. Bir kere beş numaralı formayı giymiş. Sen koskoca bir devlet başkanıydın. Nasıl olur da en büyük numara dururken, beş numara giyersin. Değil mi efendim? Altı numara senden büyük oluyor. Yedi numara senden büyük oluyor. Hiç olur mu efendim. Ama Arjantin'de oluyor.

Bu Arjantinliler çok acayip milletmiş. Hazırlattığım rapordan aklımda kaldığına göre, bize benzer hiçbir yanları yokmuş. Bir kere orası için, dünya diyormuş ki: İhtilaller ülkesi. Yani hep ihtilal olurmuş orada. Arasına seçim de yapılmış ama, galiba kimin ihtilal yapmasına karar vermek için yapılmış. Bir de enflasyonları çok yüksekmış. Amerikan uyduları çoğu kere çarpıp parçalanmış. Bu söylediğim şeyler, o kadar önemli değil. Ezberlemenize gerek yok efendim. Genel kültürünüz olsun diye söylüyorum. Aslında Arjantinlileri hiç dikkate almamak lazım. Seçmesini dahi bilmiyorlar. Türk'ün aslı dururken, Türk asıllıyı seçtiler. Çok özür dilerim efendim. Farkında olmadan cümlele: rim arasında "seçim, seçti, seçtiler" gibi kelimeleri kullanarak, aklınıza demokrasiyi düşürdüm yine. Lütfen üzülmeyiniz. Bu günler de geçer. Emriniz üzerine proflardan oluşturduğumuz komisyon, demokrasinin bu milletin yapısına uymadığına dair raporu hazırlamak için hani harıl çalışıyorlar. Çok kuvvetli gerekçeler bulmuşlar. İzin verirseniz bir kısmını arzedeyim efendim. Yapılan araştırmalara göre, millet demokrasi falan istemiyor. Kökü dışardaki güçler istiyor. Bildiğiniz gibi, son gelen AT heyeti de: "Önce demokrasiye geçin" demişti. Yani efendim, adamların içişlerimize karıştığı yetmiyormuş gibi, demokrasimize de karışıyorlar. Sizin bir an önce iyileşip, ce-

93

vap vermeniz gerek. "Size ne" filan demelisiniz "Biz, sizde demokrasinin olmasına karışıyor muyuz" filan demelisiniz. Bakın şurada rakamlar var. Bu rakamlar da gösteriyor ki, bu millet demokrasi istemiyor. Yani daha önce hiç görmemiş, tanımıyor. Nüfusumuzun altmış yaş civarında olanları, ancak otuz yaşlarında biraz tanımışlar demokrasiyi. Elli yaşındakilerin ilk gençlikleri ile, kırk yaşındakilerin sadece çocuklukları geçmiş demokrasi yıllarında. Otuz yaşındakiler, yirmi yaşındakiler ve on yaşındakiler zaten bilmezler. Onlar sıkı yönetilmeye alışkındırlar. Geriye ne kalıyor? Yeni taşınan soydaşlarımız. Onlar da kiralık ev peşinde olduklarına göre, demokrasiyi kimse istemiyor demektir. Yani rakamlar bunu gösteriyor efendim. Kötü kötü öksürüyorsunuz. Galiba üşüttünüz. Söz dinlemiyorsunuz

ki efendim. Biz size güzel güzel sporlar hazırlarken, siz tuttunuz su altı sporlarına merak sardınız. Orada gazeteciler var diye, dibe dalıp yosun çıkarmanıza hiç gerek yoktu. Su altı kameraları olmadığı için resminizi bile çekemediler. Bir bakıma da iyi oldu. Yoksa çok sulu bir resim olacaktı. Ben size hep söylerim efendim. Size faydası olmayacak sporu yapmayın diye.

Kendinizi toparlamanız gerek efendim. Millet demokrasi istiyor diye, illa vermek zorunda değilsiniz. Ama bunu izah etmek gerek. Bazı şehirlerimizin kurtuluş günleri yaklaşıyor. Oralara yapacağınız ziyaretler arasında anlatmalısınız bunları. Okulların açılma vakti de geldiği için, dinleyici toplamakta hiç zorluk çekilmeyecek. Ben gideceğiniz yerleri, şimdiden hep hazırladım. Sizi karşılayıp, meydanlara dolmak için sabırsızlanıyorlar. Kim en iyi karşılamayı yapar, kim en iyi doldurursa meydanları, onların şehri il yapılacak dedim. İl olanlar ise, daha çok yardım alacaklar, okullarına öğretmen filan tayin edilecek dedim.

94

Biraz düşünürseniz efendim. Bu milletin demokrasi istemesi çok korkunç bir şey. Ya bilmiyorlar, ya da heyecan arıyorlar. Sizin çim hokeyi oynamanız, onları yeteri kadar heyecanlandırır mı bilmem ama, "kazı-kazan"dan ve soydaşlarımızın gelmesinden o kadar heyecanlanmışa benzemiyorlar. Aklıma geldikçe, dudaklarım uçukluyor. Bu millete demokrasi verirsiniz neler olmaz. İrtica ile hiç mücadele edemeyiz. Yani o zaman kimin başını ezeceğiz ki efendim. Başörtüleriyle dolacaklar okullara. Öğrenim özgürlüğümüş, fırsat eşitliğiymiş falan diyecekler. Ülkede yasak olmadıktan sonra, biz ne yapalım demokrasiyi. Değil mi efendim? Dışardakiler işsizlikten, eli boşluktan demokrasi istiyorlar diyelim. Ya içerdekiler?.. Onlar da istiyorlar. Onlara istemedikleri kadar ceza vermemize rağmen, şimdi de tutturmuşlar demokrasi isteriz diye. Dedim ya efendim İnsanoğlunun gözü doymaz. Ne kadar verirsene daha da ister. Lakin sizin üzülmenize gerek yok. Onlar istiyor diye her istediklerini vermek zorunda değilsiniz. Sakın alıştırmayın onları efendim. Bakarsınız yarım koltuğunuzu da isterler. Çim hokeyi nasıl mı oynanır? Ben de pek bilmiyorum efendim. Antrönere soramadım. Senfoni orkestrasını dinlemeye

gitmiş. Sanıyorum sopayla filan oynanıyor. Yani sopaları toplara pat pat vuracaksınız galiba efendim. Bazı başlara vuruyor gibi.

Ama siz uyuyorsunuz. Hay Allah! Nasıl da unuttum sizin hep gözleri açık uyduğunuzu. Yoksa ben de mi yaşılanıyorum? Artık ayırd edemez oldum; uyanıklığınızla, uyduğunuzu. Şimdi ben bu kadar konuşmayı boşuna mı yaptım? Akılsız kafanın cezasını dudaklar çekermiş. Uyandığınızda bir daha söyleyeceğim bütün bunları. Bizimki de iş mi yani? Akşama kadar aynı şeyleri tekrar et dur. Ne yapalım. Katlanacağız. Benim işim bu.

95

İŞ BİLENİN DEĞİL Mİ?

Bugün moralim bozuk. Hiç üstüme gelmeyin. Bunca yıllık arkadaşım, kalksın gelsin bana desin ki: "Senin bu yaptığın hiç iyi değil." Memur zihniyeti ne olacak? Hür teşebbüsçülüğü çekemiyor.

Arkadaşlar arasında biraz kıskanma olur, bunu anlarım. Ama bu kıskanma, imrenmeye dönüşmeli, kin ve hasede değil. Bunca yıllık arkadaşımısın. Her zaman kapımız açık. Buyur gel. Çayımızı, kahvemizi iç. Geçim sıkıntısından söz et. Maaşının yetmediğini söyle. Münasip bir lisanla borç filan iste. İste ki, biz de arkadaşlık görevimizi yapalım. Sen ki bir memur parçasısın. Yaptığım işin tenkidi sana mı düştü? Dedim ya kafam bozuk. Yaptığımız iş, iş değilmiş. İşçilerin, patronları tarafından sömürülmesine yardımcı oluyormuşuz. Daha neler... Kendisinin memur olduğuna bakmaz, gelir bizim işimizi beğenmez. Yurt arkadaşım diye sesimi çı-

96

karmadım. Yoksa ağzının payını hemen verirdim ama, otursun dua etsin; bizim iyi niyetimize, arkadaşlık duygularımıza. Kendisine sorsalar, "Aldığın maaş ne kadar?" diye, utancından cevap veremez, sonra gelir bize laf söyler.

Hür teşebbüsten yana isek, müteşebbis isek, günümüzün fırsatlarını değerlendirip işadamı olmuş isek, suç mu işliyoruz? Takdir edilmeli değil miyiz? Hani başımızdakiler iki de bir mesajlarında; "iç ve dış düşmanlar" diye düşmanlarımızı tarif ediyorlar ya, bunca yıllık arkadaşımı tanımasam, onun,

iç düşmanlardan filan olduğunu söyleyeceğim. Yaptığı düpedüz bozgunculuk sınıfına girer. Memur parçası değil mi?

Ne anlar özel teşebbüsçülükten?

Neymiş efendim, yaptığımız iş dolayısıyla, patronlardan para alıyor muyuz? Almayalım mı? İşçiden mi alalım? Kurduğumuz düzen böyle. Patronların, işçilerle olan sorunlarının çözülmesine yardımcı oluyoruz. Sonunda hep patronlar kazanıyorsa, bizim günahımız ne? Serbest düzende bu işler böyle oluyor. Gerçi sıkı düzende de böyle oluyordu. Kim bilmez, birkaç yılda bir toplu kurtarılmaya tabi tutulduğumuz gece hareketlerinden de hep patronların kazançlı çıktığını. Hapishanelerimizin sakinleri arasında hiç var mı, patron sıfatlı biri? Üç beş bin lira ağır para cezaları ödeyerek, bütçe açığımızın kapatılmasına, hasbelkader yardımcı oluyorlar en fazla. Daha ne yapsınlar ki?

Biraz önce biri telefon etti. Ne güzel konuştu, ne yağlar yaktı bir duysanız. Onun da diğer patronlar gibi sıkıntısı aynı. Yeni bir yıl geldi ya, işçiler zam istiyorlar. Bir başka patron arkadaşı tavsiye etmiş, benim işçilerimi kuzuya çevirdi, sana da yardımcı olurlar demiş. Olmaz mıyız, darda kalmış adama hiç yardımcı olmaz mıyız? Üstelik bizim işimiz bu. Görüyorsunuz, hükümetin yaptığı işler gibi işler üstleniyoruz, yani patronlara yardımcı oluyoruz; hem de sırf mem-

97

leket menfaati için. Lakin yine de bizim arkadaşlardan biri çıkıyor, işimizi beğenmiyor. Patronlar bizi överken, eline düştük, ayağına kapandık derken, o kalkıyor: "Senin bu yaptığın hiç iyi değil" diyor. Bunu benim arkadaşım söylüyor, memur bir arkadaşım söylüyor. Ben bunun kafasının çalışmadığını çok önceden bilirdim ya, neyse... Zaten kafası çalışsaydı, memur olmazdı. Ya da işini bilen (!) memurlardan olurdu. Gururuna yediremeyip bizden borç istememesi bir yana, bir de bizim işimize laf söylemesi yok mu? Gel de moralin bozulmasın.

Belki basit gibi görünecek ama yaptığımız iş, bunun böyle olmadığını, işçileri hizaya sokana kadar neler çektiğimizi bir ben bilirim. İsterseniz size de anlatayım. Dinleyecek misiniz?

İlk bakışta kolay gibi gözüküyor: İşçileri hizaya sokmak.

Yıllardır alıştırdıktan için, ikide bir başımıza tüneyen gece baskıncılarının baskıları dolayısıyla, hemen hizaya gelirler diye düşünebilirsiniz. Ama bu iş o kadar da kolay değil. Serbest düzene geçtik ya, bilmem bu serbest düzeni nasıl anlıyorlarsa, bu işçiler durup dururken itiraz filan ediyorlarmış.

"Hakkımızı isteriz" filan diyorlarmış. Mantıksızlık tabii. Eğer bir hakkınız olsaydı, kurtarıcılarımız vermez miydi? Siz onlardan daha iyi mi bileceksiniz? Kendilerinin hakkı vardı, hepsini aldılar. Kıyı demediler, köşe demediler tapuları üstlerine geçirdiler.

İşçileri hizaya sokmakla da bitmiyor işimiz. Yüreklerine korku salmamız da gerek. Yoksa ertesi günü bozarlar hizayı. Öyle bir korku olmalı ki bu, müessiriyeti bir yıl devam etmeli. İşte bütün bunları yapmak bizim işimiz. Zorluğu görüp takdir ediyorsunuz değil mi? Siz bakmayın benim arkadaşım söylediklerine...

"Sen, çalışkan ve becerikli işadamlarımızdan oldun. Bravo sana! Üstelik eskiden beri yakışıklısın da... Ne olur bana biraz borç versene..." Desene kardeşim böyle desene. Diline taş mı bağlandı? De ki, biz de gerekeni yapalım. Sana borç vermeme zevkini tadalım. Maaşınla geçinmesini öğren, biraz önce bir patronu kurtarmak için kredi verdim. Şimdi yok, olsa vermez miyim filan diyelim.

Gelelim telefondaki patronun işine. Önce inceden inceye bir araştırma yapmalı. Şirketinin yahut şirketlerinin genel merkezinde kaç kişi çalışıyor? Özellikleri ne? Diyelim ki yirmibeş kişi çalışıyor ve genellikle çalışanlar, ibadetlerine düşkün insanlar. Burayı biraz abarttığımı sanmayın. Artık bu iş böyle. Patronlar biliyorlar, paralarını kimlere emanet edeceklerini. Kuruşu eksilmez çünkü.

İlk gün, bir iş bağlantısı bahanesiyle bizzat kendim gidiyorum ve yüzde kırk zam isteme konusunda, diğerlerine öncülük edeni bulmaya çalışıyorum. Onu bulup çıkardım mı, işler biraz kolaylaştı sayılır. Yoksa her işçiye tek tek rica edecek değiliz ya, patronunuza yazık olur, gelin şu zamdan vazgeçin diye.

Patronun verdiği istihbarata göre, tesbit ettiğimiz işçiye sondajı atıyorum.

- Nasılsınız? İşinizden memnun musunuz?

- Eh işte! İdare etmeye çalışıyoruz.

- Biraz önce bir kaç yere daha uğramıştım. Oralarda hep sizi konuşuyorlardı. Bu yıl çok yüksek zam istiyorlarmış filan diyorlardı. Alabilecek misiniz bari?

- Yüzde kırk istedik. Neresi çok bunun?

- Bilmem başka işyerlerini hiç araştırdınız mı? Yüzde on zama bayram edenleri çok gördüm. Kimi yerlerde de, biz zam filan istemeyiz, yeter ki işten çıkarılmayalım diyorlar-
99

mış. Akıllı adamlar tabii. İş sahibi olmanın zorluğunu bilen bilir.

- Başka işyerlerinde bizim neyimizi konuşuyorlar?

- Sizleri tanımadıkları için, hep patronunuzu konuşuyorlar.

İşimiz icabı heryere girip çıktığımızdan duyuyoruz. Çok hayırsever bir patron diyorlar. Üstelik, reklamı da sevmiyormuş. Eğer yaptırdığı okullara kendi adını verseydi, her gün TV'deki haber saatinde, ekranda boy gösterirdi diyorlar. Kesin bilmiyorum ama, galiba birkaç cami dahi yaptırmış.

Nasıl girişimimi beğendiniz mi? Adamlara kırk yıllık patronlarımı tanıtmak da bize düşüyor. Ertesi günü, sondaj soğumadan yine adamın karşısındayım.

- Yahu kardeşim! Sizin patron neymiş be. Hiç duymuş muydunuz ibadetine çok düşkün olduğunu. Adam ibadetini o kadar gizli yapıyormuş ki, çocukları bile bilmiyorlarmış. Hem sonra, içki de içmiyormuş. Sanayici toplantılarında eli kadehli resimleri çıkıyor ya gazetelerde, işte o kadehlerin hepsinde su varmış.

Daha ertesi günü ise haberlerimiz iyice değişik. Adamlarımdan birini gönderiyorum artık.

- Herkese nasip olmaz böyle patron. Bilmem kıymetini biliyor musunuz? Siz ibadetinize düşkün insanlarsınız.

Adamların gözünden kaçır mı? Soruşturma açmak istemişler.

Maksatları birliğe aykırı hareket diye terörlü kanundan dava açacaklar. En az isteyecekleri de yirmidört sene. Siz bilmezsiniz ama, sizin patron izin vermemiş. Ankara'ya gide gele işi bağlamış sonunda. Helal olsun adama, hangi patron işçisi için bu kadar zahmete girer.

Sanırım artık netice almaya doğru gidiyoruz. Ücretlere yapılacak zam konusunun o kadar önemli olmadığı söyleni-

yormuş işçilerin arasında. Yeter ki patronumuz üzülmesin filan diyorlarmış. Bir başka gün bir başka iki adamım karşılarındadır. Sert sert bazı sorular sorarlar.

- Filan sokakta oturan sensin değil mi?

- E v e t . . • • • ; > . , , . • . , , . ; • • • ; : , • • • ; • • :

- Sabah akşam mahalle camidine girip çıkarken herkeslerle konuşuyorsun.

- Hal hatır soruyoruz.

- Bilmem. Başka şeyler de konuşmuş olabilirsin.

- Bunları niçin soruyorsunuz? '•

- O kadar önemli değil. İcabında hangi hapisane uygundur araştırması yapıyoruz. Bazıları, ceza kanundaki bazı maddeler değiştirecek diye bayram yapıyormuş da...

İşte tam bu sırada, patron girecektir içeriye. Tesadüfen oradan geçiyormuş da.

- Size kim emir verdi? Benim işçilerimi soruşturun diye.

Ben hayattayken ve bunların başındayken, kimse bir şey yapamaz.

Çabuk çıkıp gidin buradan. Yoksa yarın Kars'ta alırsınız soluğu.

Biz kahramanlara alışkın bir milletiz. Kahramansız yapamayız.

Okullarda öğrendiğimiz kahramanlar yetmez, sokaklarda

dahi kahraman üretiriz; gazetelerin "Baba" diye

bahsettiği. İşyerlerinde ise kahramanlığa en yakın adaylar

patronlardır. Hatta işçiler arasında bir çekişme dahi sürüp gidebilir

yıllarca: "Bizim patron sizin patronu ikiye katlar."

Yılım ilk maaşını aldıklarında işçiler, yüzde on civarında

yapılan zamlı olarak, bizim de işimiz bitti sayılır. Yani operasyon

başarıyla tamamlanmıştır. Şimdi sıra patronun bizi

memnun etmesinde...

101

Diyeceksiniz ki, çalışanlar ibadetlerine düşkün insanlar olmayabilir. TV yayınlarından ve hükümet icraatlarından etkilenen

o kadar insanımız var ki, çoğu bilmez mahallerinde

bir cami olduğunu. Böyle işçilere karşı tavrınız nasıl oluyor?

Onlar mı? Onlarla muhatap olmak gayet kolay. Bir kere genellikle

hepsi bir yerden idare edildiklerinden, en başındakinin

gönlünü yaparsın olur biter. Arada uymayan olursa, onlara

da aynı taktik. Bozguncular için, birkaç hapisaneye ek

lojman yapımına başlandığını duyurmak yani. Üstelik yeraltında

tünelleri olmayan hapisaneler.

Bütün bunları, size niçin anlattım? Başta da söylediğim gibi, moralim bozuk. Adam geliyor, gözümün içine baka baka: "Yaptığın iş, iş değil" diyor. Bir de arkadaşımız olacak. O kadar patron beğeniyor, takdir ediyor da, sen kim oluyorsun? Eski arkadaşımızsin diye sesimiz çıkmıyor, birşey demiyoruz. Yoksa bizim söyleyeceklerimiz yok mu? Sen memurluk yapıyorsun, sen mi daha çok yardımcı oluyorsun hükümete, yoksa ben mi? Diye sormaz mıyım? Memur olarak bir kıymetin olsaydı, geçinebileceğin bir maaş alırdın. Gururuna yediremediğin için bizden borç istemediğini bilmiyorum mu sanıyorsun? Daha ne ev kirasını verebildin, ne de bakkalın borcunu? Bu kış için aldığın, yarım ton kömürdür. Güya hava kirliliğine katkıda bulunmak istemiyormuş. Gördünüz işte. Bir arkadaşımın moralimi bozması, yaptığımız işin olanca sırrını açıklamamıza sebep oldu. Sırf haklılığımızı isbat için, yaptığımız işin iş olduğunu anlatabilmek için sizi bu kadar yordum. Kusura bakmayın.

' • ' " . • ; : . : ; , , ! < • • ' • ; ! , - •

102

BİR CİNAYET VAR!

Olayı 2090 yılında, bir Ortadoğu ülkesinde geçer. Şahıs ve yer adlarının benzerliği, eğer varsa, tamamen tesadüftür, kimse alınmaya.

Kurtarıcı Kenan karakolunun komiseri, çoğu sabahları olduğu gibi, yine karakolun tüm personelinin toplamış, gecesi vukuatsız geçen şehir hakkında rapor alıyordu.

- Hiç kimse, hiçbir olaya rastlamadı mı? Yüksek sesle konuşan da mı yok? İnanılır gibi değil. Bu milletteki bu değişme, pek hayra alamet gibi gelmiyor bana. Gericilerden başka, uğraşacağımız birşey yok mu?

- Komiserim! Bu şehir, ben bildim bileli böyle. Bildiğiniz gibi, otuz yıldır bu mesleğin içindeyim, daha birtek suçlu getiremedim. Halbuki dedemin anlattığına göre...

- Bırak dedeni yahu sende. Emekli evrakların bir türlü gelmedi. Her sabah aynı şey, suç işlenmiyormuş. Ama niçin? İşlenmeli ki suç suç olmalı, ortada suçlu olmalı... Biz de görevimizi yapalım yani. Hep gerici tutmakla olmaz. Yazık değil mi devletin parasına? En son faili meçhul cinayet dosyasını ne zaman aydınlatmıştık?

Yazıcı polis, diğerlerinden fazla bilmenin avşntajıyla cevap verdi:

103

- On beş yıl önce efendim.

- Cinayet ne zaman işlenmişti?

- 1990 yılında efendim.

- Neyseki elimizde o yıllara ait dosya kalmadı. Avrupa bir duysa, bizim hâlâ yüzyıl önceki cinayetlerle uğraştığımızı, bize nasıl gerici demesin.

- Ama efendim, o cinayetin bir ucu, ta yıldız suikastine kadar uzanıyordu.

- Uzatma boş ver. Tarih kitabı yazarı mıyız? Asayiş sorumlusu mu?

İçtima bitip, herkes yerine otururken ve gece bekçileri uyumaya giderlerken, komiser camdan ta uzaklardaki denize bakıyor; bir yerde de işsizliğin stresini yaşıyordu. Ah bir cinayet filan olsaydı.. Geçmişin faili meçhul cinayetlerini aydınlatmak, sonuçları çok şaşırtıcı çıksa da, gerçek bir cinayet heyecanı vermiyordu ki... Hem son on beş yıldır dosya da kalmamıştı elde. Agantha Christina romanlarını bilgisayara uyarlamak ise, iyice kabak tadı vermişti.

Lakin sabahlardan bir sabah, bir gece bekçisi, komiserin yıllardır beklediği vukuatı müjdeleyecekti.

- Komiserim, komiserim! Dün gece benim mıntıkamda bir eğlence yerinde, bir adam öldü, biz buna rahatça öldürüldü de diyebiliriz.

- Çabuk anlat! Ceset nerede? Faili yani katili ne yaptın? Suç aleti ne?

Komiserin bütün sorularına cevap verdi gece bekçisi. İthal malı robotların garsonluk yaptığı bir gazonoda, karşılıklı oturan iki kişiden biri sandalyesine yığılıp kalmıştı. Ambulansın geldiği sırada bekçi olaya çoktan el koymuş, robotları

104

bildiği usulde sorgulamaya başlamıştı bile.

- Robotların dediğine göre komiserim, ölenin karşısında oturan adam, o sırada elini şiddetle sallamış, hem de maktule doğru. Yani olayda şiddet kullanılmış. Ayrıca robotlar dedilerki: Bakışlarını hiç beğenmemiştik. Geldiklerinden beri, karşısındakine ters ters bakıyordu.

- Gelen doktor ne dedi? Ölüm sebebi şiddet miymiş?
- Galiba stajyer doktor. Bu işi pek bilmiyor. Kalp krizi filan dedi. Ben hemen, o kadar çabuk karar verme, hastaneye götür, bir kaç gün yoğun bakımda kalsın, ondan sonra neden öldüğüne karar verilir dedim.
- Aferin iyi yapmışsın. Katili ne yaptın? Yani cinayet zanlısını. , ;
- Tuttum getirdim.
- Sana kim dedi, yakala getir diye. Bırak gitsin. Bırak gitsin. Biz araştırıp bakalım. Size öyle demiyor muyum hep?

Komiser, yüzündeki gizli gülümsemeyi saklayarak, katip polise işaret etti.

- Bilgisayara döktür bakalım şunların fişlerini. Neymişler, kimmişler bir anlayalım.

Bilgisayarın yazdığına göre, ölen; sular idaresinin yıllarca su kesme şefliğini yapmış biriydi. Şehrin insanlarından bazıları onu gayet iyi tanıyorlardı. Su parasını ödemiyorsunuz diyerek, evlerin sularını keserdi. Hatta okulların ve hastanelerin de suyunu kesmeye dadanmıştı bir ara. Ancak emekli olduğunda kurtulabilmişti ondan, şehir halkı ve hastanelerin yatalak hastaları.

Arkadaşımın hakkında ise, pek bilinen bir şey yoktu.

105

Bilgisayar, kronik alkolik olduğunu ve ailesinden kalanları satarak geçindiğini yazmıştı.

Komiserin yapacağı tek şey vardı şimdi. Olayın dosyasını en ince ayrıntısına kadar hazırlayıp, yüksek kurula sunmak. Yüksek kurul, şehir yönetiminde ve yaşanan olaylarda neyin nasıl ve ne zaman yapılmasına karar veren bir yüksek kuruldu işte. Kanunları yorumlamaktan, kimin nasıl ifade vermesi gerektiğine kadar her şeye karışma yetkisi vardı. Kiracıları mahalle mahalle gezdirmesine kimse ses çıkarmazdı. Ölülerini mezar mezar gezdirmesine de. Kıymeti ancak üçüncü ya da beşinci kez mezarı değiştirilirken anlaşılan ölümler için, büyük törenler düzenlenir, yüksek kurul yetkilileri nutuklar atarlardı.

Yüksek kurul, Kurtarıcı Kenan karakolu komiserinin getirdiği dosya üzerine, hemen toplanmış ve birkaç saat

içinde, kimlerin ne yapması gerektiğine karar vermişti. Ölü, bir hastanenin yoğun bakımında ya da morgunda birkaç gün tutulduktan sonra, doktorlar tarafından gördüğü şiddete vücudunun dayanmadığı ve yapılan bütün müdahalelere rağmen kurtarılamadığı yazılacaktı raporuna. Bu hastanenin işi.

Olay üzerine titizlikle giden karakol görevlileri soruşturmanın selameti için, bütün gazino çalışanlarını ve müşterileri gözaltında bulunduracaklar, robot yapım merkezleri ikaz edilerek, katil zanlısının, robotlarını yaptırarak, şehir içine salması önlenecek. Dolayısıyla halkta panik olmasın. Şimdilik karakolun işi bu kadar.

Bilgisayar yazım merkezi olayda adı geçenlerin fişlerinde, gerekli düzenlemeyi yapabilmek için, üniversite proflarından ve eski anayasa hazırlayıcılarından bir grupla sürekli temas içinde olacaklardır. Bilgisayarıcıların işi bayağı zor. O

106
f kadar profa katlanmak bir yana, anayasa hazırlayıcılarının ne dediklerini anlamak çok zor olmalı.

Komiser, yüksek kurul raporunun devamını okumadı bile. Gerçi bundan sonrası basını ilgilendiriyordu ki, nasıl yazacaklarını değil de nasıl yazdıklarını okumak daha zevkli olur diye düşündü. Şimdi sirenlerini öttüre öttüre dönebilirdi karakoluna. Tıpkı Amerikan filmlerindeki gibi, kolay değil bir cinayet soruşturmasını üstlenmişti.

Ertesi günü gazetelerin manşetleri sekiz sütunaydı. Herkes kuyruk olmuştu bayiler önünde. Bunda gazetelerin cinayet haberlerini yazmada çok iyi olmalarının yanında, akşam seyredilen, Amerikan cinayet filminin tatsızlığının da etkisi vardı.

" B ü y ü k c i n a y e t ! < , • . - , • • - < ; ! . < • •

Herşey hocaya bağlanmasıyla başladı. O güne kadar rahat, sakin ve huzurlu bir hayatı olan o, ne zaman ki hocaya bağlandı; bütün dünyası değişti. Artık akşamları iki tek atmaya bırakmış, çevresindekilere de bir başka gözle bakar olmuştu. Kimse bilmezdi, onun bu işi bir cinayet işlemeye kadar götürebileceğini. Fakat hoca tesiri bu, adamı eli kanlı katil de yapar.

Yıllarca emek verdiği ve kahramanca mücadele ettiği sular idaresi şefliğinden emekli olduktan sonra da içi hizmet

aşkıyla yanıp tutuşurken, bir arkadaşımın, bir dost bildiğinin kurbanı olacağını nereden bilebilirdi ki? Arkadaşları hâlâ onun öldüğüne inanmıyorlar. O ölmemeliydi diyorlar. Adını yaşatmak için, tamir göreceğ ilk kanalizasyon şebekesine onun adının verileceğini, gözyaşları arasında ısrarla belirtiyorlar. Olay üzerine demeç veren büyük yetkililer dediler ki: Büyük kayıp ve çok ayıp. AT'a girmek için hazırlık yaptığı-

107

mız şu günlerde, ülkemizde böyle bir cinayetin işlenmiş olması, fevkalade üzücü. Binaenaleyh, biz üzerimize düşeni yapacağız. Açıkça söylüyorum, kimse üzerimize düşmesin. Bir başka yetkili ise, kurulan onca darağacına rağmen hâlâ aramızda gericiler var. Büyük babamın zamanında, böyle şeyler olmazdı. Hoca'ya bağlanmak ne demek? Olayları önlemek için ve demokrasiyi korumak için, bağlanacak hoca bırakmazsın olur biter demiştir.

Hükümete yakın çevrelerin bildirdiğine göre, bakanlar kurulu acilen toplanmış ve bölgeye bütün görevlilerin yığılarak, görkemli bir cenaze töreni hazırlıklarına başlanması için emir verilmiştir.

Bir büyük yetkilinin de, alışırılar alışırılar dediği duyulmuştur.

Merak konusu olan, Halkımızın cinayetlere alışacağı mı, yoksa karakoldan yükselen robot çılgınlıklarına mı alışacağıdır.

Bilindiği gibi yıllardır cinayet görmemişti halkımız.

Meydanlardaki darağaçlarına ise, kimse cinayet demedi; çünkü onlar demokrasimizin gereğiydiler.

Biz basın olarak, suçluların bir an önce yakalanıp, yüksek kurulun izin vereceği şekilde yargılanmasını istiyoruz"

Okuduğu gazeteyi katlayıp masanın üzerine koyan komiser, hazır bekleyen ekibe, beklenen emri verdi.

- Gidin getirin onu, Götüreceğiniz muhabirler, iki otobüs dolusu olsun. TV'nin meydancıları da çekim yapacaklar.

Her şey mükemmel olsun. Plan gereği nasıl yakalayacağımızı biliyorsunuz değil mi? Camiden çıkıyorken, ama hocanın evine yakın olan camiden çıkıyorken olmalı, tamam mı?

- Anlaşıldı komiserim.

- Bir şey daha var. İfadesi iyi olsun. Kameiaya karşı ne konuşacağını iyice ezberlettiniz mi? i

108

- İyî ezberledi denemez efendim. Abuk sabuk konuşuyor.

Boyuna içki istiyor. İspirto da olur diyor.

- Varsın öyle olsun. Hoca aklını başından almış, sapıttırılmış olur. Haydi göreyim sizi.

•

Olayın bundan sonrasını 2090 yılında yaşayanlar öğrensin.

Hepsini ben mi yazacağım?

•'••' .: 1. •*• SI ; ' I

•.-. • H '\ ' •'•., ' . " ! .

109

BABA

DEYİP

GEÇME

Cavit mi "Baba"

landı? Baba mı

Cavit'le canlandı,

biti kanlandı?

Bu sorunun akıllara

takıldığı günlerde...

"Yaz kardeşim yaz!.. Benim dertlerimi de yaz. Binaenaleyh

Baba'yız dediysek ve sayelerinde baba oluyorsak, herkes

abansın diye olmadık ki! Sen beni yaz kardeşim! Bu ülkede,

babaların da fevkalade derdi vardır. Binaenaleyh herkes

duysun öğrensin."

Gelip karşıma oturan adam, bir eliyle şapkasını tutuyor,

boşta kalan diğer eliyle ter fışkıran kelini silerken böyle diyordu.

Ben onun bir "Baba" olduğunu bir bakışta anlamıştım.

Çünkü yakasındaki koca rozetin üstünde "Baba" yazıyordu.

Daha ben "Ne zamandan beri Baha'dır bu adam" sorusunu

getirmeden aklıma, onda cevap hazırmış.

110

"Kendimi bildim bileli babayım. Tarihleri bilmem ama,

gazeteler hep yazmıştır babalığımı. Kimlere babalık yapmadık

ki? Binaenaleyh fazla uzağa gitmeye gerek yok; belki

hatırlamayabilirsiniz yirmi yıl öncesini. Fakat on yıl öncesini

de unuttuysanız pes yani."

Anladığım kadarıyla o konuşacak ben dinleyecektim.

Susturmak hiç aklıma gelmedi. Onu, yedi parti susturamamış

paşam, ben nasıl sustururum.

"Bazıları sanıyorlar ki, ben silahtan korktuğum için gittim. Yok öyle birşey! Binaenaleyh adamların elinde silah vardı ama, bana birşey yapmıyorlardı ki. Ben onlara babalık yaptım. Gelin dedim, gösterin şunlara bana nasıl, -sırtında aba, elinde sopa, Amerikalı baba- derler. Gelin gösterin dedim. Binaenaleyh babalığı onlara ben yaptım."

Hatırladığım kadarıyla son ihtilalden bahsediyordu Arandığımız, yaşama belirtimizin coplarla anlaşıldığı, elektrikle tedavinin yaygın olduğu bizim gençlik yıllarımızdan bahsediyordu.

"Benim hakkımda bir tek "değişti" demeleri doğrudur. Binaenaleyh karşı koyamazdım. Çünkü karşımda Cavit var. Herkes sanıyor ki Cavit benim yanımda. Yok öyle şey. Cavit benim aynamdır ve karşımda duruyordu. Ne demiş atalarımız? Ayinesi Cavit'tir kişinin, yolsuzluklara bakılmaz. Başka ne demişler? Binaenaleyh bana Cavit'ini söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim. Herkesin bir Cavit'i olmalı. Herkesi bir Cavit yapmazsam, namerdim."

Artık anlamaya başlamıştım. Bu babanın bazı şikayetleri vardı. Cavit'in yaptıklarından sorumlu tutuluyordu. Ve anladığım kadarıyla Cavit'siz kalmamak için, ülkedeki Cavit sayısını Kontr-Cavit, Anti- Cavit sayısından fazla yapmak çabası içindeydi.

III

"Sanki bankalar babalarımın malı. Hepsinin gözü var, Cavit'in aldığı birkaç kuruştta. Binaenaleyh sen aldın da biz alma mı dedik? Ne demiş atalarımız? Az veren candan, çok veren bankadan. Hiç kimse beceriksizliğine Cavit'i kılıf etmesin. Binaenaleyh herkes işine baksın."

Gerçekten bu müdafaa, Cavit'i ipten alırdı, ama dipten alır mıydı bilmiyorum. Ben eskiden de pek sevmediğim için Cavit adını, it-bit-git gibi kafiyeleri çağrıştırdığından, konuyu değiştirmek istedim.

"Elbette değiştireceğiz. Madem ki ben değiştim, herkes değişmeli, konular da değişmeli. Binaenaleyh değiştirme işine memurlardan başladık. Artık eskisi gibi, memur denince, akla masanın başında oturup, bugün git yarın gel diyen, ceketinin dirsekleri eskimiş insanlar gelmeyecek. Memur icabında sokakalara dökülecek, binaenaleyh caddelere çıkacak,

yürüyecektir. Hiç kimsenin otura otura romatizma olmasını istemeyiz. Memur dediğin insanlar gösterirse, yürümekle yolların aşınmadığını, bağıırıp çağırarakla hükümetin istifa etmediğini, binaenaleyh demokrasi budur işte. Biz koltuğa oturursak, ülkede demokrasi var demektir. Demokrasilerde ise Cavit'ler tükenmez."

Bir karikatür olsa: Sendikalı bir işçi, karşısındaki memur ve emeklilere sorsa: Siz hala babanızın takdir ettiği maaşı mı alıyorsunuz diye. Olmaz mı?

"Bak bu konuda haksızsın. Binaenaleyh sana arasına yazıyorsa emekliler, soruyorlarsa halimiz nicedir diye... De ki onlara: Baba sizi seviyor. Ne demiş atalarımız? Kasap sevdiği deriyi yerden yere çalarmış. Gerçi bir deri, bir kemik kalan emeklilerimizin kemik fazlalığı varsa da, biz yine de onları yerden yere çalmaktan geri durmayız. Binaenaleyh biz bunu onları sevdiğimiz için yaparız. Kimseye borcumuz yok. Binaenaleyh Cavit'in de yoktur."

112

Bana başka ne anlatabilirdi? Mesela halka dağıtılan yeşil kartları mı sorsam? Yoksa eşkıyaları mı sorsam?

"Sor, sor? Bizim veremeyecek hiçbir hesabımız yok.

Binaenaleyh defterleri Cavit tutuyor. Bir kere şunu iyi düşünmek gerekir. İnsanlarımızın hastane kapılarında yeşil kartlı ölmeleri mi iyi? Yeşil kartsız ölmeleri mi? Binaenaleyh herkese banka kartı veremeyiz ki! O zaman Cavit'in ne farkı kalır.

Eşkiya kurşununa gelince, onun da çaresi var. Çelik yelek...

Binaenaleyh Amerika'da çok varmış, bize satacaklar.

Alıp dağıtacağız, herkesi donatacağız çelik yeleklerle... Fakat o zaman, şunu deme sakın: Çelik yeleklilerin, başlarından ya da ayaklarından yedikleri kurşunlardan dolayı, ölmeye devam ettiklerini, binaenaleyh bu bizim kusurumuz değil, çelik pantolon, çelik maske üretmişti de Amerika biz almadık mı?"

Babanın bu fedakârlığı karşısında gerçekten duygulandım.

Adam daha ne yapsaydı yani? Giden bir kurşunu, insanın vücuduyla tutması çok tehlikelidir. Hele bir de çelik yelege filan yoksa. Bakın Cavit hiç böyle birşey yapıyor mu?

"Bütün bu dediklerimi yaz! Nasıl bir baba olduğumuzu öğrensinler. Babayız dediysek, binaenaleyh üstümüze abanın

demedik ki. Cavit iyi bir çocuk. Altta kalıp da canı mı çıksın? Binaenaleyh yaz bunları."

• > • • • .. * .:• z; ' •

113

BİZ ÇOCUKLARIMIZI SATARKEN

İcraat bu, görün işte!

Son ihtilalci teftişte.

Aksesuarı tamam, H

Elindedir bastonu.

Satmayalım da besleyelim mi

Veznindedir nitekim ses tonu.

- Baba biliyor musun, aşağıdaki yurttta çocuklar satılıyormuş?

Her akşam beni kapıda karşılayan ve duyduklarını bana aktaran küçük kızımın, daha ben içeri girmeden söylediği cümle buydu.

114

- Olmaz öyle şey güzelim. Bir yanlışlık vardır. Hiç çocuklar satılır mı? Üstelik biz dünyada ilk defa çocuk bayramı kutlayan bir milletiz.

Dedikoduyu daha önce de duymuştum. Her sabah önünden geçtiğim "Kimsesiz Çocuklar Yurdu"nda öyle bir şeyin olabileceğine bir türlü inanamıyordum. Başımızda milli birlik ve beraberliğimizi sağlamış bir devlet vardı çünkü.

Bu mahalleye geldiğimde, daha son ihtilale bir yıl vardı.

O günlerde de geçiyordum "Kimsesiz Çocuklar Yurdu"nun önünden. Sıvaları dökülmüş bir bina ve önünde belediye çöplüğünü andıran küçük bir bahçeydi gördüğüm. Bir de akşam sabah girip çıkan asık suratlı birkaç kişi. Görevliler olmalıydı herhalde.

Bazı günler çocuk ağlamaları, bizim yürüdüğümüz kaldırımlara kadar taşardı. Üzülürdüm, sabahın o erken saatinde, ciğerleri parçalanan çocuğun haline. Daha o yıllar büyük kızımın bebeklik yıllarıydı ve geceleri onun uyanmasına ayarlıydı bizim kulaklarımız. Ama o çocukların yanında anne ve babalan yok ki? Çocuk haykırışlarını başkaları da duyarlardı ve hep dua ederlerdi kurtulmaları için.

Bilmem, babasız büyüyen çocuklar mı verdi, devlete babalık sıfatını? İlk defa onlar mı dediler devlete "baba" diye.

Devlet ne kadar babaydı onlara? "Devlet, baba değildir"

diyen yöneticilerimizden sonra başladığına göre çocuk satışları, acaba diyorum; adi olaylar değil de bunlar, planlı yoketme hareketlerinin bir parçası mı?

Derken efendim son ihtilal olmuştu ve çok insanımız sevinmişti "Kurtulduk" diye. Kimsesiz çocuklar yurdunun çocukları da kurtulmuştu diye ne sevinmiştik o günler. Gayri duymuyorduk sabahları, çocuk ağlamalarını, o kaldırımları geçerken. Üstelik, ne hikmetse, bahçenin çöplüğünü de al-

mış götürmüştü belediyeciler. Ve görüyorduk, görevlilerin daha sık girip çıktığını binaya. Hatta diyordu ki bazıları: "Gördünüz mü? Yönetici diye ben bunlara derim. Nasıl soktular milleti hizaya? Geldikleri nasıl belli oldu ama..." Geldiğini belli etmek ya da geleceğini belli etmemek. O günlerin yöneticilik şiarı buydu. O günlerde bir duyduk ki, yöneticilerimiz, daha doğrusu kurtarıcılarımız denetlemişler "Kimsesiz Çocuklar Yurdu"nu. Geleceklerini belli etmeden gelivermişler bir gece yarısı ve hemen belli etmişler geldiklerini.

- Bunlar ne bunlar?

Bastonuyla işaret ederek sormuş tabii.

- Çocuk pislikleri efendim.

- Ben de görüyorum. Burada ne aradıklarını sordum.

- Çocuklar yapmıştır efendim.

- Bir de siz yapsaydınız. Bu koku, bu pislik çocukları rahatsız etmez mi?

- Kokuyu yok ediyoruz efendim. Bakanlık bol bol kokulu sprey parası gönderiyor. Hem rahatsız olsalar yapmazlar. Denetlemenin ardından, öyle bir temizlik başlamıştı ki sormayın. Sıvaları dökülen bina itina ile yeniden boyanmış, merdivenlerindeki mermerler iyice beyazlaştırılmıştı. Çimen ekilen bahçeye, birkaç da gül fidanı dikilmişti. Mahalleli de bir sevinç. "Gördünüz mü? Adamın bastonunun değdiği yer güllük oluyor." Ve halk arasında oradan oraya nakledilen rivayetler. Dokunduğu herşeyi altın yapan krala kadar (Midas mıydı) uzanan akrabalık hikayeleri...

Sonraki yıllarda her şey normal görünüyordu. Artık rahatsız olmuyorduk, "Kimsesiz Çocuklar Yurdu"nun önün-

116

den geçerken. Gülleri budayan bahçıvanı bile vardı. Niçin

hiç dikkat etmedim bilmem. "Kimsesiz Çocuklar Yurdu"nun önüne, bizim kaldırımların alışık olmadığı zengin arabaları ve yabancı plakalı arabalar park ediyordu durmadan. Yurda girip çıkan dımışkı suratlı beyleri, kürklü kürklü hanımları görünce, çocukların hamisi yardımseverler diye mi düşünmüştüm yoksa?

Küçük kızımın bana haberi verdiğinin ertesinde artık duymayan kalmamıştı çocukların satıldığını. Sanıyordum ki, duyan herkes, hayretle birbirinin gözüne bakacak, sonra hissedecekler yüzlerinin kıpkırmızı olduğunu. Ülkemizin, kimsesiz çocukları satabilecek bir ülke olmasında, kendilerinin de bir payları olduğunu düşünerek...

Hiç kimseden, olayı duyduklarında, bırakın beklediğim tepkiyi, biraz olsun tepki görmedim dersem, hiç de abartmış olmam. Satılan çocuklara mı yansam, duyarlılığını kaybetmiş halkıma mı? Bir duysanız olayı değerlendirmelerini, utancınız bastırır hayretinizi. Ve sonunda benim gibi, bir teselli sevinci de çıkarabilirsiniz kendinize. Hiç değilse onlar gibi düşünmüyorum diye.

- Ne var bunda? Çocukların geleceği kurtulur. Burada yaşasalar ne olacak sanki?

- Çok çok doğru. Daha Türkçe'yi konuşmadan, daha Türkiye'de doğduklarını ve yaşadıklarını bilmeden, Avrupalı olacaklar.

- Satılasalar ne olacak ki? Zaten devletin durumu belli.

- Ulan bu kimsesiz çocuklar çok şanslılar vallahi. Biz yıllardır AT kapılarında beklerken, onlar hemen giriverecekler.

- Alıcılar sıradan insanlar değilmiş. Çok zenginlermiş.

117

Bizimkiler haybeden mirasa da konacaklar.

Gözümü hükümete»doğru kaldırıyorum. Acaba onlar mı yapacak beni rahatlatacak açıklamayı. TV'nin haber bültenine kulak kabartıyorum.

"Son günlerde ortaya çıkan çocuk satışları üzerinde ciddi olarak duruyoruz. Çocuk satışlarının bizim zamanımızda ve bizim tarafımızdan ortaya çıkarılmasının, halkımızca unutulmamasını isteyerek, soruşturmayı çok yönlü sürdürüyoruz.

Dış ülkelerdeki görevlilerimiz araştırmalara başladılar bile. Satın alınan bu çocukların maması günü gününe alınıyor

mu? Altları temizleniyor mu? Sigortaları var mı? Hepsi araştırılmaktadır.

Şunu sevinerek ifade edebiliriz ki, AT'a giremeyeceğimizi sananlar aldanıyorlar. Daha şimdiden bir kısım vatandaşlarımız, hem de yaşça en küçük vatandaşlarımız bu işi başarmışlardır.

Artık Avrupa'nın bize ihtiyacı var. Avrupa bizsiz olamayacağını anlamış bulunuyor. Çocuklarımıza milyonlarla ifade edilen değer biçildiğine göre, varın itibarımızın nerelere geldiğini siz hesap edin, benim sevgili vatandaşlarım." Bazen boğulur gibi oluyorum. Boğazıma birşey düğümleniyor, içime hiç hava çekemiyorum. Böyle durumlarda en iyisi çıkıp dolaşmaktır. Yine öyle yaptım. Haberlerin ve açıklamaların devamını dinlemeden sokağa atacağım kendimi. Gazete bayinin önünden geçerken bir gazete alayım hele. Belki aradığım tepkiyi onlarda bulurum.

"Avrupa'ya satılan çocuklarımız çok rahat. Oynar beşiklere alışmakta zorluk çektiler ilk günler."

"Avrupa'ya satılan çocuklarımız, birinci oldu.

Her yıl yapılan çocuklararası güzellik yarışmalarında,
118

bu güne kadar hiç temsil edilmemiştik.

Son yarışmada, sattığımız çocuklardan birisi jüri özel ödülü aldığı için kiliseye bağışlandı.

Avrupalılar çevirdikleri filmlerin savaş sahnelerinde bizim çocukları kullanacaklar. Ne de olsa savaşçı bir milletin çocukları diyorlar çocuklarımız için."

Daha okumaya devam edeyim mi? Meğer ne kadar sabırlıymışım.

"Çocuklarını satmak isteyen aileler açıkpazar kurulmasını istiyorlar.

"Hükümete yakın çevreler, analı-babalı çocukların da satışını kolaylaştırıcı kanun hazırlıyorlar."

"Çocuklarını elinden tutup getiren bir baba: Ben zaten bunları bu günler için yetiştirmiştım dedi"

Vakit gecenin hangi saati oldu? Artık eve dönmeliyim.

Yolumun üzerinde "Kimsesiz Çocuklar Yurdu". Oradan nasıl geçeceğim bilemem? Biraz tükürsem mi?

Biliyorum, bu günler de geçecek, sattığımız çocuklar büyüyecek. Satmadıklarımız da. Herhalde birbirlerine söyleyecek birşeyler bulacaklardır. O günleri görmek isterim.

Şimdi bir korku var içimde. Yüreğime çöreklenen bu korku, İnşallah başına gelmez sattığımız çocukların. Yazmasın o günlerde bir gazete şöyle bir haberi: sv
"Yıllar önce satın aldığı çocuk, hayatını kurtardı. "
Doktorların artık yaşamaz dedikleri seksenlik ihtiyar, satın aldığı çocuğun kalbiyle tekrar hayata döndü.
Herkes, sahibine kalbini veren fedakâr delikanlıyı konuşuyor, ona hayranlık duyuyor."

119

1

KUVEYT GİTTİ NİTEKİM

Özal köşkte, Akbulut konutta,
Evren konuşuyor
bir 30 Ağustos'ta...

Dünyada neler oluyor? Bu soru bana sorulduğu vakit, önce şöyle bir bakarım. Diyeceksiniz ki, şöyle bir bakmakla ne görülür? Bakmaktan bakmaya fark vardır aziz Bakırköylüler. Onun için ben diyorum ki: Şöyle durun, bir kere de ben bakayım. Vakti zamanında neler gördüğümüzü hala unutmadınız değil mi? Tedbirlerimizin kalıcılığından, iz bırakmasından nitekim. İnkâr edenin gözüne dizine dursun.

Sanmayın ki, ben burada her gün bahçecilikle uğraşıyorum. Öyle bir şey yaptığım yok aziz Bahçekapılılar. Dediler ki bir gün: Sen gayri emekli oldun, almaya alışkın olduğundan, zoruna gidebilir. Onun için biz sana bahçeci mükafatı vereceğiz. İcabında sen çok güzel bahçecilik yapıyormuşsun. Hem teselli için, hem de gazetelerin yazması için.. Sonra getirip verdiler nitekim. Vermesine verdiler de, gazeteler nasıl yazdı? Güya ben, ağaçları öyle dikmişim ki burda, üç tanesi tepede birleşiyormuş. Akıllarısıra, sehpa demek istiyorlar. Sallandın sallandın verecektmişim. Alışkın mışız ya nitekim.

120

Arayıp soranımız yok aziz Bolulular. Kurt kocayınca, tilkinin oyuncağı olur derler ya, aynen öyle oldu nitekim. Kurup donattığımız kurtlar sofrasının artıklarını verdiğimiz tilkiler, şimdi bakmıyorlar bile. O vakitler elimi çok öptüğü vakayı adiyeden şeyler idi. Nerden bilelim böyle olacağını

aziz Gelibolulular. Haddizatında suç bizim. Niçin ona bağışlarsın bütün kayaların başını? Tapusunu üstüne çıkar, olsun bitsin nitekim. Sakın ola ki aziz Safranbolulular, siz siz olun, onların sözüne kulak asmayın. Diyormuş ki: O şimdi müdafaanamesini yazıyor. Hatırı mı var ki, hatırası olsun. Oturup buna mı cevap vereyim, yoksa bahçedeki sehbaları mı tıraş edeyim? Siz olsanız hangisini yapardınız aziz Tirebolulular? Söyleyin ki, ben de onu yapayım nitekim.

Kimin yanında kimin hatırının çok olduğunu, sizler daha iyi bilirsiniz aziz Hayrabolulular. Bir-iki kere Amerikan başkanıyla telefon görüşmesi yaptı diye, kendini dünyanın ulularından sayıyor. Hiç öyle şey olur mu aziz Uluborlulular?

Hem ne malum telefonun öteki ucundakinin Amerikan Başkanı olduğu. Birisi işletiyor olamaz mı yani? Bunun örnekleri tarihte çok görülmüştür. Vaktiyle bizi bile işletmişlerdi. Bir tabur adam toplamışlar, bunlar muhakkak suçludur, tam idamlık filan dediler.

Sonraneoldu?

Adamların hepsi beraat etti. Şimdi ben ne yapayım böyle beraat edecek adamları. Karadenizli bile uyanık, telefonu kaldırdığında soruyor: "Alo! Telefonun öbür ucunda kim var?" Aynen böyle soruyor ki, işletilmesin nitekim.

Kenara çekilip oturuyoruz diye, bahçede sehpa yetiştiriyoruz diye, dünyada neler olduğunu bilmiyoruz mu sanıyorlar? Şöyle doğrulup baktığımızda, biz de görüyoruz aziz ve

121

Şereflikoçhisarlılar. Bir kere öğünmeleri boşuna. Neymiş efendim? Boru hattını hemen kapatmışlar. Dolayısıyla Amerika'nın gözüne girmişler. Külliye yalan. Nitekim öteki boru hattını Saddam daha önce kapatmıştı. Öyleyse Saddam daha çok göze girdi. Bunlara kim inanır aziz Şebinkarahisarlılar? Bir kere, bir gün önceden Amerikan televizyonunun haberlerinde boru hattını kapattığımız söylenmeliydi. Nitekim bizim zamanımızda öyle oldu. Adamlar bir gün önce dünyaya ilan etmişlerdi: Bizimkiler ihtilal yaptı diye. Biz öğündük mü? Elin oğlu şimdi nelerle avunuyor görüyorsunuz. Gazetelere bakıyorum, yani arasına sehpaları sulamaktan yorulunca bakıyorum. Herhalde yazacak birşeyleri olmadığından, ülkemizin itibarı arttı diye yazıyorlar nitekim. Onun

hemen yanında da dolar sürekli değer kaybediyor diye yazıyorlar. Şimdi size soruyorum aziz Őarkikaraaęaçlılar! Bunun böyle olduğu herkese malum değil mi? Bir kere doların değer kaybetmesi zaten buradan belli. Bunlar bizim gazeteleri okumadığımızı, sadece otomobil kuponunu kestiğimizi sanıyorlar nitekim. Paranın değeri olmayınca alacağın şeyin değeri olur. Yani fiyatı artar. Sakın ola ki, siz ucuza satmayın aziz Borlular. Sonra pişman olup da, almaya kalktığımız vakit, "Geçti Bor'un pazarı, sür eşęi Niğde'ye" derler. Öyle değil mi aziz Niğdeliler.

Bakın size birşey daha söyleyeyim. Diyorlar ki: Körfez'de kriz var. Haddizatında Körfez'de kriz yok. Körfez'dekiler kusura bakmasın ama, biraz keriz yerine konuyor aziz Kerüzlüler. (eski adı Karpuzlu idi.) Şimdi bu nasıl oluyor da böyle oluyor? Birkaç tane sebebi var elbette. Birincisi, Saddam'ın elindeki silahları nerede kullanacağı mevzuu bahis idi. Adam elbette bir yerleri işgal edecek. Ona dediler ki: Amerika'nın Alabama eyaletini işgal edemezsin,

122

en iyisi Kuveyt'i işgal et. Kolay olur, zaten Küvet gibi yer. Bu durumda Amerika ne yapacak? Hem Kuveyt'in paralarına el koyacak, hem de Arabistan'a yerleşecek. Aynen böyle olmadı mı aziz Küreliler? Nitekim benim kulağıma kadar gelmişti. Amerikan bankacılarının, başkanı sıkıştırdıkları. Diyorlarmış ki: Bankalarımızda para kalmadı, Kuveytliler çekmeye kalkarsa ayıp olur. Gördünüz mü aziz Çekmeceliler? Durum böyle nitekim. Küçük küçük şehirleri il yapacağım diye dolaşacağına, gelsin ona da anlatayım bunları. Koyunun olmadığı yerde, keçiye Abdurrahman Çelebi derlermiş. Öyle değil mi aziz Keçiborlulular? Şimdi ben bunu niye böyle söyledim? Mutlaka bir hikmeti vardır nitekim. Surdan aklıma geldi: Adamın bir başbakanı var. Onun da bir çok fıkrası varmış. Duyduğumda ben de güldüm. Yanımdakiler hemen kaçtılar tabii. Güldüğüne göre, yine birşey yapacak sanmışlar. Sonra onlara da anlattım o fıkrayı. Bayağı güzel bir fıkra. Bir gün ona demişler ki: Saddam Kuveyt'i işgal etti. Ya öyle mi demiş. Peki biz nerde yıkanacağız? O vakit anlatmışlar. Kuveyt'in küvet olmadığını? İyi ama demiş yine. Kuveyt küvet değilse, küvet nerde? Ben bunun hesabını sorarım. İşte gördünüz aziz Kuveytliler. Durum böyle

nitekim.

Şunu da söylemeden geçemeyeceğim aziz Ecemişliler. Geçen gün gördünüz Köşk'ün içine milleti doldurmuş, el öptürüyor. Kapıya da yazmış mı bilmem! Duhuliye bilmem kaç liradır diye. Bu durum hiç ciddiyetle bağdaşır mı aziz Cideliler?

Düğün değil, bayram değil. Eğer bir kutlama yapacaksan, on-oniki gün daha sabret. O gün kutla. Sen kutladın da biz mani mi olduk. Önündeki bütün engellerin kaldırıldığı o tarihi nasıl unutursun. Vefa diye birşey var, değil mi aziz Vefalılar. Şimdi ben de kalksam, benim mükafat almış bahçemi

123

gezmek serbesttir desem, hiç olur mu? Kim gelecek o vakit? Sen istediğin kadar duhuliye ücretinde indirim yap. Sonra indiriverirler adamı. Nitekim hep öyle olmadı mı? Sanıyorlar ki, biz burada karanlıkta yaşıyoruz. Hiç de öyle değil sevgili Aydınlılar. Biz de biliyoruz Aydın'ın Fener'e altı çektiğini. Beşinci yıl dönümü kutlama konuşmalarında söylemiştim. Fenere altı çekmezse, ben ne yapayım böyle Aydın'ı diye. Nitekim gelip bana soruyorlar: Altı çekilen Fener nereye oturacak? Böyle sorulara ben cevap vereceğim de, peki onlar ne yapacaklar? Yani icraat olarak. Üniversitelerden başörtülülere kovmaktan, sokaklardaki sakallıları toplamaktan başka. Bunu zaten biz de yapıyorduk nitekim. Neyse lafı uzatmayalım aziz Laleliler. Ayın onundan sonra ki öbür gününde, bahçemde kutlama yapacağım. Onu da beklerim. Söyleyin gelsin, elimi öpsün nitekim...

124

ORGÜTE GEL

VATANDAŞ ÖRGÜTE

İhtilal, demokratik örgütleri kapatınca,
yeni tip örgütlenmeler oluşur
toplumda.

Bindiğim taksinin şoförünün tedirginliğini anlamak için, onu uzun uzun incelemeye gerek yoktu. Arka koltukta otururken, önündeki trafiğin akışını izlemekten ziyade, dikiz aynasından sürekli baktığımı, gözlediğini görünce dayanamadım, sordum:

- Benim anlayamadığım bir şey mi var? Hep beni izliyorsun.

Halbuki şerit değiştirsen, daha hızlı gidebiliriz.

- Kusura bakma ağbi! Can güvenliğimiz meselesi. Belki biliyorsundur, gerçi hepsini gazeteler yazmıyor ama, bazı arkadaşlarımız müşteri tarafından..

- Anladım fakat bu tedirginlikle çalışmak zor değil mi? Hem o kadar büyütme o olayları, ülkenin bu işlerine bakan güvenlik güçleri var.

- Onların yapabilecekleri sınırlı değil mi? Bahçelievler'in neresine gidiyorduk ağbi?

Nereye gittiğimizin ötesinde başka soruların da olacak mı dedim. Bakışlarında, arabasında bir ses alıcısının olduğu-

nu anlamış olmamın huzursuzluğunu gördüm. Suskunluğumuzu yine o bozdu.

- Bizim mahallede bir kız kaçırılmış. Aramalar, taramalar, kız ortada yok. Bir hafta sonra bir sabah evlerinin önüne getirilip bırakılıyor. Hemen doktora gitmeler filan derken, kızın bir böbreğinin alınmış olduğu anlaşılıyor. Kim nerede, nasıl yaptı bilen yok. Hem bulunsa ne olur ki, kızın vücudu yarım olmuş bir kere.

Taksicinin anlattığı bu olay, hiç garibime gitmiyor ve ona cevap vermiyorum. Ses alıcısının hâlâ açık olmasından mı rahatsızlığım?

Neyse ki fazla sürmedi de yolumuz, kurtuldum tedirgin taksi şoföründen. Buluşacağım arkadaşını inşa halindeki caminin şadırvanının orada beklerken, örgütçülüğü polisten öğrendiğini anlatan genci düşünebilirim.

Onu bir kere ortaokulda okuduğu yıl görmüştüm. O yıllar, son ihtilalden öüceki yıllardı. Biz üniversiteyi bitirirken, o liseyi bitirmiş ve gelip dayandığı üniversite kapısından alıp götürülmüş ihtilal günlerinde, örgüt mensubu olmakla suçlanarak.

- O güne kadar örgüt nedir, nasıl birşeydir, içinde kimler olur bilmiyordum. Sokak aralarındaki boşluklarda top oynadığım arkadaşlarım vardı. Onlarla olunca örgüt mü oluşturunuyorduk, bilmiyorum.

Sözlerine böyle başlamıştı. Gayet rahat anlatıyordu, belki de çocukluğundaki bir tanıdığı olmamdan ve tanıştığımız ortamın ona güven vermesinden...

- Polis boyuna soruyor: Hangi örgüttensin? Yok öyle

birşey demek ne fayda. Onlar anlatıyorlar herşeyi. Hangi örgüte ne zaman ve kimlerin vasıtasıyla girdiğimi, onların da hepsinin yakalandığını, itiraf ettiklerini.. Sordukları isimleri

126

tanıyordum fakat, onların örgütçü olduklarını bilmiyordum. Bir tanesi oto tamircisinde çalışıyordu. Polislerin dediğine göre, kimin ne marka arabası var, tesbit edip örgüte bildiriyoymuş. Ne yapacaklarsa plaka numaralarını.

- Peki sen nasıl öğrendin örgütçülüğü?

- Polislerden, sorgulama sırasında dedim ya. Onlar benim neler yaptığımı bir söylüyorlardı ki, ben bile inanıyordum anlattıklarına. Bayramlarda mantar tabancası patlatmıştım ama, karşı örgüt mekanlarına bomba koyduğumu, onları minibüse binerken durakta taradığımı hiç bilmezdim.

Bir zamanlar küçük bir çocuk olarak gördüğüm o gencin söylediklerinden çok, artık yaşamayı umursamazlığına, her şeyi yapabilme rahatlığına, hiç yakalanmak istememesine rağmen, her an ölebileceğim kabul etmesine şaşırıyordum.

- İlk işim bir senet tahsiliydi. Borçlunun evine gittim.

Daha o zaman tabancam filan yok ama, ceketimin altında bir kabarıklık seziliyor. Çaldım adamın kapısını. Biraz gerj durarak, kapıya çıkınca sordum. Oldukça iri yapılı biriydi! Filan sen misin dedim. Evet dedi. Filana borcunu niçin ödemiyorsun dedim. Ödemezsem ne olur diye cevap verirken bana, kapıya bir küçük kız çocuğu da gelmesin mi? Adamın paçasına tutarak baba diye çekiştiriyordu. Gayri ihtiyarı, ne mi olur?

Bu baba sesini bir daha duyamayabilirsin dedim. Sorgulamalardan öğrenmişim, insanları zayıf noktalarından vurmak gerektiğini.

Ertesi gün borcun ödendiğini duyunca gittim aldım

komisyonumu. Sen altı ayda kazanamazsın bu parayı.

Oyle bir para kazanmak gibi bir tutkum olmadığını anlatmak için çok geç olmuştu. Çünkü o, kendisine çizdiği yolda, sağa sola bakmadan ilerliyordu.

- Gelip buldular beni. Dediler ki bir hastamız var ^ acele kan lazım. Kravatlı kravatlı adamlardı. Hemen gelin diye-

127

rek, Topkapı'daki işsizler kahvesine daldık birlikte. Orada oturan üç kişiyi sen, sen gel diyerek dışarı çağırdım. Kararlılığım ve havam hemen dışarı çıkardı onları; yanımda da iki

kravatlı adam var tabii. Onlara dedim ki, bizi zor kullandırmadan dediklerimizi yaparsanız, sizi memnun ederiz. Bilirsiniz ki devletin ödemesi geniştir.

- Yani devlet adına mı çalıştığımı söyledin?

- Yok canım! Devlet sizi memnun eder dedim. İster memnun etsin, ister etmesin, bana ne? Adamlar işsiz, yalnız yaşadıkları İstanbul'da başka çareleri mi var? Yanımdakilere, yani kan arayan kravatlılara dönüp diyorum, Sağlık bakanının üç kere hastamızı sorduğunu, İstanbul valisinin sürekli başhekimden bilgi aldığını.. Kravatlıların yüzü kıpkırmızı. Yutkunup duruyorlar. Kanımı almak için çağırdığım üç kişiden birinin omuzuna koyuyorum elimi. Sizi özellikle seçtim. Daha önce geçmişinizi dosyalardan okumuş, resimlerinizi görmüştüm diyorum. Bir tanesi atılıyor hemen, bizim hiç bir suçumuz yoktur, devlette çalışabiliriz diyor.

- Adamların kanını aldınız tabii.

- Sadece ikisinin kanı uydu. Biraz fenalaştılar ama hemen götürüp bir otele yerleştirdim üçünü de. Bir haftalık otel ücretleri ve biraz harçlık onlara, kravatlılardan aldığım paranın beşte biri filandı. Bir hafta otelden çıkmayın, ben gelip sizi alacağım diyerek gittim. Herhalde o bir haftanın sonunda yine o kahveye dönmüşlerdir.

- Peki bu anlattıkların pek örgüt işi değil, sen yalnız yapıyorsun her şeyi.

Soruma cevabı hazırды. Hep olduğu gibi, şaşırma sırası yine bende.

- Olur mu ağbi? Bu işleri yalnız adamlara yaptırırlar

128

mı? Taş taşa bağlı. İşe çıkmadan önce haber verdim irtibat santralımıza. Şöyle bir iş var, şöyle şöyle yapacağım dedim. Yani işin aksadığı bir noktada, hemen yardıma gelecekler, bir yanlış anlama olmuş filan denilerek ve biraz da masraf yapılarak ben kurtarılacağım. Sonra iş bitince yine veriyoruz raporu. Şu kadar aldım, şu kadar masraf ettim, şu kadar var yanımda diyorum. Kalanın yarısı benim hakkımdır. Yansı da örgütümüzün kasasına.

- Hep böyle işler mi yaparsınız? Yani tek tek.

- Hayır, hayır! İcabında on otomobille gittiğimiz işler oluyor. O kadar şık giyiniyoruz ki, birinin yaklaşıp siz kimsiniz demesi, nereye gittiğimizi sorması haddine mi? Senin

bir işin var mı ağbi? Söyle hemen göreyim. Seni sevdiğimi bilirsin. Fakat sen hep kendi bildiğini yazıyorsun? Birazcık adamların istediği gibi yazmayı kabul etsen, seni en büyük gazetelere sokmamız iş bile değil bizim için. Ah! Birazcık yukarıdakilerin istediği gibi yazsan.. Yazanlara baksana, ne kaybediyorlar?

Onu gönderirken, sizin için iş olmayan benim için hiç olmaz demedim. Yalnız sevindim, beni biraz tanmasına, vücudumun hiç bir yerinde kurma kolu olmadığını bilmesine.

Anlattıkları bu kadar değildi elbet. Fakat benim bu kadarını yazmam, yeter galiba. Yaşadığımız günlerin nasıl günler olduğunu anlamak için ve örgütlenen bir ülkede olduğumuzu bilmek için. Hem beklediğim arkadaş da geldi.

Onunla başka şeyler konuşacağım.

- Küçük Amerika olmak kolay değil.

Arkadaşım ne dediğimi anlamıyor, soruyor: ,,,

- Ne dedin? Anlamadım ağbi!

- Hiç diyorum. Küçük Amerika olmak kolay değil.

129

O KADAR SEY KALDIRDIK,
BARİ BİR ÖDÜL KOYALIM

"Bizi çağırdı bir gün. Dedi ki:
Bir ödül koydum. Biz de dedik
ki: Senin olsun. Hattizatmda ben
de almak istiyorum bu ödülde.
Fakat siz bir araştırın bakalım,
benden başka bu ödüle layık
kimse var mı? Ben sonra alayım
nitekim, diye cevap verince..."

ilk ihtilalin paşalarından

S.U.'ın

;•• v • ,l ,• Mustafa Ağbi'ye

..-..• anlattıklarından...

Son ihtilalin yaşanılan bir günü.

Son ihtilalin en başı, yanında ihtilal arkadaşları.. Karşılarında rükû halinde bekleyenler: Üniversitelerden proflar, iki ellerinde fahri doktorluk, fahri profluk belgeleri, çam sakızı cinsinden.

Sanayici, tüccar, işadamı sıfatını taşıyanların da elleri

boş değil. Her ne kadar boyunları bükük beklemedelerse de alınacak kredi yüzdelерinin başış çekleri, kurulacak kıyı otellerinin kral daire anahtarları, bahçeli villalardan en çok boğaz görenin tapusu, az veren candan hesabına yazılmış çoktan.

İkinci bir kere Meclis yüzünü görmemiş parlamenter eskileri ellerini "kabul" oyu verir gibi hep yukarda tutarlarken, yıllar önce ihtilale teşebbüs ettikleri halde başarısız kalan artık ihtilalcilerin aklındaki soru şu idi: " Bize ne düşecek?" Saygı duruşundan sonra, son ihtilalin en başı konuştu: - O kadar çok şey kaldırdık ki yerine ne koyalım? Sizleri buraya benim aklıma takılan bu soruya cevap veresiniz diye topladım. Korkmanıza gerek yok nitekim. Asmayıp da besleyelim mi kaidesi size uygulanmaz! Şimdi söyleyin bana, ne koyalım?

Proflar, prof maaşlarının her ay iki yüzle çarpılması için kanun koymayı teklif ettiler. Sanayici, tüccar, işadamı sıfatını taşıyanlar, kendilerine birer banka verilmesinin yanında, en az beşbin halk sıfatı taşıyan kişinin burunlarına halka geçirilmeden ömür boyu ücret talep etmeksizin her birine bağlanmasını teklif ettiler.

Meclis'e ikinci kere girmek sevdası kursaklarında kalanlarla, başarısız ihtilalin artıkları, her ne kadar gönüllerinden açılacak bir meclisin daimi üyesi sıfatını geçiriyor olsalar da, sizin sağlığınıza isteriz efendim kelimelerinden başka birşey diyemediler.

Bir kere daha yapılan saygı duruşundan sonra, son ihtilalin en başı konuştu yine.

- Kaldırdıklarımızın yerine bir ödül koyalım.

- Adını ne koyalım?

- Ülkemizde olmayan birşey olsun.

- Halkın bilmediği birşey olsun.

- Ele geçirilemeyen birşey olsun.

- Uğruna çok kan döktüğümüz birşey olsun.

- Her bir şeylerin onun adına yapıldığı birşey olsun.

Birinci haftanın sonunda, darağaçları tekrar toplanmak üzere kurulurken, onlar da toplandılar kalkmak için. İhtilalcilerin

koyacakları şeyin adını bulmuşlardı.

- Barış ödülü koyalım.

Hep olduğu gibi ilk itiraz, son ihtilalin en başından geldi yine.

- İyi ama bu biraz küçük oldu. İlaveler yapalım, koyacağımız şey büyük olsun nitekim.

- Ülkemizde çok olan birşey olsun.

- Halkın ezberlediği birşey olsun.

- Elini salladığında ellisine değen birşey olsun.

- Uğruna çok kan döktüğümüz birşey olsun.

- Her bir şeylerin onun adına yapıldığı birşey olsun.

İkinci haftanın sonunda darağaçları tekrar kurulmak üzere toplanırken, onlar da toplandılar kalkmak için. Konacak şeye, yani ödüle gerekli ilave yapılmıştı.

Bir kere daha saygı duruşu yaptılar ve son ihtilalin en başının ağzına baktılar.

- Şimdi gidin! Bu ödülü kime verelim, kim layıktır en fazla. Bana isim getirin nitekim.

132

BÜTÜN ÖDÜLLER SENİN OLSUN!

İlaveli barış ödülünün kime verileceğini tespit etmeye aday proflar, sanayici-işadamı tüccarlar, ikinci kere seçilememişler, artık ihtilalciler ilk toplantılarını bir Avrupa kentinde yaptılar. İkinci toplantılarını bir başka Avrupa kentinde, üçüncü toplantılarını bir başka Avrupa kentinde, dördüncü, beşinci, altıncı toplantılarını daha bir başka Avrupa kentinde derken, karar aşamasına geldiler nihayet.

- O kadar çok şeyi kaldıran o.

- Kaldırdıklarımın yerine bu ödülü koyan o.

- Ödülü alacak olan o.

İlaveli barış ödülünün kime verileceğini tesbit eden o malum şahıslar, gittiler, son ihtilalin en başının karşısına.

Dediler ki:

- En büyük sensin! Senden başka büyük yok! Bu kıyağımızı da unutma!

Ajanslar ülkenin bir yerlerinden akan kan haberlerini geçerlerken, kan beynine sıçradı son ihtilalin en başının.

- Ben sizi, benim büyüklüğümü tartışım diye mi besliyorum.

Ben bu ödülü zaten alacağım. Fakat şimdi değil nitekim.

Neden dersenez, hele bir başkalarına verin ki, daha bir

kıymetlensin. Haydi şimdi gidin.
ÖDÜL İSTEYEN SİRAYA GİRSİN

(Birinci ödül verme sahnesi)

- Ödülü Luns'a verelim ...•••<
- L u n s k i m ? ' . • • > • , . ' , • • • / ;
- NATO'nun sekreteri. "*"

133

- Canım bir sekretere vererek daha baştan ayağa düşürmeyelim işi. Bizim ihtilalciye kadar bekleyelim.
- Evet, evet! Ayağa düşürme işini sonraya bırakalım.
- Doğru doğru, fakat sekretere olmaz. NATO'nun kendisine verelim.

Sonunda NATO'yu yerinde bulamadıkları için, ödülü sekreterine verdiler mecburen.

(İkinci ödül verme sahnesi)

- Ödülü imparatora verelim.
- Ne imparatoru bu? Hayali ihracat imparatoru mu?
- Hayır hayır! Japon imparatoru.
- Hayret! Niye demokrasiye geçmedi ki Japonlar? Hem sonra başlarında imparator varken, nasıl kalkındılar?
- Bize ne canım! Kim ne yaparsa yapsın. Herkes bizim gibi demokrasi aşığı mı?
- Doğru, doğru! Bakarsınız Japonlar, imparatorlarına karşı ayaklanırlar, bizden ödül aldığını bir farkedelerse. Gittiklerinde, getirin şuraya koyun demiş imparator hazretleri.

(Üçüncü ödül verme sahnesi ne zaman oldu?)

Artık işimiz kolaylaştı.

-Neden?

- Bizimkine de verdik ya Ödülü, gayri bundan sonra kime verelim diye ince eleyip sık dokumaya gerek yok.
- Doğru, doğru! Gayri kime versek koşa koşa alır. Madem ki o aldı, ben de isterim der.

134

EY GÖZLERİ ELA, MANDELA!

ÖDÜLÜMÜZÜ AL,

HANGİ BASA ÇALARSA ÇAL!

- Duydunuz mu? Mandela'ya ödül vermişiz!
- Mandela'da kim? Hangi dizide oynuyor?

- Ne dizisi canım! Adam Güney Afrikalı. Hani şu hapisteki adam.

- Tamam anladım? İyi olmuş tabii. Adamı hapisteyken ziyaret edememiştik değil mi?

- Çıkmasını bekledik ayol!

- Duydunuz mu? Mandela'ya ödül vermişiz.

- Çok iyi olmuş. Adamın hiçbir şeyi yokmuş.

- Biz de olmasak, ödülü bile olmayacak.

- Avrupa, Avrupa duy sesimizi! •

DERİSİ KARA, MANDELA! YEMİYOR,
BİZİMKİNE BİLE VERİLMİŞ ÖDÜLÜ İSTEMİY@fe!

- Ona ödül verende kabahat.

- Haline bakmaz, bizim ödülü reddeder. > . ; •-

•;" - Zenci değil mi? Boşuna mı copluyor bunları, Amerikalı polisler? '

- Ödülümüzde ne varmış ayol! Onu ne Egesel'ler, tab Gürsel'ler istemişti de...

- Sen kim oluyorsun ki diyelim.

- Mandela, Mandela! Sende ödül varsa bize yolla!

135

Ödülü reddeden Mandela'ya karşı,

"birlik ve beraberliğe en muhtaç

bir günde" olduklarını keşfeden

basın, toplu hücumu geçeri

Afrika'nın en güneyine doğru.

İşte gazetecilerin en "kulak çekici"

sinin dayılanması..

AHMET WIRWIR DİYOR Kİ:

GÜNEY AFRİKALI MANDELA! BANA BAK

KARDEŞİM! O KADAR KASILMA! DAHA DÜN

HAPİSTEN ÇIKTIĞINI BİLİYORUZ. KİMBİLİR NELER

YAPMIŞTIN Kİ İÇERİ GİRDİN? ÖDÜL ALMAK CİDDİ

BİR İŞTİR. İYİCE DÜŞÜN! YOKSA BEN ADAMI BİR

MANDALLARSAM...

Güney Afrika mahallesinin zenciler sokağında oturan

Mandela! Şimdi beni iyi dinle! Ahmet Wirwir konuşurken

herkes susar. Senin haberin var mı? Hava nasıl oralarda?

Duyduğuma göre evin de yakınmış hapis haneye.

Nitekim kulağıma geldi. Bizim ödülü reddetmişsin. Sana

mı kaldı? Veren bir yüzü, vermeyenin iki yüzü kara demişler. Ne yani, sana ödül vermeseydik de senin gibi kara mı olsaydık. Sen kimseye vermediğin için herhalde böyle oldun. Taksitle teflon tencere filan aldın mı bilmiyorum. Eğer almışsan ve taksitlerini zamanında ödemiyorsan, elimden çekeceğin var, haberin olsun. Sana gönül verende kabahat. Pardon ödül verende diyecektim. Fazla ödül göz çıkarır mı? Biz ki Eurovision ödülü alacağız diye kaç yıldır, ne taklalar atıyoruz, haberin var mı? Ayağına gelen ödülü almayan iflah olmaz! Bunu böyle bil aslanım. Yoksa ben adamı bir mandallarsam...

136

BİR DOKTOR OLARAK

Yani şimdi ben bir doktor olarak, bulunduğum bu yere tepeden inmedim; en tabandan geldim, bileğimin hakkıyla, mücadele vere vere geldim. Bileğimin hakkıyla dedim, sen anla ki, onu bunu korkutarak değil, ona buna herkese umut dağıtarak. Lakin bu millet nankör. Duyuyorum hep arkamdan konuşuyorlar. Gerçi umurumda değil ama, insan yine de ister ki, takdir etsinler, teşekkür etsinler. Fakat nerde, bu millette o şükran duygusu? Devlet bana emek vermiş, para harcamış, beni doktor olmam için okutmuş. Buna karşılık ben ne yapacağım? Halkıma hizmet edeceğim değil mi? İşte şimdiye kadar yapmaya çalıştığım bu. Gece demedim, gündüz demedim, şehir demedim, köy demedim hep koşturdum. Sonra ne gördük? Arkamdan konuşan bir sürü insan. Dedim ya bu millet nankör diye.

Daha okulu bitirdiğimde, arkadaşlarım başlamıştı arkamdan konuşmaya. Söyledikleri de ne, biliyor musun? Hocaları korkutarak geçmişim sınıfları. Hani o devir, biraz anarşi biraz muhbirlik devri ya. Üstelik söylentilerine, bir

137

dayanak da buluyorlar. Mesela hocanın birini takip etmişim, cuma günü fakülteye uzak bir camiye gittiğinde, bende gitmiş

hemen yanına oturmuşum. Camiden çıktıktan sonra da demişim ki: "Hocam! İnşallah bizi kimse görmemiştir. Yoksa irtica yanlısı diye suçlanmak için koz veriyoruz ellerine. Siz YÖK'ün hışmına uğrarken, beni de okuldan atarlar." Ciddiyete bak! Ha gizli örgüt kurup, açık açık cinayetler işlemişsin, ha irtica yanlısı diye suçlanmışsın, ne farkeder? Sonra bir başkasının da evini tesbit etmişim. Bütün hocalar cumaya gitmez ya. Yanımda amele kılıklı ve bıyıklı birkaç kişiyle, tesadüfen hocanın evinin önünde karşılaşmışız. Ona da demişim ki: "Ah hocam! Burada mı oturuyorsunuz? Allah ömür versin hep burada oturun." Sen de anladın ya. Güya kinayeli konuşmuşum. Yahu olacak şey mi? Ben ne anlam edebiyattan? Fakat sen gel arkadaşlara anlat. Hep böyle konuşmuşlar arkamdan. Sonra biliyorsunuz ben doktorum, insan kıymeti bilirim. Lakin kime anlatacaksın? Bu millet nankör.

İlk görev aldığım kasabada, az daha öldürüyorlardı beni. Bu millet nankör derken, abarttığımı sanma. Devletin bana yaptığı onca masraf, neredeyse birkaç kurşun deliğine bedel olacaktı. Neyse ki şansım varmış da, benim yerime, yanımda çalışan delikanlıyı öldürdüler? Yani ülkenin bir doktoru eksilmesin diye bir başkası tesadüfen canını verdi. Gerçi ben de onun ailesi için elimden gelen herşeyi yaptım. Olay şu: Bir kız getirdiler bir gün. Rapor vermemi istiyorlar: Bakire mi, değil mi? Kendi kendime kahrettim içimden. Bu millet adam olmaz. Böyle sorunlarını yüzyıllar önce çözmüş olan Avrupa'dan ne kadar geriyiz diye.

Yani ben onlara yardımcı olacağım. Vereceğim raporla, toplumun çağdışı kurumlarından bakireliğin yaşaması için destek vereceğim. Hiç olur mu bu? Bir aydın oarak, insanla-

138
nn sağlıklarının da ötesinde, gerilikleriyle de mücadele etmem gerekmiyor mu? Üstelik o sıralar, büyük şehirlerimizde kadınlar, bakirelik kaldırılmsı filan diye yürüyorlardı. Ben de tuttum hiç bakmadan, bakiredir diye rapor verdim. Genelde hep öyle ya. Aradan birkaç ay geçmişti ki, bir gün muayenehaneme geç gittim. Daha doğrusu, yanımda çalışan delikanlıya geç geleceğimi telefonla söyledim. O da tutmuş benim önlüğümü giymiş, benim döner koltuğa oturmuş, kendi kendine dahili tatmin yapıyor. Çocukcağızın içinde

varmış doktor olmak. Bizimki koltukta dönüp dururken, birden açılan kapıdan, üzerine kurşun yağmaya başlamasın mı? Katiller, yani kızın kardeşleri, delikanlı koltukda dönüp durduğu için pek farkedememişler. Beyaz önlüğü de var çünkü. Sonra ise, iş işten geçmiş tabii. Mesele benim verdiğim bakire raporuymuş. Kızın karnı şişmeye başlayınca raporumun geçerlilik hükmü ortadan kalktığından yani. Meğer ben, bakire değildir diye rapor verseymişim, kızı, mütecavizle evlendireceklermiş. Şu geri kafalılığa bak. Sanki bu ülkede kadınların seçme hakkı yok. Aslında bizim Avrupalı olmaya niyetimiz yok. Boşuna demiyorum bu millet nankör diye. O kasabadan ayrıldığımda da arkamdan konuşmuşlar. Benim yerime ölen delikanlı için, onun ailesi için, hiçbir şey yapmamışım. İddiaları bu. Tabii ki gerçeğe ilgisi olmayan bir iddia. Halbuki neler yapmadım? Bir kere çocukcağızın cenazesini büyük bir kalabalıkla kaldırdık. Kasabanın erkani hep oradaydı. Üstelik mahalli gazeteye iki sütün ilan verdim. Dahası anasının ve babasının ağzından, demeçler yazdırdım gazeteye. Kasabanın doktoru için, bir değil bin oğlumuzun canı feda olsun dediklerini yazdırdım, bizzat kendi ağızlarından. Adları gazete sayfalarında tarihe geçti. Bilmem ki daha ne istiyorlar. O kasabada arkamdan konuşuyorlardı da sonraki kasaba-

139

da konuşmuyorlar mıydı? Kasabalının ağız torba değilki büzesin. Serde nankörlük de var, öyleyse neden konuşmasınlar? Bulmuşlar benim gibi, sadece sağlıklarıyla değil, turizimleriyle de ilgilenen bir doktor. Herkes birşey söylüyor arkamdan. Kasabanın adını AIDS'liye çıkarmışım da, kasabalarını kirletmişim. İşi ne kadar tersinden alıyorlar ve anlıyorlar. Biliyorsun AIDS Avrupa'da çıkmış bir hastalık. Dolayısıyla bizim gocunmamız gerekmez. Hiç değilse bu konuda onlardan geri kalmayalım dedim. Hastanede yatan, ishalden bir deri bir kemik kalmış bir çocuğu AIDS'li vaka diye ilan ettim. Gerçi çocuğun AIDS olmadığını olamayacağını, çünkü o kasabada zehirli ishalin salgın olduğunu, orada daha önce doktorluk yapan bir arkadaş söyledi ama, ne farkedebilir? AIDS'inde belirtileri arasında ishal de var. Hem sonra benim maksadım, kasabanın adını duyurmak, turizmine katkıda

bulunmak. Öyle bir kasaba ki orası, turist çekecek hiçbir özelliği yok. Ne bir tarihi eseri ne de plajı filan. Bir kere denizi yok. İstedim ki kasabamızın adı gazetelerde yazılsın, herkesin dikkati üzerimize çekilsin. Ola ki merak edip gelen olur, il yapma vaadi veren olur gibi. Benim bu gayretimin semeresini tam alacakken, arkamdan konuşmalar çok arttığı için gördüğün gibi hizmetimi burada sürdürüyorum. Yani ilk defa o günlerde o kasabaya Avrupalı ayağı değdi. Adamlar duyunca, merak etmişler. İncelemek için kalkıp gelmişler. Acaba bu hastalığın başka sebebi mi var diye. Tabii ki nankör millet, çocuğun mezarının açılmasına müsaade etmedi. Adamlar da döndüler geriye. Neler duymadım arkamdan konuşulanlar arasında. Çok ters bir doktor, onun için ters hastalıklarla ters hastalarla uğraşiyor demişler. Hala da diyorlar ya. Ama artık umurumda değil.

140

Bakanlığın, doktorlarla yaptığı sağlık kurultayı toplantısında yaptığım tekliften sonra, bakanlık bu göreve getirdi beni. Teklifim şuydu: Madem ki bu hastalık Avrupa'da var, öyleyse biz de de olacak demektir. Şimdiden tedbir alarak, doktor arkadaşların bir kısmını, mesela çocuk doktorlarını, AIDS doktorluğuna yönlendirmeliyiz. Benim bu telifime, çocuk doktorları çok itiraz ettiler amâ, bakanlık benim teklifimi kabul etti. Güya zaten yeteri kadar çocuk doktoru yokmuş, çocuk ölümlerinde dünyada birinciymişiz falan... Çocuk dediğin yine doğar, fakat hiç değilse, bu hastalık yüzünden bari Avrupa'dan geriliğimiz artmasın değil mi? Neylersin ki, millet nankör olunca, doktoru da nankör oluyor. Şimdi onlar da başlamışlar arkamdan konuşmaya. Yani doktorlar da... Bakanlığın kurduğu bu özel AIDS hastanesinin başhekimliğini kapmak için böyle yapmışım. Halbuki biraz ileri görüşlü olmaktır bütün suçum. Bunu herkes biliyor. Hatta yüksek bürokratlar, idarecilerimiz falan da... Doktor arkadaşlarım bunlar kadar anlayışlı olmuyorlar, doktorluklarına çok güvendiklerinden midir bilmem? Yine diyorlarmış ki: Yüksek tabakanın yüreğine korku saldı. Bir gün ona ve hastanesine ihtiyaç duyabiliriz korkusuyla her dediğini yapıyorlar, özel saygı gösteriyorlar. Başta da söylediğim gibi, kim ne derse desin, bileğimin

hakkıyla geldim bu yere. Sen de biliyorsun, ne ihtilalci akrabam var, ne de hanedandan bir tanıdığım. Gerçi bundan sonra, onlarla da sıkı fıkı oluruz ama, demek istediğim, her yerde hep olduğu gibi tepeden inme olmadı benim buraya gelmem. Hep arkamdan konuşmalarına rağmen, başarılı oldum, hakettim ve bu makama geldim. Gayri hiç umurumda değil benim, arkamdan konuşmaları da, ne konuşacakları da... Önemli olan, benim onların arkalarından konuşmamdır. On-

141
ların arkaları ile ilgili söyleyeceğim her cümle, gazetelere manşet olmaz mı? Şimdiye kadar hiç kimseyi korkutmadım ama, şimdiden sonra isterlerse korkmasınlar. Bu nankör millete bu kadarını da yapmak benim hakkım değil mi? Devlet özel AIDS Hastanesi başhekimisi olarak... Takdir etmesini, teşekkür etmesini bilmeyen, şükran duygusu kalmamış bu millete...

142

BEN SPORCUNUN İLK TURDA ELENEİNİNİ SEVERİM

Barcelona Olimpiyotlari ndan bir anı...

İngiliz gazeteleri dalga geçmişler.

Kürekçi diye Barcelona'ya götürülen eski basketçi oğlumuzun, yarış daha başlamadan tekne ile sulara gömülmesi üzerine, İngiliz gazeteleri dalga geçmişler.

Bazı gazetelerimiz, kürek sporcusu oğlumuzun rahatsızlığından ötürü seçmelere katılamayıp elendiğini yazarken,

bazıları da yarışmak için tekne götürmeyi unuttuğumuzu, ödünç tekne ile yarışmaya kalkan sporcumuzun, sonuçta el altına binen tez iner hesabının doğrulanıp elendiğini yazdılar.

Üç tarafı denizlerle, şehirleri havuzlarla dolu ülkemizde değil de, Amerika'larda yüzme öğrendirdiğimiz Derya'mız ise, suni solunum yapılarak hayata döndürülmüş, seçmeler için girdiği havuzda boğulma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığında.

Olimpiyat komitesi, ekstra hesap çıkarır mı bilemeyiz, havuzun suyunu yutarak azalttı diye yüzücü Derya'mız.

Halterci Hafız'ımızdan, sırtı minderden kalkmayan güreşçilerimizden, yürümeyi koşmaya tercih eden atletlerimizden

bahsetmeye gerek yok sanırım. Çünkü onların madalya hayali hiç olmadı, İstanbul gecelerinde gerçekleşen eğlence

hayatları varken.

143

İngiliz gazetelerinin dalga geçmelerine bozuldum. Ne olmuş yani, kürekçi diye seçmelere soktuğumuz gencimiz, bilmiyorsa yarış teknesinde nasıl oturulacağını. Bundan onlara ne? Kafiledaki yöneticilerimizden daha mı iyi biliyorlar? Hem bu İngilizlerin ilk dalga geçmesi değil bu olay, ben unutmadım.

Aileci Bakanımız, TV'deki aile dizilerini yasaklayan Bakanımız Türkan Akyol kadının, ilk bakan olduğu 12 Mart hükümeti döneminde akıl edip uygulattığı, 19 Mayıs'larda Samsun'a büst çıkarıp herkesin selama durdurulmasına da takmıştı bu İngiliz basını. Dünyadaki garip olaylar diye göstermişlerdi. Teknesi devrilip sulara gömülen kürekçi oğlumuzun üzüleceğini sanmam ama, Türkan Akyol kadından politika öğrense ve sudan ıslak ıslak çıkıp deseydi ki: Elendim fakat, İngiliz gazetelerine dalga konusu olarak, ülkemizin tanıtılmasına yardımcı oldum.

Milliete değil de, yöneticilerimize layık bir genç olduğunu göstermiş olurdu hem.

144

HUZURUMUZ İÇİN HUZUREVİ

Son ihtilalciden her şehre teşvik: Huzurevleri yapın.
Kapıyı çalıp içeri girdiğimde, birkaç dostun hasret gideren sohbetlerinin ortasında buluverdim kendimi. Birbirimizi tanıştırdıkları, bu yaz sıcağında kravatlı ve ceketli arkadaşın, sanki yıllar öncesinden hafızamda bir izi var gibi geldi.

- Hangi okulu bitirmiştiniz? :'

• '!Ji.'-'y 'itin, < * . , •:!!•••'•;:•

- istanbul Üniversitesi... 1977'de.

Büronun sahibi Etyemezli Apti hemen frenledi beni.

- Ne oluyorsun? Otur hele. Arkadaşın güzel haberleri var.

Gösterilen yere oturuyor ve sohbetin havasına ayarlıyorum kendimi. Bana tanıştırılan ve hafızamda izi var dediğim arkadaş, Batı Anadolu'muzda, adı turistik şehirler arasında

geçmeyen bir ilçemizin belediye başkanı imiş. Daha önce konuşulanlara yabancı kalmayayım diye, bana kısa bir özet geçiverdi.

- İlçemizin çok şükür yol, su gibi problemleri yok. Za-
145

ten küçük bir ilçe. İlkokullarımız, orta okulumuz ve lisemiz de var. Sanat okulu için de, komşu ilçeye gidiyor çocuklar. Yakın sayılır. Ortası heykelli parklarımız da var. Biliyorsunuz bizim oraların tabii durumu park gibi olmasına rağmen... Aldığım bilgilerden memnun, Etyemezli Apti'nin yüzüne bakıyordum. Güzel haberi ondan mı duymak istiyorum yoksa. Odadaki diğer iki kişi ise, benim pek yakınlık duymadıklarım dan. Bir arkadaşın hoşuma giden deyimiyse,
"Yayın dünyasının kurtları." İlgilendikleri alan, çok satan kitaplar.

Sözü Etyemezli Apti alıyor. Aklımda, belediye başkanı olan bu arkadaşın hangi yıldan ve nereden tanıdığım sorusu.

- Başkan bize neden gelmiş biliyor musun? Ona yardımcı olalım diye. Yeni girişiminde yani. Çok hayırlı bir iş.

Ben şahsen çok sevindim. Onu, yardımcı olabileceklerini sandığım bütün dostlarımızla tanıştıracam.

- Ağabey! Ben güzel haberin ne olduğunu daha bilmiyorum. Sadece hayırlı bir iş olduğunu söyledin.

Etyemezli Apti aceleci buluyor beni.

- İstiyorum ki, tadlandıra tadlandıra söyleyeyim. Biraz daha merak edesin diye.

Güzel haberin ya da hayırlı işin ne olduğunu nasıl olsa öğreneceğim. Ben başkanı nereden tanıyorum, çayı içerken de hep bunu düşünüyorum. Bulamazsam rahat edemeyeceğimi biliyorum. Acaba kendisine bazı sorular daha sorarak yardım istesem mi? Etyemezli Apti güzel haberi söylese bile, pek tad alamayacağım gibi.

- Bak dinle! Başkan, ilçesine bir huzurevi kazandırmak istiyor. Herşey hazırmiş.

146

Korktuğum başıma geldi. Her ne kadar Etyemezli Apti'nin ağzından da duysam bu güzel haberi, tadlandırarak söylemiş olsa dahi, buruk bir acılık bıraktı içime. Küçük bir ilçede kurulmak istenen huzurevi. Sanki huzursuzluğun kaynağı.

Sanki huzursuzluğu örtbas etmenin diğer adı gibi.

- Ne o yahu? Hiç sevinmedin.

Etyemezli Apti beni tanıyor. Niçin sevinmem gerektiğini sandı ki? Halbuki bilmesi gerek, insanların birbirlerinden ayrıldıkları her durum, üzer beni. Baktım, başkan da tedirgin, benim suskunluk tepkimin karşısında. Konuyu anlayamadığımı sanıyor. Yayıncı arkadaşlardan biri, ortamı ısıtmak için olsa gerek, kendine göre, yakaladığı iyi yanları söylüyor:

- Çok güzel olur. İhtiyarlar, huzurevinin kütüphanesindeki kitapları okuyarak vakit geçirirler. Hem sonra birbirlerine anlatacakları çok şeyler de vardır.

Kendimi' fazla tutmamın alemi yok. Yayıncının yaklaşımına vurarak başlayayım söze. Birkaç yıl önce, bir başka yayıncının, yazılarımı kitaplaştıracamı duyunca, karşılaştığımızda bana demişti ki:

- Hiç şansımız yok. Okuyucu mizaha yüz vermiyor. Onların ihtiyacı bizim yayınladığımız kitaplar.

O gün ona nasıl söyledim bilmiyorum ama, cevabımdan sonra yüzü, olgunlaşmamış patlıcan rengine çalmıştı.

- Haklısın demiştin. Sizin bu ciddi yayıncılığımızın, okuyucuların mizah ihtiyacını kat kat karşıladığının farkındayız.

- Yani siz, huzurevleri açılırsa, içinde de bir kütüphane mutlaka olacağından, gençlere satamadığımız kitapları, huzurevi kitaplıklarının raflarına dizeriz diye düşünüyorsunuz-

147

nuz.Koskoca huzurevi binası yaptıran başkanlar, birkaç koli kitap almaktan da kaçınmazlar herhalde, diye düşünüyorsunuz. Etyemezli Apti'nin bürosunun havası iyice soğudu, farkındayım. Lakin ben biraz böyleyim işte. Etyemezli Apti gayet iyi tanır beni. Onun için, şimdilik susuyor. Bazan halime bakıp derdi ki:

- Ah! Biraz böyle olmasaydın. Hep dördüncü vitesle gitmeseydin insanların üstüne. Çalışan bir fren tertibatın olsaydı.

Etyemezli Apti, bildiğinden beni, susuyor ve yüzüme bakıyor. Onun tabiriyle, "yaylım ateş" devam edecektir.

Evet öyle. Madem ki bir konu var ve ben oradayım; konuşmam da istendiğine göre devam ediyorum.

- Siz, ihtiyarların birbirine anlatacakları çok şey var derken, onlar, huzurevi olmayan ilçelerinde ve kendi evlerinde

yaşarken, birbirlerini göremiyorlar, birbirlerine anlatacaklarını anlatamıyorlar mı demek istiyorsunuz? Ve sonra, ihtiyarların, gençlere anlatacakları birşeyleri olmadığından, bir araya gelsinler ve birbirlerine anlatsınlar mı demek istiyorsunuz? Tepkiyi görmek için, Etyemezli Apti'ye ve ilçesine huzurevi yapmak isteyen belediye başkanına bakıyorum. Beklemiyorduk der gibi bir havaları var, ama sanırım Etyemezli Apti iç sıkıntımın kaynağını buldu.

- Senin tezin galiba, ilçelerimiz huzurevlerine ihtiyaç duymamalı şeklinde.

Cevap verdiğim yayıncı, artık iyice sohbetin dışında; istese de kalkamaz gibi. Şimdi, ilçesine huzurevi yapmak isteyen başkana birkaç soru sormalıyım.

148

- İlçenizin gerçekten bir huzurevine ihtiyacı var mı?

Yoksa biraz önce söylediğiniz gibi, yapacağınız başka şeyler olmadığından mı huzurevi yapmak istiyorsunuz?

Başkan, böyle bir soruyla karşılaşmaktan pek memnun değil. Cevabı ise, bana korkunç gibi geldi.

- Şu anda olmasa bile, ileride mutlaka olacaktır. Zaten inşaat da birkaç yılda ancak biter.

- Yani, toplumumuzu öyle hazırlamalıyız ki, en küçük ilçelerimiz dahi, huzurevlerine şiddetle ihtiyaç duysun. Yani toplum olarak kendi kendimizi yok etmeye koşar adım gidelim. Etyemezli Apti söylediklerimi gayet güzel anlıyor, bundan eminim. Benim derdim başkanla.

- Bir İstanbul'da, bir Ankara'da ya da başka büyük şehirlerde huzurevleri ihtiyaç olabilir. Çünkü buralarda yaşama şartları çok değişik. Ailelerin, yaşama düzeylerini hep aynı seviyede götürmeleri çok zor. Emekleri ve aldıkları ücret, her gün daha fakirliğe doğru götürüyor onları. Dolayısıyla oturabilecekleri bir ev bulmak, evlerde oda bulmak, şehir ailelerinin çözümsüz sorunlarıdır. Siz hangi kompleksimize bağlarsınız bağlayın, evlerimizdeki mobilyaların hakları, gün geçtikçe ihtiyarlarımızın haklarından öne geçmektedir. Öyleyse, birbirinin içine girmiş apartmanların, birbirinin içine girmiş odalarından mobilyalarımızı atamayacağımıza göre, hele bir de çocuk odası gibi modernliğimiz de varsa, ihtiyarlarımızın gideceği yer, huzurevleridir, değil mi? Lakin siz, Anadolu'da bir ilçede yaşıyorsunuz. Sanmıyorum

ilçeniz insanların birbirini tanımayacak kadar yabancı olduklarını. Bir konut sorunu olduğunu da sanmıyorum ilçenizde. Eğer varsa böyle bir sorun, yapacağımız en doğru iş, onlara, ihtiyaçları ile birlikte yaşayabilecekleri ko-

149
nutların yerlerini temin etmek, yardımcı olmak değil mi? Daha fazla kalmadım orada. Oldukça soğuk bir vedalaşmadan sonra ayrıldım. Biliyorum ki Etyemezli Apti, beni anlıyor ve daha anlatmak istediklerimi de anlatacaktır. Tabii ki benim gibi değil, kendi üslubuyla. Kaldırımda insanlara çarpmamak için oldukça yavaş yürürken, aklımda hep, başkanın ilk defa nerede tanıdığımı sorusu.

Ben de yaşadım bir küçük ilçede. Orası da gelişmelere ayak uyduruyordu. Almancıların çarşıya yakın semtlerde inşa ettikleri apartmanlar ve işhanları, işadamlarının kredilerle yaptıkları ve ilçeye göre oldukça büyük sayılan oteller; ilçeyi, büyük ilçe olmaya doğru götürüyordu. Bunu ben de gördüm. Fakat yine de insanlar, kendilerine ihtiyaçları ile oturabilecekleri evleri yapabiliyorlardı. Gerçi bu arada bahçeler, daha uzaklara taşınıyordu ama, hiç kimsenin aklında yoktu, bütün ihtiyaçların kalabileceği bir ev yapmak.

İhtiyaçlar ki, çoğu bastonlu idi bunların; uzak da olsa, yavaş adımlarla gelirlerdi mahalle camiilerine. Bazen yanlarında, ellerinden tuttıkları torunlarını da getirirlerdi. Komşular arası misafirliklerde, herkes onların anlattıklarını dinlerdi. Bizim çocukluk aklımız bir türlü almazdı, o yokluklara, kıtlıklara, soğuklara ve savaş yıllarına nasıl dayandıklarını. Biz ki, bazen zorumuza giderdi, onların yaya olarak yürüdükleri yolları, ulaşım araçlarıyla aşmak.

Bilmem, ilçesine huzurevi yaptırmak isteyen belediye başkanı arkadaş haklı mı? Gayri istenmiyor mu ihtiyaçlar, oğul balı dedikleri torunları tarafından. Ne zaman söze başlasalar;
- Bizim çocukluğumuzda, yahut harp yıllarında, filan diye, torunları susturuyor muydu onları?

150

- Aman dede sus! Görmüyor musun televizyonda, nazi kamplarında zulme uğrayan yahudilerin filmi var. Ya da:
- Dede! Sus lütfen. Yeni başlayan Amerikan dizisinin

en heyecanlı bölümünü izliyoruz.

Sonra gelinler, yoksa onlar da mı istemiyorlardı evlerinde ihtiyaçları. Yıllar önce, namaz vakti yaklaştığında, ellerinde ibrik ve leğence ile hazır bekleyen gelinler.

- Bey! Artık babana bir yer bul. Dayanamıyorum. Biliyorsun gün yapıyoruz. Arkadaşlar çok rahatsız oluyorlar. O yan odada otururken, istediğimiz gibi gülüp oynayamıyoruz. Artık yürümeyeyim, bir otobüse bineyim dediğimde birden aklıma geldi. Evet oydu. İlçesine huzurevi yaptırmak isteyen başkanın ta kendisiydi. Hatırladım şimdi. Üniversiteli yıllarımızda, öğrenci derneğimizde düzenlediğimiz bir konferansta görmüştüm onu. O günkü davetlimiz, o konferanstan hemen sonra kaybettiğimiz, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda bakanlık yapmış bir eski siyasiydi. Konferansı ise genelde, yaptıkları hataları anlatmak üzerine kuruluydu.

Kapıya yakın bir yerde dinliyordum konferansı. Bu arkadaş:

- Bunların bize verebileceği birşey yok diye söylenerek çıkıp gitmişti. İşte bu oydu; ilçesine huzurevi yaptırmak isteyen başkan.

Yarın yine uğrayacağım Etyemezli Apti'ye. Bana söyleyeceği birşeyler mutlaka vardır. Benim de ona.

151

BİR CAMİ ELLİ LİRA

Beykoz vapurundayım. Bir önceki ramazandı galiba. O gün niçin Beykoz'a gidiyordum, bilmiyorum. Fakat iftar vaktine ayarlıydı saatim. Vapur iskeleye yanaştığında, benim bir çorbacı dükkanına girecek kadar vaktim vardı.

Yolcuların hepsi de yaklaşan iftar saatinin durgunluğunu yaşıyor. Kendilerince tesbit ettikleri sabit birer noktalara sessizci bakıyorlar. Deniz sessiz, camlarda süzülen martılar sessiz, karşımda oturan ve boyuna teşbih çekip duran, Tahtakale tüccarlarına benzetemediğim adam ise, beni sorgular gibi, sessizliğimi oyuyor boyuna. Galiba anladı bu vapurun bu günlük yolcusu olduğumu.

- Çocukları filan rahatsız etmeyeyim Hüseyin ağbi. Beykoz'dan bir önceki iskeleye yanaştığımızda, sorma-

152

'i .i

sim epeydir bekleyip durduğum sorularına kendimce kısa kısa cevaplar vererek geçiştirmeye çalışmıştım. Ne onu kırmak istiyordum, ne de sinirlerimin bozulmasını. Hatta hiç kimseden duymak istemediğim ne iş yapıyorsun sorusunu dahi, uğraşıyoruz bir şeylerle deyip geçiştirivermişim. Akşam ezanının minarelerden yayılmak üzere olduğu bu dar vakitte, mesleğini bir türlü tahmin edemediğim bu adamın sorgulamasından, hiç ummadığım bir rahatlıkla çıkmıştım. Belki de iftar vaktinin çok yakın olmasından...

- İftar için bize gelir misin? Adım Hüseyin, Hüseyin hoca da derler.

Beklemediğim bu davet şaşırtmıştı beni. Beykoz vapurunda, yolculuğumuzun son anlarında tanıştığım bir adamın iftar daveti... Kendimde, böyle bir daveti kabul edecek cesareti bulamayacağım için, en yumuşak cümleyi kurmaya çalışıyorum ona karşı. Hem de sevindim beni davet etmesine.

- Çocukları filan rahatsız etmeyeyim Hüseyin ağbi... Sağol..

- Yok canım. Çocuklar alışkındırlar. Bizim iftar soframız çok kalabalık olur. Haydi düşün peşime.

İskelenin hemen karşısındaki bir yokuşu tırmanırken, akşam ezanı okunuyor. Sanki herşey o kadar çabuk oldu ki, nasıl oldu da kabul ettim Hüseyin ağbinin davetini. Tırmandığımız bu yokuşun sonunda ne var? Hüseyin ağbide ise, ummadığım bir çeviklik. Hem döne döne yokuşu tırmanıyor, hem bana haydi çabuk diyor.

Renk renk arabaların parkettiği bir bahçeye girdiğimizde, geldiğimiz yerin, sandığım gibi Hüseyin ağbinin evi olmadığını anladım. Kapısındaki sarı levhada "Kur'an kursu" yazıyordu. Biz içeri girerken, bir çocuğun uzattığı tabaktan birer hurma kaptık. Hüseyin ağbi dönüp elimden tutarak

153

merdivenlere yöneliyor. Şaşkınlığı bırak, sorularına sonra cevap veririm, önce cemaate yetişelim der gibi...

Bilemezdim elbette, ne Beykoz vapuruna binerken, ne de Hüseyin Ağbi'den davet aldığımda, bir Kur'an kursunda iftar edeceğimi; iftarda, namını hep duyduğum fakat kendisini tatmak zevkini hiç bulamadığım meşhur Beykoz kalkanımından yiyeceğimi. Lakin sonra anladım, kalkanın tadını

damağında tutmaya çalışmamım boş olduğunu. Sofradan kalktıktan sonra çaylarımızı yudumlarken, Hüseyin ağbinin anlattıkları çok daha güzeldi.

Önce bana bu Kur'an kursunun nasıl yapıldığını, karşılaştıkları zorlukları, emek verenleri ve beni hayretten hayrete düşüren fedakarlıkları hep anlattı. Sanki o anda öğreniyordum, hiç bir şeyin kendiliğinden olmadığını. Hüseyin ağbi anlatırken, bir ara kendimden utandım, ara sıra yoklayıp duran yılgınlığımdan utandım. Keşke not alsaydım, ama hiç aklıma gelmedi, belki de Hüseyin ağbi ile dostluğumuz hep sürecek gibi bir duyguya kapıldığımdan. Hüseyin ağbi'nin daha onyediyedi yaşındayken yaşadığı bir olay var ki, tarih kitaplarına geçmeyen mazlumların hikayesi. Bir gün yine karşılaşırsak Hüseyin ağbi ile, belki o zaman bu anlattıklarını daha ayrıntılı yazmak umudu hep içimde.

"Bak dinle! Daha ben on yedi yaşında filanım. Hocam dedi ki, kendisi gerçekten çok yaşlı, çok eziyet çekmiş biriydi. Yavrum benim koşturacak, mücadele edecek gücüm kalmadı. Bu işi sen yaparsın. İş ne biliyor musun? Müftü Efendi Camiyi satışa çıkarmıştı. O zamanın parasıyla elli lira istiyor. Elli lira ki, Eskişehir'de o yıllarda köy alırsın. Hocam istiyor ki, bu camiyi biz alalım, ibadete açalım. Dünya harbi olduğu zamanlar işte. Ya da harp yeni bitmiş filan.."

"Müftü efendi, kim getirirse elli lirayı cami onun diyor. Gayri ben koşturmaya başladım. Bütün köylerini tek tek do-

154

laştım Eskişehir'in. Sonra geldik, Eskişehir çarşısını da dolaştık. Millette yok ki versin. Bir hesap ettik otuzaltı lira toplamışız. Otuz yedi lira yapmamızın imkanı yok. Tekrar gittik müftüye, kalanını sonra verelim dedik. Tabi kabul etmedi müftü efendi. Üstelik zaman da iyice daralmakta. Eğer elli lirayı denkleştiremezsek, camiyi alamayacağız. O zaman kime ne deriz, yani bu otuz altı lirayı topladığımız insanlara. Hepsine cami alacağımızı söylemişiz."

"İnsanlar sıkışınca, güzel fikirler gelirmiş aklına. Biz ne yapalım diye kara kara düşünürken, hocam dedi ki: Bir de kadınlardan iste. Onların çıkınlarında vardır birşeyler, sen eğer inandırabilirsen. İnandırmak için daha ne diyeyim bilmem ki? Eskişehir'in çarşısına ve bütün köylerinde söylemişiz cami alacağımızı. Müftü efendinin biçtiği fiat ise belli.

Neyse efendim, ben vardım bir mahalleye, Kadınlara, özellikle yaşlı kadınlara anlatıyorum. Otuzaltı lira topladığımızı, daha ondört lira açığımızın kaldığını filan. Hocam haklıymış. İki mahallenin kadınlarından toplayı verdim ondört lirayı. Allah hayırlarını kabul etsin o kadınlarımızın; beni üçüncü bir mahalleye göndermediler."

"Elli lirayı götürdük verdik müftüye. Artık cami bizim. Fakat açamıyoruz. Onların onaylıyacakları bir hoca lazım. Neyse efendim, hocayı da bulduk. Tayin yazısını almak için ben Ankara yoluna düştüm. Diyanet İşleri Başkanı rahmetli Bilmen hoca o zamanlar. Ona imzalattım tayin yazısını, sonra döndüm Eskişehir'e. Bu sefer de vali kabul etmiyor, onaylamıyor getirdiğim yazıyı. Ne yapalım? Ben gayri yine gittim Ankara'ya. Bilmem Hoca'nın karşısına çıktım. Bana, yapacağımız birşey yok evladım dedi. Bütün iş senin maharetine kaldı. Ben ne yapacağım? Valinin yanına vardığında, usulca dersin ki: Efendim bu işten Paşa'nın bilgisi var. Yani valiyi inandırabilirsem, bu iş ancak böyle olur."

155

m "Ben tekrar döndüm Eskişehir'e. Elimde aynı tayin yazısı. Millet de bekleyip durur cami açılsın diye. Vali beni daha kapıdan girerken görünce bağıyor: Yine mi sen. Olmaz demedim mi? Çık dışarı! Hiç aldırmadım, yavaşça yaklaştım valinin yanına. Son kozumuzu oynayacağız. Sanki odada başkaları varmış ve onlar duymasınlar istermişim gibi yavaşça söyledim, Bilmen hocanın dediğini. Efendim! Bu tayinden sayın Paşa'mın bilgisi var. Paşa, bildiğiniz Milli Şef. Vali yüzüme baktı, sonra da öyle mi diyerek ve hiç tereddüt etmeden getirdiğim yazıyı onaylayıverdi."

"Bu çocuklar bilmezler, ne yaşadığımız yılları ne de bizim çektiklerimizi. Gerçi bilmeseler de olur. Onlardan istediğimiz, kendilerine verilen emeğin, başarılarında yansımadır. Şu duvardaki tabloya bak. Orta okullarda ve liselerde okuttuğumuz çocuklarımızın bu yılki başarılarını gösteren bir şemadır bu."

O günlerde cami satın alan Hüseyin ağbi, bu günlere ereceğini ve Kur'an kursu çocuklarının başarılarını görüp sevineceğini bilebilir miydi?

Beykoz'dan son vapurla ayrılırken, yarınlarda yaşayacağımız

zorlukları düşündüm. Cağaloğlu tepesinden yine topa tutulacaktı İstanbul ve Türkiye. Patlatılan irtica bombaları hemen yanibaşımıza düşecekti. Fakat artık aldırmamayı öğrenmiştim; Hüseyin ağbi'nin anlattıklarından. Belki bazıları çıkacak, irticacı olmadıklarını, gerici olmadıklarını, laik, çağdaş, ilerici Müslüman olduklarını tescil ettirmeye kalkacaklardı. Lakin ben bunlara da aldırmayacaktım. Hüseyin ağbi'lerin elli liraya Eskişehir'de cami aldığı günlerden gelmiştik bu günlere ve geleceğimiz günler çok daha aydınlık olacaktı. Bunu hissediyor ve haykırmalara aldırmamaya ayarlıyordum kendimi; o gün Beykoz'dan, vapurda tanıştığım Hüseyin ağbi'nin iftarından dönerken.

156

ADAYIMIZ KAZANSIN

İcraatçı (!) beledi-

; ye başkanları da

i in ' ı geçti şehirlerimizden...

İktidar partisi üyesiydiler. Belediye başkan

adaylarının kazanması için, çalışma programı yapmak

üzere toplanmışlardı.

- Yahu bu sefer işimiz çok zor. Önceki başkanın yolsuzlukları, hırsızlıkları herkesin dilinde.

- He öyle ya. Halbuki o kadar örtbas etmiştik. Üstelik icraatçı başkan sıfatını yapıştırmak için adama, birkaç tane de heykel yaptırmıştık. Yine de başaramadık.

- Zaten hep o heykeller yüzünden. Duyan gelip baktı.

Birkaç milyara mal olan heykel bu mu diye.

- Biz orada yanlış yaptık. Heykelin itibarının, ona harcanan parayla artacağını sandık. Bu millet ne kadar zeki olmuş yahu. Hemen anlamışlar milyarları bizim kırıştırdığımızı.

- Hiç önemli değil. Şimdi öyle bir propaganda yapmalıyız ki!...

- Önemli olmaz olur mu? Zaten heykellerden birisi yokoldu.

Atın üstünden inmiş gitmiş. Millet de yeni bir isim

157

takmış "Kovboyunu bekleyen at heykeli" diye.

- Sahi yahu. Neden gitmiş heykel adam?

- Ne gitmesi be kardeşim. Yürütmüşler. Siz halkın arasındaki efsaneye inanmaya başladınız galiba.

- Ne efsanesi? Herkesin dilinde. Bir gün çekmiş gitmiş heykel adam. Tanınmamak için atını bile almamış. Böyle bir belediye başkanı tarafından yaptırılmam zoruma gidiyor diye bir not bırakmış.

- Merak etmeyin döner gelir. Alışır zamanla, bizim başkan tarafından yaptırılmış olmaya. Meydanlarda yaşamak onlar için kolay, ama sokaklarda yaşayamaz onlar.

- O senin dediğin yeni kahraman heykelleri için geçerli. Gerçekten zoruna gitmiş heykelin. Biliyorsunuz o heykel, bizansa kılıç salayan bir Yeniçeri heykeliydi.

- Polis peşinde. Bu iş onların işi. Biz kendi işimize bakalım.

- Senin için öyle demek kolay. Sen o zaman Avrupa'da olduğun için, o heykelin yapımına bulaşmamıştım. Sen gel, birde bize sor. Heykelin elindeki kılıçtan haberin var mı?

- Bu kadar korkmaym yahu. Alt tarafı bir heykel. Yeni seçtireceğimiz başkan, daha güzelini yaptırır.

- O heykel bulunup cezalandırılmadan, bize rahat yok. Yeni başkan da kazanamaz.

- Aklıma bir fikir geldi. O heykeli bulalım. Başkan adayımızı kutlamaya gelsin. Gazetecileri de çağırırız. Bizi desteklediğini bildiren demeçler filan alırız ağızından.

- Bende birşey söyleyeceksin sandım. Heykeli bulmak kolay mı? Polis teşkilatı o günden bu yana elinde iğne, boyuna arıyqr.

158

- İğne ile mi?

- Yoksa sana batıradılar mı? Herkese batıyorlar. Tepki gösterirse aranılan heykel değil. Ben bir bağırılmışım ki...

- Yahu millet hâlâ o kadar hassas mı? Yani batırılan iğneyi hissedecek kadar canlılar mı?

- Ne sandın? Biz niye diyoruz artık bizim işimiz zor diye.

- Oteki heykeller için tedbir alındı mı bari? Bir de onlar başımıza iş açmasınlar.

- En zincirli tedirleri aldık. Ellerine kelepçe taktırdık, polisin yeni ithal ettiklerinden. Ayaklarına da pranga taktık. Etrafları birkaç kat tel görgü ile çevirdiğimiz de cabası.

- Bütün bunlar için hanginiz aldı milyarı? Biz görmedik.

- Sanki biz gördük. Eski başkan haininin işi bu. Benden duymuş olmayın. Kaybolan heykeli o kaçırmış galiba. Fidye isteyecekmiş.

- Bırakın şu eski başkanı. Millete attığı kazık neyse de bize yaptığı yenir yutulur cinsten değil.
- Doğru. Hani biz yeni başkan adayını konuşacaktık.
- He ya. Onu konuşalım. Tren kaçmak üzere.
- Yeni başkan adayımızı çağırım buraya. Söyleyeceklerimizi iyice ezberlesin. Sonra gazetecilere demeç verirken şaşırmasın.
- Neler yapacağını mı söyleyecek?
- Yok canım. Eski başkanın hırsız olduğunu, hesaf sormak üzere başkan olmak istediğini söylesin.

159

- Sen çok yamansın be abi. Yani bizim aday tam halkın hislerine tercüman.
- Sen bizi ne sandın koçum? Ben ki, ilk demokratım. Sonra ilk Yassıadayı hazırlayanlardanım, ihtilaller de muhtıralar da ilk alkışı benden almışlardır. Şimdi de Semranımın kanadı altına bu partide memlekete hizmet görevini yüklenmiş bulunuyoruz. İktidar partisi üyeleri yedir. Yeni başkan adayını da az uyanık değildi hani. Etrafındakileri görünce, kazanmaması için hiçbir sebep olmadığını anladı ve gazetecilere patlattı ilk demecini.
- Ben bu odadan hiç çıkmadan başkan olurum. Yani başkanlığa mahkumum. ,,
Bakalım göreceğiz. Akıbetlerinin bir zamanlar iktidara mahkum olanlarla aynı olacağını. Göreceğiz.

160

BİZ FİGÜRANLAR

Biz bu ülkede doğmuşuz ya.. Bu ülkede yaşıyoruz ya.. Her zaman her yerde oyunlara gelmeye mahkumuz galiba. Ne edip, edip birileri dümenlerine alet ediyor bizi. Bundan kurtuluş yok, biliyoruz; fakat sonunda bir de alay edilmesi yok mu? Öyle bir koyuyor ki...
Gazetelerde ilan görmüşüz. Görmüşüz diyorum, çünkü bu memlekette benden başka işsiz gezen iktisatçılar da var. Bir banka elemanlar alacaktı. Alacağı elemanlarda aradığı özellikleri bir yazmış ki, okur okumaz beni aradıklarını anladım. Üniversitelerimizin iktisat-işletme veya muadil bölümlerinden mezun olmalı diyordu. Ben öyleydim. Askerlikle bir ilişkisi olmamalı diyordu. Bu soruyu nasıl sormuşsa sormuş

olsun, benim ilişkim yoktu askerlikle. Yani hem askerliğimi yapmıştım, hem de hiç asker akrabam yoktu. Sabıkası olmamalı diyordu. Bende o da yoktu. Olmadığına üzülmeydiklerim arasında sabıkasızlığımın olduğunu gayet iyi bili-

161

yorum. Hem sonra ben, hiç karakola düşmemiştim ki. Diplomatik sorulardan sonra, fizyonomik sorular da vardı bankanın gazete ilanında. Görünümü güzel olmalı diyordu. Yok canım, damat mı arıyor bunlar demeyin. Şart aynen öyleydi. Parantez içinde müşterilerimizi olumlu etkilemesi açısından diye bir izah da vardı yanında. Öğünmek gibi olmasın ama, ben bizzat ve şahsen öyleydim işte. Türk sinemasının krizde olduğunu duyduğumda, bir kahramanlık yaparak, gidip kurtarmak gibi duygular geçerdi içimden bazan. Okuldaki son senemizde bahçede resim çektirirken arkadaşlar, ben katılınca gruba, kızlar hemen ayrılmışlardı. Belki ileride o resimleri gösterdiklerinde "bu yakışıklı kim kız?" sorusuna sürekli muhatap olmamak için herhalde. Bir başka soru ise, adayın konuşması düzgün olmalıydı şeklindeydi. Bu hususta da galiba benden iyisini bulamazlardı. Çünkü ben, televizyonda yayınlanan büyüklerimizin yani başbakanlarımızın, bakanlarımızın konuşmalarını hiç dinlemediğimden, konuşmamın bozulmadığına inanıyordum. Konuşma ile bir başka soru da yabancı dil bilmekle ilgiliydi. En az bir yabancı dili bilmeli deniyordu. Benim kendime, yabancı dil bilmek konusunda da güvenim tam. Her ne kadar okuduğum bütün okullarda yabancı dil dersi olup eğitimi olmamışsa da, ben kendi kendime halletmiştim o işi. Daha doğrusu, bir gazetenin dağıttığı turist nasıl tavlanır kitaplarından almıştım doksan kupon göndererek. Gerçi ilk zamanlar, yani elime kitapları alıp Sultanahmet'e çıktığımda bayağı zorlanmıştım. Çünkü turistlerin üstünde hangi millete ait oldukları yazmıyordu ki. Fakat ben ısrarla sorarak, önce hangi millettendir olduklarını öğreniyor, sonra kitapların bir tanesinin yardımıyla sorular soruyordum. Boğaz güzel mi? Rakı, şiş kebab güzel mi? Gibi... Arada bir polislerin de ge-

162

lip bana sorduğu olmuştu tabii. "Ne lan! Esrar mı satmak istiyorsun, turistlere?" diyerek yani.

İlanda istenen diğer belgeler ise, ikametgah senedi, vesikalık resim, imtihan harcı makbuzu gibi şeylerdi. Hepsini tamamlayıp gönderdiğimde artık içim rahattı. İmtihan gününe kadar geçen gecelerin hepsinde, imtihanı kazananların en başında benim adım olduğu, bankanın en yakışıklı personeli olarak çalışıyor olduğum, ilk maaşımın bir çantayı doldurduğu gibi çok rüyalar görmüştüm. Hatta bir keresinde, bankayı soymaya gelen teröristleri şehrin dışına kadar kovmuştum ki, uyandığımda kapının orada bulmuştum kendimi. İmtihan günü geldiğinde, ilk defa bayramlık elbiselerini giyip sokağa çıkacak bir çocuk heyecanı ile hazırlanarak, spor salonunun yolunu tuttum. İmtihan öğleden sonra olmasına rağmen, oraya sabah mesaisinin başlama saatinde varmıştım. İmtihan heyetinden biri görür de bu çocuk işe geç kalmaz gibi bir düşünceye kapılabilir sanmıştım. Lakin yanılmışım. İmtihan heyetinden gelen var mıydı bilmiyorum ama, imtihana girecek olan o kadar çok kişi vardı ki, köfte ekmekçiler bile çoktan yerlerini almışlardı. Herkesin havası yerindeydi. Birlikte okuduğumuz arkadaşlar beni tanımakta güçlük çektiler. Gerçi ben işsiz halimle de yakışıklıydım, fakat gözleri alışamadı bir türlü. Sohbet sırasında, bir ben hazırlıksız yakalanmıştım; "Ne iş yapıyorsun?" sorusuna. "İşim olsa, burada ne ararım" şeklindeki cevabıma herkes şaşırıldı. Kendilerinin güzel güzel işleri olduğunu, hatta kimileri diğer bankalarda filan çalıştıklarını söylediler. Tabii ben bir türlü anlayamadım, orada ne aradıklarını. Öğleye doğru, grup grup olmuş adaylar arasında bir söylenti yayılmasın mı? "İmtihanın neticeleri önceden belli imiş." Yani alınacak torpilliler tesbit edilmişmiş. "Peki bizi

niye çağırdılar öyleyse?" "Seni çağırmadılar ki, sen kendin geldin." Soruma böyle cevap vermişti bir arkadaş. Herkes fısır fısır kaynarken, birbirine kızgın bakarken, ben hâlâ anlayamamıştım, neden imtihan yaptıklarını? "Banka bu. Kendisine torpille eleman aldı dedirtir mi? Hem sonra yatırdığımız imtihan harcı parasının yekünü, batık kredilerini karşılar." Sınıfımızın birincisi arkadaşın bu dedikleri aklıma yattı da rahatladım. Herkesle birlikte kandırıldığımdan o kadar üzülmедim. Zaten siyasetçilerimizin kandırmasından da

alışkın değil miydik?

İmtihan saati yaklaştığında, bir uyanığın fikrine herkes katıldı. Demişti ki: "Onlar bizi kullandılar. Biz de onlarla dalga geçelim." Bunu nasıl yapacağız? sorusuna ise, hemen hemen herkesin cevabı aynıydı. "Sordukları sorulara istediğimiz gibi cevaplar verelim. Yani cevaplarımızla kudurtalım onları." Evet, evet öyle yapalım diyerek katılmama rağmen bu fikirlere, doğrusu şaşım kaldım, milletteki bu cin fikirliliğe. Neyse ki saflığımızı pek belli etmeden kurtulmuştum. Aslında imtihan soruları rahatça cevaplayabileceğim sorulardı. Adam Smith'i sormuşlardı. Kim tanımaz onu. Her hoca, en az kırk kere anardı adını derslerde. Fakat ben, "Böyle bir adamın olduğu söyleniyorsa da siz inanmayın," yazmıştım sorunun karşısına. Friedman kim deniyordu bir başka soruda. Devletlerin düzenini bozan adam mı diyecektim. "Batman, superman gibi biri işte. Batının yetiştirdiklerindedir, dedim. Robinson Crusoe"yu ise "Bizi imtihana çağıran bankanın patronudur" diye anlattım. Herhalde, onlar Robinson'u yalnız yaşayan bir adam olduğu için hiç harcama yapmadığından kıl kaptıklarından dolayı sormuşlardı bu soruyu.

James Bond kimdir sorusuna biraz doğru cevap verdim. 007'dir, dedim. Elinde bond çantası vardır, arasıra filmleri

164

gelir bizim oradaki sinemalara dedim. Tanju'nun kaç gol attığı sorusuna gelince, bu imtihanın, gerçekten bizimle dalga geçmek için hazırlandığına iyice inandım. Gol başına düşen mevduat hesabının mı istatistiği yapılacaktı?

İmtihan bittiğinde, herkesin yüzü gülüyordu ve herkes birbirine nasıl ters cevaplar verdiklerini anlatıyorlardı.

Adam Smith'e, ben öyle bir adam tanımıyorum diye cevap verdiğini söyleyen arkadaş, halbuki ne kadar çok kızmıştı, torpilliler meselesini duyunca.

Ne kazanamadığıma yandım, ne de yatırdığım imtihan harcına. Zaten sonuçları önceden belli olan bir imtihanda kim ne yapabilirdi ki? Ben neye yandım biliyor musunuz? Bankanın, bizi basına malzeme olarak vermesine. Doğrusu bunu yapacakları hiç aklıma gelmemişti.

Ertesi günlerdeki basında, "Bir bankanın imtihanına giren yüksek okul mezunu çok bilmiş iktisatçılarımız, Adam

Smith'i tanımıyor, Friedman'ı bilmiyor" gibi yazılar ve yorumlar okuyunca, yine oyuna geldiğimizi anladım. Tanju'nun boy resmi ve demeci de cabadan. "Beni tanımayan iktisatçılar, attığım gollerin hesabını tutamayan iktisatçılar, gitsinler de filan filan artistlerle konuşsunlar. Onların ağızından dinlerlerse beni, belki o zaman öğrenebilirler."

Basına günlerce malzeme olmuşuk, hatta hükümetin başarısızlığını bile halk bize bağlar olmuştu. "Böyle iktisatçılar yetiştiriyorsak, böyle iktisatçılar mezun ediyorsak okullardan, hükümet ne yapsın? Elbette iki yakası bir araya gelmez bütçenin" diyorlardı otobüslerde, vapurlarda konuşurlarken. Bir oyuna daha gelmiştik. Boşuna bekledim mezun olduğumuz okullardaki Prof'ların açıklamasını. "Bu işte bir yanlışlık olmalı. Biz o soruların cevabını öğrettik onlara.

165

Tanju'yu da bizim kapıcının oğlu bile biliyor." gibi birşeyler diyebilirlerdi. Oturdıkları yerden hükümeti destekleyip, "Galiba enflasyon düşecek gibi," demeçlerini her gün veren Prof.larımızdan hiç ses çıkmadı. Belki de korktular, öyle deselerdi, birinin kalkıp onlara şu soruyu sormasından.

"Peki o zaman nasıl buldunuz? İhtilalcilere doktorluk diploması vereceğiz diye ardlarında koştüğunuz zamanı" Şimdilerde ben hâlâ gazetelerin ilan sayfalarını okuyorum. Lakin bir daha öyle bir ilan yakalarsam zor oyuna getirirler, haberleri olsun. Her ne kadar bu ülkede doğdun, bu ülkede yaşıyorsun, kurtuluş yok bu düzenden diye itirazlar etseniz de, oyunlarına gelmeyeceğim. Hele bir ilan yayımlasınlar, imtihana girmeyerek göstereceğim onlara. Bir benim iş bulmamla mı düşecek ülkedeki işsiz genç yüzdesi?

166

DÜN AKŞAMDAN KALANLAR

Eminönü'nde, Topkapı dolmuş kuyruğunun en sonundayım. Önümde tek sıra bekleyenleri şöyle bir sayıyorum. Seksen kişi kadar. Yani on tane dolmuş, hani içine sekiz yolcu sığdırılan 950 model dolmuşlardan, on tanesi gelirse onbirinciye filan ancak binerim. Lakin benim beklemeye ne tahammülüm var, ne de vaktim. Bir seksen kişi kadar da benim arkamda sıra oluşmasına rağmen dolmuş bekleyecilerden,

daha bir tek dolmuş gelmedi durağa.

Akşamın bu dar vaktinde, dolmuş kuyruğundan ayrılıp caddeye çıkıyorum. Tam karşıda yeni köprü şantiyesi. İnsanlar ve arabalar, yakalayabildikleri en son hızlarıyla akıp gidiyorlar. Sanki biraz sonra orada birşey olacakmış gibi... Sanki orası hemen terkedilmesi gereken bir yer gibi... Yani nasıl desem? Bir an önce eve varmak duygusundan ziyade, bir an önce oradan kaçmak gibi bir şey, insanların ve arabaların telaşı. Benim de acelem var. Önce Topkapı'ya, gazeteye uğrayacağım; Sonra Ali Nar Hoca'nın evine gideceğim. Yoksa yürüyüverirdim. Küçükpazar, Hacıkadın, Zeyrek, Saraçhane üstünden Aksaray'a. Taksilere el sallıyoruz durmaları için. Ama onlar durmuyorlar. Yeni köprünün şantiyesi önünde sıralanan taksi yolcularının hiçbirinin önünde durmuyor taksiler. Almaları gereken bir özel müşterileri varmış gibi, şöyle bir bakıyorlar ve hızlarını hiç düşürmeden uzaklaşıyorlar he-

167

men . Aslında ben biliyorum, taksicilerin neden durmadıklarını. Ufak bir el işaretimizle durabilirler halbuki. Yani yumruk yaptığımız elimizin işaret ve orta parmaklarıyla bir V işareti yaparsak. Mağlubiyetlerini birtürlü kabul etmek istemeyenlerin gazetelere yansıyan fotoğraflarından görürsünüz.

Hep o işareti yaparlar. Zafer demekmiş. İngilizce Viktor kelimesinin baş harfi imiş filan. Ama burada, yani İstanbul caddelerinin birinin kenarında hele bir akşam vaktinde, taksi şoförlerinin gözüne doğru yapacağınız bir V işaretinin, sizin zaferinizle bir alakası yok; taksicinin size karşı kazandığı zaferi onaylamanız demektir. Çift tarife ödeyeceğim, lütfen durunuz.

Ne kadar acelem olsa da, çift tarife ödemek gibi bir bonkörlük yapamayacağımdan, karşı yola geçiyorum. Eminönü'nü Sirkeci'yi Beyazıt'ı dolaşarak gitsemde, yani daha fazla ücret ödesem de, belki çift tarife ödemiş olmak kadar zoruma gitmez diye düşünüyorum. Ama heyhat! Yolun o yakasında da taksiciler çift tarife istiyorlar.

Ünü ülkemizi aşmış ve Avrupa'larda dolaşmış bir solcu yazarımız, son yaşadığımız ihtilalden birkaç yıl sonra; gördüklerinin düşündüklerine uymadığını görünce, demiş ki:

"Bu ihtilal galiba, taksilere taksimetre koydurmak için

yapıldı."

Adamcağız belki haklı. Sen kalk, o kadar davetiye çıkar, ortamı hazırlamak için her şeyi yap, daha meşhur olmak sevdasındakileri tavla, ihtilalin zaruretine iyice inandır. Sonra bir baktığımda gör ki, yana yakıla çağırdığım ihtilalciler, senin ne umduğunu hiç bilmesinler. Zoruna gitmez mi solcu yazarımızın. Halbuki ona göre ihtilal, 27 Mayıs gece baskını filan gibi olmalıydı, ülkenin tüm solcularını onore etmeliydi. Hapishaneleri, belki suçludur diye Müslümanarla doldurmak ve taksilere taksimetre taktırmak için, illaki ihtilale mi

168

gerek vardı?

İçimden neler neler geçiyor?

Önümde taksiler, taksiler geçiyor. Ve hiç birisi durmuyor.

V işareti yapmadığım için. Halbuki benim acelem var.

En iyisi Eminönü'ne, otobüs duraklarına doğru yürümek.

Geç kalsam da başka çarem yok gibi. Herhalde ben kaldırımda taksi beklerken, bir ihtilal daha yapılmaz. Taksimetrelili taksilerin durup kaldırımlarda bekleyen müşterileri almasını sağlamak için.

Yürüyorum ve kendi kendime söyleniyorum.

"Taksiciler de haklı. Kendilerine karşı ihtilal yapanların koydukları kurallara uymak, pek demokratik olmasa gerek."

Eminömfnde, Yenicami'nin önündeki duraktan, kalkmak üzere olan otobüse atlıyorum. Levhasında "Alibeyköy"

yazıyor. Vatan Caddesi üstünden gidecek ama olsun. Edirnekapı'ya dönmeden iner, Topkapı'ya yürürüm.

Gazetede fazla kalamam. Fatih'e dönmem gerek. Ali

Nar Hoca'nın evi, Hırka-i Şerif Camisinin orada. Arkadaşları bekletmemeliyim. Her Cumartesi akşamı olduğu gibi, yine dizgi servisindeki arkadaşlara rica edeceğim.

"Sıtkı, yarın sabah erken gelirsin değil mi?"

Sıtkı biliyor ve hep katlanıyor. Çalışma şartlarımın zorluğunu.

Kalan yazılar için yarın sabah erken gelecek. Tabii

bende.. Yazı İşleri Müdürümüze bir yarım veda..

- Hemen Fatih'e gitmem gerek..

- Ben bırakıverirdim ama, biraz daha işim var. Necdet çıkmak üzereydi, bir baksana.

Koşuyorum ve Necdet'e yetişiyorum. İş şimdi onu razı etmeye kalacak.

- Necdet'ciğim, Fındıkzade kavşağını dolaşarak Malta'ya çıksan da, beni de Atikali'ye bırakıversen.. Hem biliyorsun Edirnekapı yolu kapalı.

Bizim Necdet bu. Hiç kırar mı beni? Yolda, çocuklarımızı konuşuyoruz. O, küçük Ali'sini anlatıyor. Yaramazlıklarını, okulda yaptıklarını filan. Bana bir başka küçük Ali'yi çağırıştırıyor.

- Çocuklarımızdaki bu canlılık, çok güzel bir şey. Yani hayatiyetimiz devam ediyor. Her ne kadar biz etkilensek de onlar ihtilallerden pek etkilenmiyorlar. Gerçi birkaç kez ihtilal görmüş babaların çocukları olduklarından, bağışıklık kazanmış olarak doğsalara bile, yine de umulanın çok üstünde bir cesaretleri var. Herhalde ihtilalciler, inşaat hesabı yapmaktan, bu ihtimalleri hesaplayamadılar.

Geçenlerde, Sarıyer sularındaki bir gecekondu mahallesinde, bir dostum anlattı küçük Ali'sini. Daha okulun ilk günlerinden bir gün, dersi bırakarak eve gelir çocuk. ,

- Ben okula gitmek istemiyorum.

Akşam babasına anlatır durumu. Öğretmen bir dergi dağıtmıştır.

Dergide, iyiyi kötüyü, güzeli çirkin anlatan resimler vardır. Modern giyimli bir bey ve yanında modern giyimli bir bayan, yanlarında da bir çocuk. Resmin altında yazıyor: "Güzel." Bir başka resimde, altında "Çirkin" yazılan resimde ise, şalvarlı ve sakallı bir adam ve çarşafı karısı. Öğretmen boyuna tekrarlıyor.

?i n'A'

- Güzel, çirkin. İyi, kötü.

Küçük Ali bu noktada itiraz eder. ı '

- Hayır bu resimdekiler çirkin değil. Benim babaannem ve dedem de aynen böyle giyiniyorlar.

170

Küçük Ali'nin dedesidir, o okula büyük emeği geçenlerden biri. Kendi kıyafetlerinin, torununa çirkin diye öğretileceğini bile bile. Ve Ali, itirazını hep sürdürür.

- Ben okula gitmek istemiyorum. Karının, (Öğretmenini kastediyor) ayağında kijamsı yok. (Pijaması yahud donu demek istiyor.) Dedemin giydiklerine çirkin diyor.

Necdet noktıyor sözü, arabayı durdururken. Atikali'ye

geldik.

- Herhalde büyüdüklerinde bizi suçlamazlar. Dedelerinin giydiklerini bırak, onların yaşadığı hayatı reddetmeye ses çıkarmadığımız için...

Ali Nar Hoca'nın evine vardığımda, daha kimse gelmemişti. Bayağı Fahatladım. Hoca, içeride hazırlığını yapıyorsa, ben "İslami Edebiyat"a bir göz atayım. Son sayısını daha yeni görüyorum. Hasan Fehmi'nin "Zor Gece" şiirlerini de. İlk gelen Üstün İnanç Ağbi idi. "Yalnız Değilsiniz" ve "İnsanlar Böyledir" romanlarının yazarı. Sonra diğerleri. Mustafa Özdamar, Hüsamettin Aydın, Eskişehirli Cemal Bey, Altay Camii'nin müezzini, İ. Halil Keresteci, Tarık Baykal ve en sonrada H. Fehmi Ulus. Sarıgül'le Balipaşa'nın farkını bilmediğinden, bayağı dolaşmış Fatih caddelerini. Ne de olsa Beşiktaş'lı.

Söz yumağı çözülmekte.. Sıra Hüsamettin Aydın'ın... a

- Rahmetli Mehmet Uyanık Hoca (Tüm güneylilerin tanıdığı Mehmet Uyanık Hoca) İhtilal sonrasında Ankara'ya çağrılır. O sıralarda Adana'da müftü. Diyanet İşleri Başkanlığı'na oturtulan şahıs, ki bu, ihtilalcilerin ölçülerine uygun birisi de olabilir, bilemiyorum. Der ki, Mehmet Uyanık Hoca'ya: "Gel bakalım müftü efendi. Hakkında şikayet var. Sen parayla fetva veriyormuşsun?"

171

"İstihbaratınız sağlam mı? Kaç liraya veriyor musunuz?"

"Evet, on lira..."

"Vay utanmaz, arlanmaz adam... Vay terbiyesiz vay..."

Mehmet Uyanık Hoca dizlerine vurmakta ve boyuna birine kızmaktadır.

"Vay utanmaz adam.. Bu senin işin ha.."

"Ne oluyor müftü efendi."

"Efendim herhalde bir yanlışlık olmuş. Size şikayet edilen bizim odacıdır. Ancak o verebilir, on lira karşılığında fetvayı. Biz yüz liraya veriyoruz..."

Gülmelerin arkası kesilince, Etyemezli Apti'nin yorumunu dinledik. Sahi, söylemedim mi onun da orada olduğunu.

- Bir güzel adammış... Zekası da müthiş. Hemen anlamış kendisine karşı kurulan kamployu ve alet olanları. O günler ilk ihtilal günleri. Herkesin "Aman efendim, yaman

efendim, bağışlayın efendim..." dediği günler. Bir suçlu aranıyorsa, daha doğrusu suçlu ihdas edilecekse, birileri görevlendirilir ve onlar da bu işi pek güzel yaparlar. Serde onlar tarafından seçilmiş olmak duygusu var. Ki o günlerdeki ihtilalciler, Yassıada'daki mahkemeleri için böylesine uygun bir savcı bulmuşlardı. Ve o savcı, biliyorsunuz; işi, kafa içi okumaya kadar götürmüştü.

Etyemezli Apti yorumunu bitiredursun, gözler Hasan Fehmi'de. Talebesi olmakla öğündüğü Ekrem Doğanay Hoca'dan bir parça nakleder. Ki bu sabah, onun Kırıkkale'deki sohbetine yetişmek için yola çıkacağını da söylemişti.

- Ormanda kuraklık başlamıştır. Olanca yakıcılığı ile de sürmektedir. Orman sakinleri arasında ise müthiş bir telaş. Niçin kuraklık var ve sebebi nedir? Yani bu işin mutlaka bir

172

suçlusunu bir sorumlusu olmalı. Sonunda karar verilir ve mahkeme kurulur. Tabii ki oranın hakimi aslanın izniyle. Mahkeme başkanı olarak da tilki" atanmıştır. Tilki tokmağını vurur masaya.

"Burası tarafsız bir mahkemedir. Burada herkes yargılanacaktır ve sonunda suçlu, mahkememizin yapacağı sorgulamaya ile ortaya çıkacaktır. Sorgulamaya kralımız aslandan başlıyorum. Çabuk yerini alsın."

Herkeste bir korku ve telaş. Hiç olur mu? koskoca kral bu. Nasıl yargılanabilir? Aynı korku aslanda da var mı bilmem. Başkalarının atadıkları, atayıcılarını öğmeyi birinci görev bilirlerken, atayıcılarının adını dağa taşa verirlerken, başımıza gelen bu ne iştir diye içinden geçirmekte ise de, sorgulama sırasında tilkinin gösterdiği maharet, zaten hep öyle olur; Aslanı bayağı yatıştırır.

"Sizin hatırlayabildiğiniz bir suçunuz var mı?"

Kem küm eder aslan.

"Şey bilmem ki? Bir keresinde çok acıkmıştım. Daldım geyik sürüsünün arasına."

"Onu sormuyoruz. O sizin en tabii hakkınız. Başka var mı?"

"Bir keresinde ise karnım tok olduğu halde, ceylan yavrularını parçalamıştım."

"Anlaşıldı. Sizin hiç suçunuz yok. Yaptıklarımız sizin zaten yapmanız gerekenlerdi. Siz geçiniz. Sırada kurt var."

Kurt da bayağı heyecanlı. ,
"Valla bilmem ki? Çobansız ve köpeksiz yakaladığım
sürüleri parçalamıştım bir sisli günde." ,ra
"Olabilir. Zaten öyle yapmanız gerekirdi." l

Derken efendim, bütün hayvanlar sırayla geçerler tilkinin
sorgulamasından. Ama o ana kadar, kuraklıktan sorumlu
tutulacak bir sorumlu bulunamamıştır. En sona kalan ise bir.
ceylandır. Tir tir titremektedir zavallı.

"Sen söyle bakalım. Senin bir suçun var mı?"

"Hayır efendim yok."

"Ona biz karar veririz. Ne yaptığını anlat."

"Bir gün avcılardan kaçarken, ekili bir araziden geçmiştim."

Tilki hemen fırlar ayağa.

"İşte aradığımız suçlu. Ekine basmış. Kuraklık bunun
yüzünden. Cezası filan filan.."

Hasan Fehmi'nin anlattıklarına da güldük ama, yoksa
bu toplumun ceylanları biz mi idik? Neyse bunu sonra düşünürüz.
Hüsamettin Aydın, Mehmet Uyanık Hoca'yı anlatıyor
yine.

- Diyarbakır Camiinde vaaz veriyor. Onun el vurarak
konuşması da meşhurdur. Ellerini birbirine vurdu yine.

"Ey Cemaat-i müslimin.. Şimdi gelelim isimlere" dedi.

"Adamın adı Hacı Osman. Karısının adı Hafize. Oğullarına
bakıyoruz. Adı: Kaya, yani efendim Hacı Osman'la Hafize'den
bir Kaya fırlamış oluyor."

Gülmekten kurtulan ya da dermanı kalan bir tek Etyemezli
Apti. Sözü alıyor hemen.

- Rahmetli hoca bu günleri görseydi, Hacı Osman'la
Hafize'den fırlayan Kaya'lara değil de, kayalı yerlere fırlayanlara,
herhalde bir diyeceği olurdu.

Etyemezli Apti'yi herkes anlıyor ve gülmesine yeni bir

174

boyut kazandırıyor. Hoş oradakilerin hiçbirinde yok; "Daha
ne isteyebiliriz" gibi bir kompleks. Söz hâlâ Hüsamettin Aydın'da.
Mustafa Özdamar'ın bu gün, galiba susma günü.

- Mehmet Uyanık Hoca, Adana'da müftü iken, bulunduğu
ilçede bir vukuat olur. Hani arasına bazen olur ya, oradakileri
belli bir hizaya sokmak için bur suç oluşturulur. Bir
büst kırılmıştır. Neyse buraları geçelim. Kırılan büstün yerine

bir yenisini koyacaklar. Açılış günü yaptıkları protokole göre derler ki:

"Müftü Efendi sen konuşacaksın."

Uyanık hoca geçer büstün yanına. Yalnız büst, kimin büstüdür bilmiyorum. Elini büstün başına koyar.

"Ne isteTler bundan. Bilmezler mi bunun kimseye bir zararı olamaz. Nihayet bir alçıdan yapılmıştır."

Büstün başına eliyle şap şap vurarak devam eder hoca:

"Bundan ne istediklerini anlamıyorum. Ölmüş gitmiş bir adamcağızın bir büstüdür bu. Bunu kırmakla ellerine ne geçecek? Niçin yaparlar bunu?"

Mehmet Uyanık Hoca'nın bu konuşmasından sonra, Savcı Bey yaklaşır yanına. Takdirlerini belirtiyor herhalde.

"Hoca birşeyler söyledin, ama öyle söyledin ki, bana görev düşmüyor. Sen varken ben bu konuda konuşamam."

Epeyce gülmüştük ve rahatlamıştık. Baktım, Etyemezli Apti'de rahat. Benim moral bulmuşluğuma seviniyor. Derken efendim, Mustafa Özdamar'ın kapanış konuşması.

- Gayri kalkalım. Necati'nin nöbeti var bugün.

Vedalaştık ve ayrıldık. Vurdum kendimi ıssız caddelere Vatan' dan Aksaray' a doğru.

öğle yemeği için girdiğim lokanta patronunun dedikleri de yabana atılır gibi değil annem. "Sadece tankın üstüne çıkmakla kalmayalım" dedi. "İcabında önünde yatanlar dahi olsun." Belki de hayatında ilk defa, garsonun biri itiraz etti patronuna annem. "Kim yatar ağbi" dedi, annem. "Kolay mı tankın önüne yatmak." Doğrusu annem, patron fikrini açıklayınca kadar, ben de sanmıyordum bu ihtimalin gerçekleşeceğini. Lâkin annem, adam haklı, söyledikleri bir uygulanırsa hem onlar da kahraman olacaklarından annem, kurtulurlar. Sakın yanlış anlama annem. Ben ölü kahramanlardan bahsetmiyorum. Lokanta patronu öyle dedi annem.

"Biz mi yatacağız tankın altına? Sokaklarda o kadar kimsesiz var; Kaldırımlara uzanıp yatan. Onları yatırırız işte. Hem tankın önüne yatmakla, Sırtları da rüzgârdan korunmuş olur. Adamlar yaz günü ihtilal yapacak değil ya."